

Saaka wvù Jee wvu εκουμε Jisos no **Luka** **to Saᶇεε**

Fiεε fi nu ê ᶇwa' Luk wvun e

ᶇwa' Luk wvun **duᶇci** le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε bonyii bo Islael dvú, bvuu nu Mboyse εᶇgokε ke bonyii bocii le. Wvú jemyi mwεεm mvumew εκουμε Jisos ε mvú nu κε ε è nu ê ᶇwa' wvudvu wvun e maᶇ. Wvú jemyi no bó to bokεε Jisos ε bonceendaa bo Nyo' le no yemte, ε boncεy ᶇjée gen taa wan, jemyi ten no wan wvù Jisos to shεεtεε yew ncese le, jemyi ᶇᶇan wvù Jisos to maε εκουμε wee wvù jee wvu Samalia bô wvu εκουμε wan wvù to laε. Wvú jemyi baay εκουμε bunle ê ᶇwa' wvun e bô εκουμε Keyoy ke Yuule noo εκουμε bokεε. Wvú jemyi no Nyo' læshi bibefε bi bonyii le, fi è nu shiee wvù Jisos to toε fokuse fεn e.

Bikuu bi mwεεm e ê ᶇwa' wvun e

1:1-4 **Keᶇkεwce**

1:5-2:52 **No bó to bokεε** Jon Nleseεjoo bô no bó to bokεε Jisos ε bó no kuu

3:1-20 **Lemme di Jon Nleseεjoo** le

3:21-4:13 **No bó to lesεε** Jisos ê joo bô no Satan to momte wvú

4:14-9:50 **Εκουμε** lemme di Jisos e Galilee

9:51-19:27 **No Jisos to nen'yεε** Galilee no gene Jelusalem

19:28-23:56 **Εκουμε** kemaa ke Jisos e ke kemεse le Jelusalem

24:1-53 **No Jisos to buyεε** yî kpwe le, buynen ê bonyii εjise, ke ben we

Kerjεwce

¹ Wee wvu baay wvù Teofilus, bonyii nteen nu ε mom wase keesan ekume mwεem mvù to koyεε entelεη jo bese. ² Bó to saanjke mwεem ke lenlen mvù bese to yuwεε ê bonyii bò to yεnεε bô ejise εbo bvuu no fewci saaka wvudvu no mvù to kεwεε. ³ No me nu ε njo wase kefew ε ntasse mwεem mvun mvunciim ε kεw fonkεw, ε mum ε n'yen le fí jee le me embaance ensanj ten ê je yi len e ê wo. ⁴ Me ηge fin le wo ekiεε kecεεy ke mwεem mvù bó nu ε fewce wase ê wo le.

ε nceendaa Nyo' tefe le bó nu ke eboo Jon Nleseejoo

⁵ Seke Nfon 'Elod to saake woj wvù Judea, cee ncese mvu to nu ε bó teje le Sakalia. Wvù to lemte ê ηgoo bocee ncese bo Abija le, ε bwee yew we to buy ten ê kfuu di Elon e, ε bó teje wvù le Elisaben. ⁶ Bonyii bo bofεε ban to nu bonyii bo teyten ê Nyo' ejise, gεεle bonci bo Tata le bocii, yaa kenke jay ke. ⁷ Geenεn, bó to baa kenke wan ke, njefo Elisaben to nu kase, ε bó bocii to nu ε bó ε lunkεn wase.

⁸ ε kefew ke to kocεn, ε ηgoo Sakalia no lemte yew ncese Tata le. Ê to nu wvù cee ncese ê Nyo' ejise εbvubwε, ⁹ ε bó to baa wvù bii no bó to ké no baale bocee ncese ê nce wvubole. ε wvù mum ley yew ncese le keeton jiin. ¹⁰ ε kefew ke kocεn keeton jiin, ε bonyii bocii bò to nu ekfur no bunlee.

¹¹ ε nceendaa Tata sεεε buynεn ê wvù ejise leem ê εbo ke εcεεy ke ketanj ke jiin e. ¹² Seke Sakalia to yεnεε wvù le, ε kedvum gbwo wvù, ε wvù kenke nfan baay. ¹³ Geenεn, ε nceendaa wvudvu gay ê wvù le, “Fo wo efanè ke. Nyo' nu ε yuw wase bunle yo. Bwee yew wo wvù Elisaben nu ke eboo wan diemsen é wo ecu diee le Jon. ¹⁴ Wvù nu ke eto bô nlanlanj fô wo le, ε bonyii nteen nu ke eyuuke njon

nje boo diew. ¹⁵ Wvú nu ke enu wee wvu baay ê Nyo' ejise. Fo wvú ke ewuù mbvuum ke, se ge mò temyi. Keyoy ke Yuule nu ke eyiŋsen yî ye le seke bó ε boo wvú. ¹⁶ Wvú nu ke ege é bonyii bo Islael nteen ekumen mvuntelem mvubole ekase etu bô bo Tata wvù Nyo' wvubo. ¹⁷ Wvú nu ke egen fwe jo Tata bô fitele noo mvuŋgay mvu Elayja le, keekumen mvuntelem mvu bocee boom e, é mvú enu yî boom bobole. Wvú nu ke ege é bonyii bô temyi bikuu ecine bikuu bì temyeε e, ekumen bonce bobole, ekeŋke boŋkpawce ε è nu bo bonyii bo leŋ e. Wvú nu ke ege nonen wvu le bonyii enù ε bó ε seyse keeεyete Tata.”

¹⁸ Ε Sakalia bife ê nceendaa Nyo' le, “Fieε fi nu ke ege é me eŋkieε ε bee bwee yew wem nu ε bó ε lunken wase nen nu la?”

¹⁹ Ε nceendaa Nyo' tfuse le, “È nu me wvù Gabliya, ε me nleeme ê Nyo' ejise sekecii, ε è tum wvú me le me ento ensee saaka wvù jee wvun ê wo. ²⁰ Taa eyen, no wo baa ebee saaka wvun e, ε kefew nu ke eto ekocen é fí ekeŋke keekooy, wo nu etu kencife, saa ejemyi ke, egen ebuy seke fieε fin nu ke ekooy.”

²¹ No fí to kooyi nonen, ε bonyii bô to nu ekfuŋ ceyte Sakalia no keŋke lo ŋghaw laa è se kooyi la fi wvú she dvú baay nen ε. ²² Seke wvú to buyεε dvú, wvú to baa kieε keejeme ê bó ke. Ε bó mum kieε le Nyo' nu ε duŋce fieε fi ŋghaw e ê wvú dvú. Ε wvú mum no feeke lo mwεem ê bó bô can, yaa jemyi ke. ²³ Ε Sakalia ke mese lemme diew yew ncese le mum kase tu jim fô yew e fo wvú. ²⁴ Ε ediuw ke fey, ε kpweε wvù Elisaben leem bô fue, mum no nu ke ε è nu yew yî kee le tin. ²⁵ Ε Elisaben mum gay le, “Keseen Tata nu ε koo wase shen fô me le, ε cake keŋ'wuumen yî ekole kem e.”

1:15 Ktj 6:3; Biku 13:4-5; Luk 7:33 **1:17** Mala 3:1; Mat 17:10-13; Mak 9:13; Jon 1:21 **1:18** Kej 17:17; 18:11 **1:19** Dan 8:16 **1:25** Kej 30:23

Ɛ nceendaa Nyo' tefe Ɛ bó nu ke eboo Jisos

²⁶ Ɛ fue di Elisabən e ke buy kee soocan, Ɛ Nyo' tum nceendaa we wvù Gabliya ntew mvu wvu Galilee le Ɛ bó teje Ɛ Nasalet. ²⁷ Wvù to gen bô ntum fô ngon kpwoon mvu le Ɛ bó teje Ɛ Maalia, Ɛ è bæe wan wvu tfu. Wvù to nu Ɛ bó Ɛ seyse wase Ɛ wvù nu ke enu kpwee Yosew wvu ê kfuu di Nfon Dawe le. ²⁸ Ɛ nceendaa Nyo' wvudvu gen yen Maalia le gay wvù le Ɛ, “Me ngayte wo le. Nyo' nu Ɛ buw wase wo Ɛ no nu ben Ɛ wvù.”

²⁹ Ɛ Maalia yuw Ɛ fí ghaw wvù baay, Ɛ wvù no maa laa kfuu wvun ngayma se nu wvù nɛɛ Ɛ. ³⁰ Geenen, Ɛ nceendaa Nyo' gay ê wvù Ɛ, “Maalia fo wo efanè kɛ. Nyo' nu Ɛ buw wase wo. ³¹ Taa eyen, wo nu ke eleem bô fue, eboo wan diemsən, ecu diee Ɛ Jisos. ³² Wvù nu ke enu wee wvu baay, Ɛ bó nu ke eteje wvù Ɛ Waa Nyo', Nyo' wvù nu Ɛ kole ke Mwɛɛm Mvunciim e. Tata wvù Nyo' nu ke eshike wvù yî kawla Nfon Dawe wvù icee kfuu dibole. ³³ Wvù nu ke esaake kfuu di Yakow e sekeci, Ɛ kɛ bvunfon bwew nu ke ekeɲke kemese kɛ.”

³⁴ Ɛ Maalia bife ê nceendaa Nyo' Ɛ, “Fifin nu ke eghan nɛɛ le, Ɛ me bæe wan wvu tfu.” ³⁵ Ɛ nceendaa Nyo' tfuse ê wvù Ɛ, “Keyoy ke Yuule nu ke eto yî yo le, é mvuɲgay mvu Nyo' wvù nu Ɛ kole ke Mwɛɛm Mvunciim e eyiɲsən yî yo le. Nonən, wan wvù wo nu ke eboo nu ke enu wvù yuule, é bó emum eteje wvù Ɛ Waa Nyo'. ³⁶ Taa eyen, wayco wvù Elisabən wvù nu Ɛ wvù Ɛ loocɛ wase Ɛ lun Ɛ bó se teje wvù Ɛ kase, nu keseen bô fue kee soocan, Ɛ wvù nu ke eboo wan diemsən. ³⁷ Kɛ fiɛɛ nu dvù fi nulo eghaw Nyo' kɛ.” ³⁸ Ɛ Maalia mum gay Ɛ, “Me wvun fən wvù waa lemme Nyo'.

1:27 Mat 1:16 1:31 Yɛsa 7:14; Mat 1:21; Luk 2:21; Lem 4:12

1:32 Yɛsa 9:6-7; 2Sam 7:16; Mat 20:30-31 1:33 Dan 7:14

1:35 Mat 1:18; Luk 4:18 1:37 Kej 18:14; Mat 19:26; Mak 10:27; Luk 18:27

Wvú ege é fí ekooy bô me no wo gay.” No wvú jeme nonen, ε nceendaa Nyo' mum ne.

ε Maalia laa ghane ê Elisaben e

³⁹Κε ediuw yodvu le, ε Maalia seyse ne no yaɲsene gene ntew mvu wvú won kum wvu Judea le, ⁴⁰γεν buy jó, ley yew dvu Sakalia gay bwee yew we wvú Elisaben e. ⁴¹No Elisaben to yuwεε ηgayma wvu Maalia, ε wan sεse ê wvú εshem baay. ε Keyoy ke Yuule yiɲsen yî ye le. ⁴²ε wvú mum wvule foweewe, gay le, “Kembonen ke Nyo' le nu yî yo le fele bokene bocii, ε kembonen kew nu yî wan wvú wo nu ke eboo le. ⁴³Fin fiεε fi baay nen ghan neε le, le bwee Tata wem nu ε laa ghane ê me le? ⁴⁴Taa eyen, seke me mbe n'yuw ηgayma wo, wan ε sεse ê me εshem bô nlanlan wvu baay. ⁴⁵Njon wvu baay nu fô wo le, njefo wo nu ε bee le ηkawma wvú Nyo' to kawεε wo dvú nu ke eto ekocen.”

ε Maalia bense Nyo'

⁴⁶ε Maalia gay le,
 “Fitele fiem bensee Tata Nyo',
⁴⁷ε me n'yuuke njon nje Nyo' wvú nu Mboyse wem.
⁴⁸Wvú nu ε kume me, ε me nu ke lo waa we lemme wvu ncew.
 ε kew yî keseen e ε γεν lo, εηγοκε kecii nu ke egayte le,
 Nyo' nu ε lan kembonen yî yem e,
⁴⁹njefo Nyo' Mvunɲay Mvunciim nu ε ge wase mwεem mvu baay baay nteen fô me le.
 Κε diee diew κεηκε kenfewsen κε.
⁵⁰Wvú camte shen fô bonyii bô wvumte wvú le.
 ε shen yin nu yî εηγοκε kecii le.
⁵¹Wvú nu ε duɲεε mvunɲay mvu ebo kew e,
 ε tawse bonyii bô saale ye, bontan bobole ε bvunɲ.

⁵² Wvú nu ε shwaw wase bonfon bo baay baay yî bokawla le,
ε bense ε è nu bonyii bo ncew.

⁵³ Wvú nu ε nyaŋe wase bonyii bò jeŋ yuu bó,
bó ε ffuu bô mwεem mvù jee,
ε kuŋ bo kpaw e cancan.

⁵⁴⁻⁵⁵ Wvú nu ε fiçe wee we lemme wvù Israeł,
ε kume keecam shen fô Abla'am bô kfuu diew e,
egen emese ke no wvú to kawεε ê bo'icee cee bosese.”

⁵⁶ No Maalia jeme nonen, ce bô Elisaben kee te mum kase tu jim fô yew e.

ε Elisaben boo Jon Nleseejoo

⁵⁷ ε kefew kè Elisaben ke eboo ke to kocen, ε wvú boo wan diemsen. ⁵⁸ ε kfuu diew noo bonyii bò to cee keleŋ kedvu le yuw le Nyo' nu ε duŋce shen fô wvú le naa baay, ε bó mum no laŋlaŋe.

⁵⁹ ε ediuw ke to buy nyaŋ, ε bó to keetfuse wan yew, mum no gomte keecu diee le Sakalia ke diewe di ice le, ⁶⁰ geenen ε bwee ma lo, gay le bó eteŋè wvú le Jon.

⁶¹ ε bó gay ê wvú le, “Ke wee nu dvú ê kfuu dinen e bô diee din ke.” ⁶² ε bó mum ne no feeke bô can ê cee wan, keekieε laa wvú be gomte le bó ecu diee di wan e le yeε le.

⁶³ ε wvú mum few ten le bó eto bô fiε é wen esaŋ yî dvú le. ε bó to dvú ε wvú mum saŋ le, “Diee diew nu Jon.” ε bó yen nonen ε dew yum bó. ⁶⁴ Kaŋ mwaan, ε diuw Sakalia mum yene ye, ε leme diew yaaten, ε wvú bvuu kase no jemyi. ε wvú mum kew no tumte moŋkum mo Nyo' le. ⁶⁵ ε bonyii bo ntew wvudvu le keŋke ŋghaw baay. ε saaka mwεem mvun mvunciim saanŋen gen woŋ kum wvu Judea wvudvu le tfuu. ⁶⁶ ε bonyii bocii bò to yuwεε

1:52 Job 5:11; 12:19; Mben 75:7; Mat 23:12; JεM 4:6, 10 **1:53** Mben 107:9; 34:11 **1:54-55** May 7:20; Mben 98:3; Keŋ 17:7; 22:17 **1:59** Keŋ 17:12-13 **1:60** 1:13

mwεem mvun mvunciim keŋke ŋghaw mum no biite laa wvun wan nu ke enu wvù nεε le, njefo fí to looci duŋci le kembonen ke Nyo' le nu yî ye le.

ε Sakalia tefe ntum Nyo'

⁶⁷ ε Keyoy ke Yuule ne yiŋsen yî Sakalia wvù icee Jon e, ε wvú mum ne no jemyi ke diεwe wee ntum Nyo' le, gayte le,

⁶⁸ “Beene ebenseè Tata wvù nu Nyo' bonyii bo Isael.

Wvú nu ε to wase keesum bonyii bew yî ŋgew e.

⁶⁹ Wvú nu ε gee wase ntememvunŋgay wvù nu ke eboyse beene,

ε wvú buy ê kfuu di wee we lemme wvù Nfon Dawe le.

⁷⁰ Fifi nu no wvú to kawεε diuw bonyii bew bo ntum e bò yuule

ε è beε lo bvuyvuum e bò wvú to gεkεε,

⁷¹ le wen nu ke eboyse beene can bonyii bò gomte keefiwεε beene le,

noo bonyii boεεbeene bo bvuban e.

⁷² Wvú to nu ε kaw le wen nu ke ecam shen fô bo'icee cee boεεbeene le

mum no shee kumyi kelew kew kè wvú wvù Nyo' to dieε.

⁷³ Wvú to nu ε kaw ê icee bo'icee boεεbeene wvù Abla'am lew le,

⁷⁴ wen nu ke ebvuse beene can bonyii boεεbeene bo bvuban e,

wvu le è nulo é beene elemte wvú le se nfan,

⁷⁵ eceè nce wvù yuule bò wvu teytey ê wvú ejise

εdiuw εcii yî nshii wesebeene le.

⁷⁶ ε wo waa wεm nu ε bó nu ke eteŋe wo le wee ntum Nyo',

1:68 Mben 41:13; 72:18; 111:9; Luk 4:18-21; 7:16; 19:44 **1:69** Mben 132:17; Mat 20:30-31 **1:70** Lum 1:2; Yεsa 9:1-6; May 5:1-3 **1:71** Mben 106:10 **1:72** Mben 106:45; 105:8-9; LEW 26:42 **1:73** Keŋ 22:16-18
1:74 Tay 2:12, 14 **1:76** Mala 3:1; Mat 11:10; Mak 1:2; Luk 7:27

Nyo' wvù nu Èkolè ke Mwæem Mvunciim e,
 njefo wo nu ke esa fwe dvu Tata
 keeseyse je ye.

⁷⁷ Wo nu ke efewci ê bonyii bew je yì è nulo é bó ekeŋke
 mboyma jó,

wvù è nu nlæeshe wvù Nyo' nu ke elæeshe bibefe bibole,

⁷⁸ nje shen yi baay yì wvù koole fô bonyii le.

Wvù nu ke eciinse Mboyse é wvù eshiile too we
 ke diwew diuu fò dí ε san e.

⁷⁹ Wvù nu ke enya n'yuu ê bonyii bò nu yî ejiwè le
 noo bò nu diuw kpwe le,
 emum eleke beene ê je kembonen e."

⁸⁰ Ε waa Sakalia wvudvu mum no kuu yî nyam ye le, kuu
 ten ê keyoy e. Ke mum ne gen no cee ε è nu ŋkpwaante,
 gen buy diuu di wvù to buyεε keedunεε ekolè kew ê bonyii
 bo Islael.

2

Ε Maalia boo Jisos

(Mat 1:18-25)

¹ È to nu kefew kekìe le, ε sa' buy le bó etan bonyii bocii
 bò nu yî bitum bi won wvù Lum e. Yí to buy ê Kaysa
 Augustus wvù to nu Nfon wvu baay wvu jó. ² Kentan kin
 to nu ke fwe seke Kpwilinus to nu wee sa' wvu Lum saake
 keba ke won e kè Silia. ³ Nonen, ε bonyii bocii mum no tuu
 jim bontew bobole, le bó esan ediee εbo ebvuu etan bó.

⁴ Ε Yosew ten ne Nasalet nte wvù Galilee le, ben
 gen Betelè'em ê keba ke won wvù Judea le jò bó to bokεε
 Nfon Dawe. Wvù to gen jó njefo wvù to nu wee kfuu di
 Nfon Dawe le. ⁵ Yosew to gene bô Maalia wvù wvù to leyte
 le è nu ke enu kpwe, ε wvù nu bô fue. ⁶ No bó to genεε

buy jó, ε kefew kè wvú eboo ke to kocen. ⁷ Ε wvú boo waa we bvucile ε è nu wan diemsen, kule ê ndvu le, jike ê kekonj ke nyám e, njefo bó to nu ε tan fô nce yew bonyii bo ghane le.

Ε nceendaa Tata see boo ê boncɛy njée

⁸ Ê to nu kefew kedvu le, ε boncɛy njée bomew nu mbew ntew wvudvu le, cɛyte njée yibo entaɲ. ⁹ Ε nceendaa Tata ne sɛsɛ buynen ê bó ejise, ε n'yuu Nyo' ba fô bó to nu, ε bó keɲke nfan baay. ¹⁰ Geenɛn, ε nceendaa Tata wvudvu gay ê bó le, “Fo ben efanè ke. Ben eyuw, me ntoo ε è nu bô saaka wvù jee fô ben e, ε wvú nu ke enya njonj wvu baay ê bonyii bocii. ¹¹ Yî diuu di eben e nu ε bó ε boo Mboyse ê ntew Nfon Dawe le wvù è nu Klistu wvù Tata. ¹² Fin nu ke enu nciise keeduɲɛ wan wvudvu ê ben. Ben nu ke egen eyen wvú le ε bó ε kule ê ndvu le ε jike ê kekonj ke nyám e.”

¹³ Ke nonen, ε bó ne sɛsɛ yen nceendaa Nyo' we le bô ngoo bomew e nteen ε bó tumte monkum mo Nyo' le gayte le,

¹⁴ “Mbense enù fô Nyo' wvù nu fowe le é kembonen enu fokuse fen fô bonyii bò Nyo' yuuke njonj bô bó le.”

¹⁵ Sekɛ bonceendaa bo Nyo' le ba to cin'yɛε bó le kase ben we, ε boncɛy njée bodvu jeme ê bikuu bibole le, “Beene egen keseen wvun Betelɛ'em, egen eyen fiɛɛ fin fi kooy le fi Nyo' nu ε ge beene ε kiɛɛ.”

¹⁶ Kaɲ mwaan, ε bó mum ne yaɲsen gen, gen yen Yosew bô Maalia le noo wan e, ε wvú jiime ê kekonj ke nyám e.

¹⁷ No bó yen nonen, mum kew no fele mwɛem mvunciim mvù nceendaa Nyo' be seɲe ê bó ekumɛ wan wvudvu. ¹⁸ Ε

2:11 Mat 20:30-32; Jon 4:42; Lem 5:31; 13:23; 2Bi 1:11 **2:14** Yɛsa 57:19; Mat 10:13, 34; Mak 9:50; Luk 1:79; 10:5-6; 12:51; 19:38, 42; 24:36; Jon 4:27; Lem 10:36; Efɛ 2:14, 17

dew yum bonyii bocii bô yuwεε mwεεm mvù boncεy njée ba jemyεε ê bó. ¹⁹ Geenen, ε Maalia yuw fiew gεε fô fitele le no kpawci sekecii. ²⁰ ε boncεy njée ba kase no tuu jim bensee Nyo' tumte moŋkum mew njefo bó to nu ε gen yen mwεεm mvunciim e ke leŋleŋ no nceendaa Nyo' to seŋεε.

ε bó gen nya wan wvù Jisos yew ncese le ê Nyo'

²¹ ε wan wvudvu ke buy εdiuw nyan, ε bó tfuse wvù yew, mum cu diee le Jisos, ε diee din nu ke dí dì nceendaa Nyo' to seŋεε ê bwee ε wvù se ke leem bô fue.

²² ε kefew ke to kocen kè bó ege ncese keekfum bikuu bibole no nci Muses to gomte. ε bó mum jo wan ben dvù Jelusalem keenya ê Nyo'. ²³ Fifin nu no bó to saŋεε ê Ŋwa' bonci bo Nyo' le le,

“É wee boke waa bvucile ε è nu wan diemsen, é wvù nya ε è no nu wvu Nyo'.”

²⁴ Bó to gen ten keege ncese wvun bô bibembe bifεε, kenεε bô boom bo nyin e bofεε bii no fí to nu ê Ŋwa' bonci bo Nyo' le.

²⁵ È to nu kefew kedvu le, ε cee la mvu nu Jelusalem ε bó teŋe le Semeon. Wvù to nu wee wvu teytey gee no Nyo' gomte, ε wvù to cεyte wee wvù ke eto elεεse mvuntelem mvu bonyii bo Islael e. Keyoy ke Yuule to nu yî ye le, ²⁶ ε kí to ge wase ε wvù kieε le ke kpwe nu ke ejo wvù se wvù ε yen Mboyse wvù wvu Tata wvù wvù to kawεε le ke. ²⁷ ε Keyoy ke Yuule ke nε ge ε Semeon gen yew ncese le. ε Yosew bô Maalia ke dioo to bô wan yew ncese le keege no nci gomte, ²⁸ ε Semeon fi wan koyce mum kew no tumte moŋkum mo Nyo' le, gayte le,

²⁹ “Tata, no wo nu ε ge wase ŋkawma wo ε to ε kocen, joo le wee wo lemme yî nyεkeey e.

³⁰ Εἵησε ἔγερμ nu ε γερν wase Mboyse

³¹ wvù wo ciinse le, ε bonyii bocii nu ke eyen wvù le.

³² Wvù nu ke enu ken'yeesse fô bonyii bò yaa nu ke bo Israel e,

wvu le bó ten ekee wo,

ege é bó ecake diee di bonyii buw bo Israel e we.”

³³ Ε cee wan bô bwee wan yuw mwεem mvù Semeon jemyi ê wan wvun we, ε dew yum bó. ³⁴ Ε wvù mum laḡ kembonen yî bó le, gay ê Maalia wvù bwee le, “Nyo' nu ε caw wase waa wo wvun, ε nto we nu ke ege é bonyii bo Israel nteen egbweken, é bomew enenken lo we. Wvù nu nciise fiε ε bonyii nu ke ejemyi mwεem yî ye le.

³⁵ Nonen, é fifin emum eduḡci mwεem mvù bonyii nyile ê mvuntelem mvubole. Mwεem mvun mvunciim nu ke ege é fitele fiuw enu ke diewe bó bon bô finyo.”

³⁶ È to nu ke kefew kedvu le, ε kpwoon mvu nu ε bó teḡe le Anna, ε è nu wee ntum Nyo'. Wvù to nu waa Fanuwel wvù wee kfu di Ashel e. Kpwoon wvudvu to nu ε lun wase baay. Wvù to nu bô dweese ke bilum bisooshwiḡ meḡ, ε dweese mum kpwe. ³⁷ Ε wvù mum no nu ke wase fiew kpweε ḡkfu, shee yew ncese le bensee Nyo' entaḡ bô emvunsheer, bamte mwεem mvudien, bunlee. Bilum biew to nu wase mbaḡ nyaḡ ncow binew (84). ³⁸ Ke kefew kedvu kè bó to toε bô wan yew ncese le, ε kpwoon wvudvu to γen bó le, mum nya keyoone ê Nyo', jeme ekume wan wvun ê bonyii bocii bò to ceyte kefew kè Nyo' ke esum bonyii bo Jelusalem can ḡḡew e.

³⁹ Seke Yoσεw bô Maalia to meσεε mwεem mvunciim no nci Nyo' to gomte, mum kase tu jim ntew wvubo wvù Nasalet e ê keba ke woḡ e kè Galilee le. ⁴⁰ Ε wan mum no nu

kuu keŋke mvunɔay, ε wvú ε yiɔsen bô bvufee bvú baay, ε bonyii yeɛne kembonen ke Nyo' le yî ye le.

Ε Jisos γεν shεε yew ncese Nyo' le

⁴¹ Icee Jisos bô bwee to ké no bene Jεlusalεm bilum bicii fô ηkaw Daηεfey e. ⁴² Ε Jisos ke buy bilum yuufe ncow bifεε, ε bó bvuu ben fô ηkaw wvudvu le ke no bó to ké no bene. ⁴³ No bó to dieε wase ηkaw mεse, dioo tuu jim, ε wan wvú Jisos shεε εjim Jεlusalεm, geenεn ε ice bô bwee faηε yaa kίεε ke. ⁴⁴ Ε bó ke len diuu dicile, kpwaake ke le wvú nu εnte jo ηgoo bonyii bô bô bó to lenε le. Ε bó ke mum kew no gomte wvú εnte jo kfuu dibole bô nsán, ⁴⁵ ke gom ηkuuη, mum kase tu jim Jεlusalεm keegom wvú jó. ⁴⁶ Ε ε dioo nu εjim jo εdiuw εta no bó to kewεε keegomte, ε bó yen wvú le ε ε nu fô yew ncese le, ε wvú ε shii fó bô bonyii bo n'yεεyi le, yeke bon'yεεyi, biwci bombife. ⁴⁷ Ε bonyii bocii bô to yeke no keŋke ηghaw baay njεfo wvú to kee mwεεm baay bvuu tfuuse bombife leη. ⁴⁸ No bwee bô ice yeɛε wvú le, ε dew loocε yum bó. Ε bwee ben wvú gay le, “Wan wo njiηsene la bô bese nen? Taa eyen, bee ico nu ε gom wase wo ε no wεwte lo.”

⁴⁹ Ε wvú tfuse le, “Ben be gomte me nje la? Kε ben be kee le me ηkeŋke keenu yew dvu Icem fen e?” ⁵⁰ Geenεn, ε bó faηε yaa kίεε fiεε fi wvú jeme ke.

⁵¹ Ε wvú mum nε ε bô bó no booke Nasalet. Ε wvú γεν no yuuke bó le ntaɔ. No mwεεm mvun to kooyi nen, ε bwee gεε fô fitele fiew e no kpawwci sekεcii. ⁵² Ε Jisos mum no kuu, keŋke bvufee bvú baay, ε Nyo' kooηke wvú, ε bonyii tεn kooηke wvú.

3

N'yeeyi wvu Jon Nleseejoo

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

¹⁻² È to nu kefew kè Jon wvù waa Sakalia to nu ñkp-waante, ε Nyo' tum wvú. Kelum kekíe to nu ε Tibélius ε saw wase diwε Nfon wvu baay wvu Lum e bilum yuufe ncow bitin. Ε Bontus Baylet saake keba ke woŋ e kè Judea, ε 'Elod saake Galilee. Filew wvù waa bwee 'Elod to saake keba kè Itulea bô kè Telakoniti, ε Lisania saake Abilen. Ε to nu ten kefew kè Annas bô Kayfas to nu bikuu bi bocee ncese le. ³ No Jon yuw ntum Nyo', mum ne gen biba bi woŋ e bicii bì mbew Joo Joodan e, no fewci ê bonyii le bó ekumen mvuntelem mvubole, é wen elese bó ê joo wvu le Nyo' eléeshe bibefe bibole. ⁴ Fifi nu no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to saŋε ε ŋwa' we le le,

“Diw wee fuurke ñkpwaante le,

bó eseysel je Tata,

enele é yí enù teyey,

⁵ ekeeshε le dikum di baay baay bô di caan caan dicii,

eyiŋsen bilonje bicii,

enele jé yì ngoonŋoo é yí enu teyey,

eyiŋsen bintuke é je enu nen femm,

⁶ é bonyii bocii emum eyen no Nyo' boyse bonyii.”

⁷ No Jon fewci nonen, ε bibombom bi bonyii le mum no too le wvú elese bó ê joo. Ε wvú mum ne gay ê bo le, “Eŋgokε ke yó le, è tefe yeε ben le ben elewtè shém Nyo' yì ffuuke yì wvú nu ke eduŋce ê ben, ε se no too nen? ⁸ Ben egeè mwεem mvù duŋci le ben nu ε kumen wase mvuntelem mvunen. Fo ben emum ekew eduù ke lo ê bikuu binen le Abila'am nu icee wene ke. Ε me ensee ê ben le è nulo é Nyo' ebanke eta eyan é yó etu boom bo

Abla'am e. ⁹ Ben ekeè le bó nu ε γεε wase teme ê binyi bi bite le. Kete kecii kè baa yumte mvuntam mvù jee, nu ε bó nu egbwo naa eley yî γεη e, eton lo.”

¹⁰ Ε bibombom bi bonyii le bie yuw, bife ê Jon le, “Bese nu ege nεε keseen?”

¹¹ Ε wvù tfuse le, “Wee wvù κηηke bikum bifεε enya kemew ê wee wvù yaa κηηke κε, ε wvù κηηke mwεεm mvudien egaw bô wee wvù yaa κηηke κε.”

¹² Ε bonyii bomew bò to fii shile to fô wvù le le wvù elese bó ê joo, bife ê wvù le, “Wee n'γεεγι, bese ege nεε fisese?”

¹³ Ε wvù tfuse ê bó le, “Fo ben efii shile fesene no nci gomte κε.”

¹⁴ Ε bonyii bo nci le to fô wvù le bife le, “Fisese nu ε bese nu ege nεε?”

Ε wvù tfuse le, “Ben eyεnè fo ben ebεmσεè bonyii lole bigew noo keegowtè mwεεm yî bonyii le εcici κε. Ben eyuukè njoη bô fieε fi bó laake ben dvú.”

¹⁵ No bonyii to nu κε wase cεyte Mboyse wvù Nyo' to kawεε, ε bó mum no ghayte mwεεm mvu Jon e, bvuu no kpwaake le sekemew ε è nu wvù wvù Mboyse wvudvu. ¹⁶ Ε Jon mum kieε gay ê bó le, “Me nleese ben ε è nu κε ê joo le maη, geenεn wee wvù kuuke fele me bεε too εjim, ε me mbaa nciη ηkpwentεn keεηgvuwce nfay bolaba bew κε. Wvù nu ke elese fiew ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le noo ηguy e. ¹⁷ Wvù κηηke fieε fiew εbo fi wvù nu efεctεn εγιη dvú, eyεse fò wvù fεctεne, ebaance εγιη eγεε ê ηwaw e, emum ekuu nyiim eton ê ηguy wvù fieε se ηjime le.”

¹⁸ È nεε no Jon to fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ê bonyii nen bvuu nyaa bó bô bontefe jé le nteen. ¹⁹ Geenεn, ε wvù no jemyi εκυμε 'Elod wvù wee sa' kaci lo, njefo 'Elod to nu ε jo 'Elodia wvù kpwεε waa bwee kpwεε le,

bvuu no jemyi ekumε mweem mvù befe nteen mvù 'Elod to buwyεε. ²⁰ ε 'Elod ke mum mese foose lo gee diew gay le bó ekoo Jon efen yew ncaw e.

ε Jon lese Jisos ê joo

(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Seke Jon to bæε leese bonyii ê joo, ke lese diuu dimew mese ε Jisos ten to ε wvù lese wvù ê joo. ε Jisos dioo bunlee, ε ebule yene ye, ²² ε Keyoy ke Yuule shii to yî ye le fieesene ebembε. ε diew jeme fowe le, “Wo nu Waa wεm, nu fitele fiem, ε me n'yuuke njonj bô wo baay.”

Kfuu di bo Jisos e

(Mat 1:1-17)

²³ Jisos to nu diewε bilum mbaanshe le seke wvù to kεwεε lemme diew. Bonyii to kpwaake le wvù nu waa Yosew wvù waa Eli. ²⁴ Eli to nu waa Mata't, wvù waa Lewe, wvù to nu waa Nelki wvù waa Jannay, wvù to nu waa Yosew. ²⁵ Yosew wvun to nu waa Matatia, wvù waa Amos, wvù to nu waa Na'um, wvù waa Esli, wvù to nu waa Nagay. ²⁶ Nagay to nu waa Maat wvù waa Matatia, wvù to nu waa Semein, wvù waa Yosek, wvù to nu waa Joda. ²⁷ Joda to nu waa Joanan, wvù waa Lesa, wvù to nu waa Selubabel, wvù waa Shiltia, wvù to nu waa Neli. ²⁸ Neli to nu waa Nelki wvù waa Adi, wvù to nu waa Kosam, wvù waa Elmadam, wvù to nu waa El. ²⁹ El to nu waa Yoshua wvù waa Eliesa, wvù to nu waa Yolem wvù waa Mata't wvù to nu waa Lewe. ³⁰ Lewe to nu waa Semeon wvù waa Juda, wvù to nu waa Yosew, wvù waa Yonam, wvù to nu waa Eliakim. ³¹ Eliakim to nu waa Melia wvù waa Mena, wvù to nu waa Matata wvù waa Natan, wvù to nu waa Dawe. ³² Dawe to nu waa Jεese, wvù waa Obεd, wvù to nu waa Boas, wvù waa Sala wvù to nu waa Na'shon. ³³ Na'shon to nu waa Aminada,

3:21 5:16 3:22 4:18; Mben 2:7; Yεsa 42:1; Lut 9:35; 20:13 3:27
 1Klo 3:17; Esl 3:2 3:30 Lut 4:18-22; 1Klo 2:1-14 3:31 2Sam 5:14 3:33
 Kej 29:35; 25:19-26; 11:10-20; 5:1-32

wvù waa Admin, wvù to nu waa Alni, wvù waa Eslon, wvù to nu waa Beles wvù waa Judas. ³⁴ Juda to nu waa Yakow wvù waa Aysik, wvù to nu waa Ablam, wvù waa Tela, wvù to nu waa Na'ol. ³⁵ Na'ol to nu waa Selug wvù waa Leu, wvù to nu waa Beleg wvù waa Ebe, wvù to nu waa Shela. ³⁶ Shela to nu waa Kaynan wvù waa Alfasad, wvù to nu waa Shem wvù waa Noa', wvù to nu waa Lamek. ³⁷ Lamek to nu waa Metusela wvù waa Enok, wvù to nu waa Jaled wvù waa Ma'alalel, wvù to nu waa Kaynan. ³⁸ Kaynan wvun to nu waa Enosh wvù waa Set wvù to nu waa Adam, e Adam nu wvù Nyo' to bomee.

4

*E dewle no momte Jisos
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)*

¹ Jisos to nu e ne fô Joo Joodan e, e wvù e yinsen bô Keyoy ke Yuule. E kí ge e wvù ne gen no cee ñkpwaante. ² E wvù no nu jó yî ediuw mbaanye e dewle momte wvù. Wvù to nu jó nonen yaa diekene ke. E ediuw yodvu ke fey, e jey no yuu wvù. ³ E dewle mum to gay ê wvù le, “É wo fen nu Waa Nyo', é wo gay e te din tu bvulem.” ⁴ E Jisos tfuse ê wvù le, “Fí nu e bó e sañ le, ‘Ke wee cee ke nje bvulem maar ke.’ ”

⁵ E dewle jo wvù ben dvù bvudvuu bvumew e, dunce bitum bi yî ekole ke nshe le bicii ê wvù. E Jisos yen nen mwanñ. ⁶ E dewle mum gay ê wvù le, “Bó nu e nya wase ekole ke nshe le kin ê me kecii, e è nulo é me nya ê naa yee wvù me ñkoonke. Me nu nya é wo esaake, keñke bvukuke bô mvunñgay mvudvu mvunciim. ⁷ Fí nu ke le wo egbwe ê me ejise ewvum me, é me emum enya fiée ficii ê wo.”

⁸ E Jisos tfuse ê wvù le, “Fí nu e bó e sañ le,

4:1 Mat 6:16-17; Luk 4:18; Ibu 4:15
12:31 **4:8** Dito 6:13; 5:9

4:4 Dito 8:3

4:6 Mat 28:18; Jon

‘È wvumtè Tata wvù Nyo' wo,
elemtè ke ε è nu wvù le maanj.’ ”

⁹ Ε δæwle mum jo wvù gen dvù ê kelaante kè Jelusalem e,
leke fô kegoy ke yew ncese le, gay ê wvù le, “É wo fen nu
Waa Nyo', é wo sele ekuse, ¹⁰ njefo fí nu ε bó ε saɲ le,
‘Nyo' nu ke egay é bonceendaa bew eceycey wo.’

¹¹ Ε fí bvuu nu ε bó ε saɲ le,
‘Bó nu ke eka wo fo wo ekfun ekale yî tɛ le.’ ”

¹² Ε Jisos tfuse ê wvù le, “Ŋwa' Nyo' gayte ten le,
‘Fo wo emomtè Tata wvù Nyo' wo ke.’ ”

¹³ Seke δæwle to mεεε wase jé yicii yì wvù to nulo emom
Jisos jó, mum nε gen no ceɣte diuu dimew.

Ε Jisos kew lemme diew Galilee

(Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Jisos to nu ε nε tu jim Galilee, ε wvù ε yiɲsen bô
mvunɣay mvu Keyoy ke Yuule le. Ε saaka wvu ekume wvù
saarɲken gen biba bi woɲ e bì jó le bicii. ¹⁵ Wvù to nu ε no
yeeyi bonyii yéw bunle le, ε bonyii bocii bensee wvù.

Ε bó ma Jisos ntew wvubo wvù Nasalet e

(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Ε Jisos ke mum nε gen ntew wvù Nasalet e jò wvù to
kuε. Ε è ke no nu diuu dibole di mbam e, ε wvù gen yew
bunle le ke no wvù to ké no gene. Ε wvù ke nε leem we
keetaɲ Ŋwa' Nyo'. ¹⁷ Ε bó nya Ŋwa' wvù Yesaya wvù wee
ntum Nyo' to saɲεε ê wvù. Ε wvù fay taa bvudvuu bvumew
bvù bó saɲεε jó le,

¹⁸ “Keyoy ke Tata Nyo' le nu yî yem e,
njefo wvù nu ε yefe wase me le me ento

4:10 Mben 91:11-12 4:12 Dito 6:16 4:13 22:3, 31 4:14 4:18
4:18 1:68 4:18 Yεsa 61:1-2; Mat 11:5; Luk 7:22 4:18 1:35;
3:16, 22; 4:1, 14; 10:21; 24:49; Mat 1:18, 20; 3:11, 16; 4:1; 12:18, 28, 31-32; 28:19;
Mak 1:8, 10, 12; 3:29; Lem 1:2, 5, 8; 2:4, 17, 18

enfewce saaka wvù jee ê bonyii bo kefufe le.

Wvù nu ε tum me le me ento

entefe ê bonyii bò nu yî ncaw e le bó nu ke ebvuse bó,
embvuu entefe ê binfefe le bó nu ke eyene ejise ebo.

Wvù tum ten me le me nto embvuse bonyii bò bó nyewle
bô bó yî ncaw e,

¹⁹ embvuu enfewce le kelum kin,
nu kè Tata Nyo' nu ke ebuw bonyii.”

²⁰ No Jisos tan nen, kase kewe nwa' wvudvu nya ê wee
wvù to ké no gëele mum shii fokuse. ε bonyii bocii bò to
nu yew bunle yidvu le luɲ ejise yî ye le. ²¹ ε wvù mum kew
no nyeyte ê bó le, “Fiεε fin fi ben yuw ê nwa' Nyo' le nu ε
fí to wase ε kocen eben.”

²² ε bonyii yeke ε fí jon bó le baay, ε bó keɲke nɲhaw yî
njeme wvù jee wvù buyte diuw we le. Geenɛn, kaa ne no
ghayte, biite le, “Wvun nu ke waa Yosɛw nen e?”

²³ ε Jisos mum gay ê bó le, “Ke è nu kemaɲen le ben nu
ema nɲan ê me le, ‘Wee wvù fele bonyii, fele ekole kuw.’
Ben nu egay le me enge ten mwεem fen mvù ben se yuuke
le me nɲee Kafana'um.” ²⁴ ε Jisos bvuu gay ê bó le, “É me
ensee ê ben keceey le, ke è nulo é bó ewvum wee ntum
Nyo' woɲ we le ke. ²⁵ Yî keceey e, é me nsee ê ben le è to
nu kefew ke wee ntum Nyo' wvù Elayja le, jaɲ to nu ε mey
we yî bilum e bitete bô kee soocaaɲ, ε jeɲ koo woɲ tfuu.
Boké' bo boɲkfu le to nu woɲ wvù Islael e kefew kedvu
le nteen. ²⁶ Geenɛn, Nyo' to baa tum Elayja fô mvu bó le
ke, tum fiew ε è nu fô kpweε nɲkfu wvù to nu Salafat, woɲ
wvù Sidon e. ²⁷ Ben ekumyì ten le, è to nu kefew ke wee
ntum Nyo' wvù Elisha le, ε bonyii nu Islael nteen keɲke
ntun wvu baay, ke mvu bó le to nu ε bonen ke. È to mey

ke Naaman wvú embenj wvu wonj wvù Silia le wvù bó to fɛlɛɛ.”

²⁸No Jisos jeme nonɛn, ɛ bonyii bocii bò to nu yew bunle le yuw, ɛ mvuntelem bente lo bó. ²⁹ ɛ bó ja we, domtɛn wvú, buy dvú ɛlaante jodvu, ben buy yî diuw ɲkoɲ yì to nu yî kum ntɛw wvubole, njefo bó to gomte keedomse wvú ɛ wvú egbwe jó. ³⁰ Geenɛn, ɛ wvú fey ê bó entelɛɲ no gene fiew.

*ɛ Jisos bvuse keyoy kè yiile yî wee le
(Mak 1:21-28)*

³¹ ɛ Jisos ke mum nɛ bow Kafana'um, ntɛw mvu wvu Galilee jodvu le. ɛ è ke no nu diuu di mbam e, ɛ wvú gen no yɛɛyi bonyii yew bunle le. ³² ɛ bonyii bodvu bocii no yuuke kɛɲke lo ɲghaw yî n'yɛɛyi we le, njefo n'yɛɛyi we to kɛɲke mvuɲgay. ³³ Wee mvu to nu yew bunle yidvu le, ɛ keyoy kè yiile nu yî ye le. ɛ wvú mum nɛ no wamte le, ³⁴ “Abaay Jisos wvu Nasalet, wo fii la ê bese? Wo to keelɛse lo bese le? Me ɲkee naa wo. È nu wo wvudvu wvù yuule wvù nɛ fô Nyo' le.”

³⁵ ɛ Jisos wam keyoy kè yiile kedvu, gay le, “Baɲ lo, ebuy yî wee wvun e.” ɛ kí mum shiɲɛn, bense wee wvudvu tum fokuse ê bonyii ejise, mum buy yî ye le, geenɛn faɲɛ yaa lɛmɛse wvú kɛ.

³⁶ ɛ bonyii taa, ɛ diuw yum bó. ɛ bó no ghayte, biite le, “Wvun njeme nu wvù nɛɛ wvù wee wvun kɛɲke? Wvú kɛɲke mvuɲgay kane biyoy bì yiile e ɛ bí buyte yî bonyii le.” ³⁷ ɛ saaka wvu ekumɛ Jisos lɛn bontɛw bocii bo ê keba ke jó le.

*ɛ Jisos fɛ bonyii nteen
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-39)*

³⁸ Ε Jisos buy yew bunle yidvu le, γεν ley yew dvu Semon. Ε mwese Semon cemte bô ken'ya'. Ε bó lekε le Jisos efi wvú. ³⁹ Ε wvú γεν fô wvú to jiime, leem ê wvú ê we, kan ken'ya' kedvu. Ε kí mum cine wvú le ε wvú bonen. Kan mwaan, ε kpwoon wvudvu mum ja we taa fieε ε bó die.

⁴⁰ Ε diuu ke dioo seeyi, ε bonyii bô to keηke bonyii bô cemkene bô bincem jεy jεy mum no joo too dvú fô Jisos e. Ε wvú mum no kumte bó le bocii, ε bó bonene.

⁴¹ Bonceendaa bo dewle le ten to buyte yí bonyii bomew e nteen wamte le, “Wo nu Waa Nyo'.” Geenεn, ε Jisos kan le fo bó ejemyi ke, njefo bó to kee Jisos le è nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε.

⁴² Ε ekfuη ke buy yuu, ε Jisos buy γεν bvudvuu bvumew e wvú emberη. Ε bonyii ke sheε kew no gomte wvú. Ke dioo to yen wvú le, ε wvú gomte wase le wen ene ntew wvudvu le. Ε bó mum no momte jé le wvú emey bô bó. ⁴³ Geenεn, ε wvú tun gay le, “Me ηkeηke keenfewce saaka wvù jee wvu ekume bvunfon bvú Nyo' le bontew bomew e ten, njefo è nu fieε fi Nyo' tum me le me ento eηge.”

⁴⁴ Ε wvú mum ne γεν no ghane fewci saaka wvudvu yéw bunle le, woη wvudvu le tfuu.

5

Ε Jisos tee boom bew bo ηgoo le bo fwe

(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Ε to nu diuu dimew, ε Jisos no leeme mbew Mamase yì Genesaleτ e, ε bonyii ε gem wvú ε face ε no yuuke diew Nyo'. ² Ε wvú ne yen bikoη e bifεε ηgem joo le, ε bonyii bô to keηke ε buce wase jó ε no cuke binsaη bibole bi byé le. ³ Ε wvú γεν ley ê kemew e, ε è nu ke Semon e, gay le wvú edomse é kí eley egen ê joo caan. Ε wvú domse, ε Jisos mum shii jó ε bonyii no nu ê ηkpwaante ε wvú yeeyi bó.

⁴ Ε wvú ke yeeyi mese, mum gay ê Semon le, “Keye kekonj eley egen ê joo fô shiyyine, é ben etfume binsanj binen ekoo byé.”

⁵ Ε Semon tfuse le, “Cee ekole, bese se ce lo we tfumyi binsanj bvú ε yuu, ε faɲe yaa koo lo fiεε ke. Geenεn, no è gay wo, me nu entfume ke lo.” ⁶ Ε bó gen tfume, koo byé jó nteen, dioo bvuse, ε binsanj no gomte keesemken.

⁷ Nonεn, ε bó lawce bonyii bobole bo ηgoo le ê kekonj kemew e le bó eto efice bó. Ε bó to bvuse byé yidvu ε yí yɲsen bikonj bibole, ε bí mum no gomte keeshiile ê joo.

⁸ Ε Semon Bitá yen fiεε fi kooy le, mum gen tum envuw ê Jisos ejise gay le, “Kee wo Tata, nεne fiuw fen ecine me le, me nu fiem wee wvú befe.”

⁹ Wvú to jeme nonεn, njefo bô bonyii bew bo ηgoo le to nu ε yen byé yí bó to koolεε, ε ye bem bó. ¹⁰ Ε yí bem ten Jεm bô Jon boom bo Sebedee le bò to nu ten ηgoo Semon e. Ε Jisos gay ê Semon le, “Fo wo efanè ke. Ε kεw yí keseen e ε gen lo, wo nu ke ekoole wase ε è nu bonyii.”

¹¹ No bó yuw nonεn, mum bvuse bikonj bibole ê ηkp-waante, cine mwεem mvunciim e mum no bii Jisos e.

Ε Jisos fε wee ntun wvu baay

(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Ε è ke no nu kefew kemew e, ε Jisos nu ê kelaante kemew e, ε wee mvu nu jó ε ntun wvu baay ε die wase lo wvú. Ε wee wvudvu yen Jisos e, to gbwe ê wvú ejise, leke wvú gay le, “Tata, wo nulo efe me é me en'yuule, é wo fen koonjke lo.”

¹³ Ε Jisos mum neke kebo kum wvú le gay le, “Me ηkoonjke lo, bonεn le eyuule.” Kanj mwaan, ε ntun wvu baay wvudvu mum cine wvú le. ¹⁴ Ε Jisos ciise lo ê wvú le, “È yenè fo wo esee ê wee. Geenεn, gene eduɲce ekole kuw

ê cee ncese, emum enya nnya yì Muses to gayεε le wee keŋke keenya keedunçε ê bonyii le wen nu ε bonen wase yì ntun wvun e ε no yuule.”

¹⁵ No Jisos ciisεε ê wee wvudvu nonen, ε saaka wvu ekumε Jisos kaa bvuu saançken fey lo, ε bibombom bi bonyii le no baanci too keeyuuke n'yεεyi we, bô le wvú efelè bincem bibole. ¹⁶ Geenεn, é Jisos ké ja cine bó le gen no bunlee ŋkpwaante.

ε Jisos fε wee ε wvú ε kpwe keba kemwaan

(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ ε è ke no nu diuu dimew ε Jisos yεεyi bonyii, ε mvunçgay mvu Nyo' le nu yì ye le, ε wvú fele bincem. ε Bofalasioo noo bonyii bô to dunçi bonci bo Nyo' le ε shii fó, ε bó to buy bontεw bocii bo Galilee le noo biba bi Judea bô Jelusalem e. ¹⁸ ε fí kooy le bonyii bomew to nu ε ne no too ε bó ε shfumε wee ê fikεεy e, ε wvú ε kpwe wase keba kemwaan. Bó to too keeley dvú yew ejike fwe dvu Jisos. ¹⁹ Geenεn, faŋε yaa keŋke je ke, njefo bonyii to faci baay. ε bó mum ben ε è nu ê yew we, too keyey, shike wee wvudvu fwe dvu Jisos ê fiεε fi wvú to jiime jó le. ²⁰ No Jisos to yenεε le bonyii bodvu nu ε lese mvuntelem mvubole yì ye le, ε wvú mum gay ê wee wε le, “Nsaa yem, me nu ε nleεshe wase bibefe biuw.”

²¹ ε bonyii bô to dunçi bonci bo Nyo' le bô bo ŋgoo Bofalasioo le ba, mum kew no wvukene gayte le, “Wvun se nu yεε wvù joo bvudvuu bvu Nyo' le? È nu yεε dvú wvù nulo elεεshe bibefe efey Nyo' maan?”

²² ε Jisos kiεε fiεε fi bó wvukene, bife ê bó le, “Ben se keŋke kfuu ban boŋkpawwεε ê mvuntelem mvunen e nen nje la? ²³ Fi cekey nu fi la, keegay le me nu ε nleεshe

wase bibefe bi wee wvun e, nuu le wvú eja we elene le? ²⁴ Geenɛn, me nu enduɲɛ ê ben keseen le wee wvù diee nu Waawee keɲke mvunɲay fokuse fen keeleɛshe bibefe.” E wvú mum gay ê wee wvù to kpweɛ wase keba kemwaan wɛ le, “È jemyi me ê wo, ja we, ejo fikɛɛy fiuw egenè fô yew e.”

²⁵ Kaɲ mwaan, e wvú mum ja we leem ê bonyii ejise, mum jo fiɛ fi wvù to jiime yî dvú le no gene fô yew e fo wvú, tumte moɲkum mo Nyo' le. ²⁶ E bonyii yen nonɛn, e dew yum bó e bó keɲke ɲghaw, no tumte moɲkum mo Nyo' le gayte le, “Bese nu e yen biɲghaw bi mwɛɛm e eben.”

E Jisos tee Lɛwe

(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ E Jisos ke ne buy fô no ghane. E wvú dioo gene, yen wee mvu wvù to fii shile le e bó teɲe le Lɛwe, e wvú e shii fô bvudvuu bwew bvu lemme le. E Jisos gay ê wvú le, “È bì me le.” ²⁸ E Lɛwe ne we, cine fiɛ ficii le mum no bii Jisos e.

²⁹ Nonɛn, e Lɛwe ke mum ge ɲkaw wvu baay yew dvu wvú keekieekiee Jisos. E bonyii bò to fii shile ɲeyte lo fô noo bonyii bomew e bò bó diekene. ³⁰ E Bofalasii noo bonyii bobole bo ɲgoo le bò to duɲci bonci bo Nyo' le kew no wvukene, bife ê boom bo ɲgoo le bo Jisos e le, “È nu nje la wvù ben diekene, wukene ben e bonyii bò fii shile noo bò befe bomew.”

³¹ E Jisos tfuse ê bó le, “Ke bonyii bò tɛmyi ké no gomte wee ɛfuwe ke. È ké no gomte bonyii bò cemkene. ³² Ke me nto keetee bonyii bò nu teytey ke. Me nto keentee e è nu bonyii bò befe le bó ekumen mvuntelem mvubole.”

E bó bife ê Jisos ekume mbam mwɛɛm mvudien

(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Ε bó ke ne ghay ê Jisos le, “Boom bo ηgoo le bo Jon e ké jaa no bamte mwεem mvudien bvuu bunlee efonefon, ε è nu ke no bo Bofalasii le ké no gee, geenεn ε buw nu ke fibole diekene lo wukene.”

³⁴ Ε Jisos maw diew ê bó le, “È nulo é bó ebe bonyii bô bvujen é bó ege, é wee ebvuu ege é bó ebamte mwεem mvudien ε cee bvujen nu bô bó? ³⁵ Geenεn, kefew nu ke eto kè bó nu ke eloo cee bvujen wvudvu ê bó, é bó emum ekew embamte mwεem mvudien kefew kedvu le.”

³⁶ Ε wvú bvuu ma ηgan mvu ê bó le, “Κε wee nu dvú wvù nulo esaa ndvu yi fie etumce yi yvum dvú ke. É wvú ge nonεn, tu wvú ε befε wase bô ndvu yi fie yidvu. Ε ke è cim nulo é fincake fi fifε fidvu ege ηληληη bô ndvu yi yvum yidvu ke. ³⁷ Κε è nulo ten é wee ejo mbvuum mo monfεm, egeε ê gham mbvuum e,* ε wvù ε yvumen wase ke. É wvú ge nonεn, é mbvuum mo monfεm modvu ke ekoo, esawye gham wvu yvum wvudvu, é mbvuum bô gham ela εcici. ³⁸ Fi ηη nu le, bó keηke keegeε mbvuum mo monfεm ke ε è nu ê gham wvu fwε le. ³⁹ Ben kee ten le ke wee nu dvú wvù ké no wuu mbvuum mò nu ε koo wase wvù nulo ebvuu ekooηke mo monfεm ke. Wvú ké no bεnsee ke wase ε è nu mo koo wa ma.”

6

*Ε Jisos nele ekume diuu di mbam e
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ È to nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le no lene fele weε egiη wvumew e. Ε boom bew bo ηgoo le ne kew no sumyi bicεε diee. ² Ε Bofalasii yen, bife

5:33 Mat 6:16-17; 11:18-19; Luk 7:33-34 5:34 Mat 9:15 * 5:37 Gham mbvuum wvun nu ε bó kene bô jew nyam. 6:1 Dito 23:24-25 6:2 Ksm 20:8-10

le, “È nu nje la wvù ben gee fiεε fi nci baa bee le wee ege diuu di mbam e?”

³ Ε Jisos bife ten ê bó le, “Fí nu le ben ke baa tarj wase ê ηwa' Nyo' le no jeh to yuu Nfon Dawe bô ηgoo ye ε wvú ge? ⁴ Wvú to nu ε ley yew Nyo' le jo blæed wvù bó to gee ncese dvú fô Nyo' le, die bvuu nya ten ηgoo ye dvú, ε è to nu nci fo wee edie blæed wvudvu efey bocee ncese.” ⁵ Ε Jisos mum mæse gay ê bó le, “Wee wvù diee nu Waawee nu Cee Ekole wvu mbam.”

Ε Jisos fε wee diuu di mbam e

⁶ Ε è ke bvuu no nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos gen ley yew bunle mi le no γεγι bonyii. Ε wee mvu nu dvú ε kebo kew ke εεεγ ε kpwe wase. ⁷ Ε bonyii bô to dunji bonci bo Nyo' le noo Bofalasi mum no gomte fiεε fi bó etey yî Jisos e. Ε bó mum bon ejise yî ye le no taale laa wvú nu efε wee diuu di mbam e le. ⁸ Ε Jisos kιεε fiεε fi bó fiεwsene bô fí, gay ê wee wvù kebo to nu ε kpwe wε le, “Ja we, eto eleem fεn.” Ε wvú mum ja we leem. ⁹ Ε Jisos bife ê bó le, “Me mbiite ε è nu ê ben, fiεε fi nci nu ε bee le wee ege diuu di mbam e nu fi la? Keege fiεε fi jee, nuu fi befe le? Keeboyse wee, nuu keeyu lo le?” ¹⁰ Ε wvú taa bó ejise ejise kenen, mum gay ê wee wε le “Nεke kebo kuw.” Ε wvú nεke, ε kí mum bonen.

¹¹ Geenen, ε fí kaa looce ton'ye lo bonyii ba, ε bó mum kew no joo nsey no è nulo é bó ege bô Jisos.

Ε Jisos caw boom bew bo ntum e yuufe ncow bofεε

(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Ε è no nu ke ediuw yodvu le, ε Jisos nε ben yî kum e keegen bunle, ke ce bunlee Nyo' entarj jocii. ¹³ Ε ekfuη buy yuu, ε wvú tee bonyii bô to bii wvú le, ε bó to. Ε wvú cawce bomew yuufe ncow bofεε tee bó le boom bew bo

ntum e. ¹⁴ Ediee ε bonyii bodvu to nu: Semon, wvù wvù to nyaε diee diew dimew le Bita, bô Andulu wvù waa bwee Semon wvudvu. Ε bomew nu Jem, Jon, Filew, Batolomu, ¹⁵ Matio, Toma noo Jem wvù waa Alfiyus, Semon wvù to nu wee ηgoo Boselot, * ¹⁶ Judas wvù waa Jem noo Judas Iskaliot wvù to ghanεε gese Jisos.

Ε Jisos no yεεyi bvuu fele bonyii
(Mat 4:23-25)

¹⁷ No wvù cawεε bó nonen, ε bô bó bocii mum ne no booke. Ke bow, ε wvù leem yî bale le, ε bonyii bew bo ηgoo le to nu wase fó nteen noo kebombom ke bonyii le ε kí ta lo ye fó kè nen'yεε Judea bô Jelusalēm. Bomew bonyii to nen'yi mondvuum mo mbew joo yi baay e ke diewε Taya bô Sidon e. ¹⁸ Bó to to keeyuw n'yεεyi wvu Jisos, é wvù ebvuu efe bincem bibole. Bonyii bô biyoy bì yiile to jewsee bó to too ten ε wvù bvuuuse biyoy bidvu. ¹⁹ Ε bonyii bocii mum no momte keekum wvù le, njefo mvunγay mvù to buyte yî ye le to fele bonyii bocii bô to kumte wvù le.

Bvujonke bô ηgew
(Mat 5:1-12)

²⁰ Ε Jisos ke ne taa bonyii bew bo ηgoo le, gay le,
“Njon wvu baay nu wene, ben bô fuute,
njefo bvunfon bvu Nyo' le nu fô ben e.

²¹ Njon wvu baay nu wene, ben bô beele jεη keseen,
njefo Nyo' nu ke ege é ben effuu.

Njon wvu baay nu wene, ben bô beele keseen,
njefo ben nu ke ekpwaake dikie.

6:14 Lem 1:13; Jon 1:40-44 * **6:15** Boselot to nu Bojuu bô to tomte won wvubo, diuu keebvuse won wvudvu yî ηgew e can bonyii bo Lum e. **6:19** Mat 9:20 **6:20** Mat 5-7 **6:20** Jem 2:5 **6:21** Mwm 7:16-17; Yeli 31:25; Mben 126:5; Yesa 61:3

²² Njorj wvu baay nu wene, seke ben bii wee wvù diee nu Waawee le, ε bonyii bane ben, kuunke ben, nan'yi ben bvuu nyaa ben ediee yò befe. ²³ Fí ke dioo kooyi nonen, ε ben no lanlanè, binè, yuukè njorj, njefo mmawce wene wvù kuuke nu woj wvu we le. Ben ekeè le è nu ke no bo'icee cee bonyii boba to nyewle bô bonyii bo ntum Nyo' le bo fwele.

²⁴ Geenen, ηgew wvu baay nu wene, ben bonyii bo bvukuke le, njefo kensamen kenen ka ke wase ε è nu fen.

²⁵ ηgew wvu baay nu wene, ben bô etew nu ε yirsen keseen, njefo ben nu ke ebeele jen.

ηgew wvu baay nu wene, ben bô kieele keseen, njefo ben nu ke ebeele soo bikuu.

²⁶ ηgew wvu baay nu wene, seke bonyii bocii bensee ben. Ben ekeè le è nu ke no bo'icee cee bonyii boba to bensee bonyii bo mbiay e bô to mbiayte le bó nu bonyii bo ntum Nyo' le.

Wee ekoonkè wee we bvuban

(Mat 5:38-48)

²⁷ Geenen me ε no ηgayte ê ben ban bô yuuke fiε fi me njemyi le, le ben ekoonkè bonyii bonen bo bvuban e, egeè ε è nu mwεem mvù jee fô bonyii bô bone bikaa ê ben ejim e. ²⁸ Ben elekè le Nyo' elan ε è nu kembonen yî bonyii bô bunlee le lon eto fô ben e, ebvuu ebunleè fô bonyii bô nvuwse ben e. ²⁹ É wee suj wo yî kedie w e, é wo banke kemew ε wvù mese suj. Wee é baa kekum kuw ke ekfuj, é wo cine ε wvù jo ke ente fó. ³⁰ É wee leke fiε ê wo, é wo nya. Wee é cim ε jo lo mwεem mvuw, fo wo ebvuu eshe

6:22 Mat 5:11; Jon 16:2; Lem 5:41; 1Bi 4:14 **6:23** Mat 5:12 **6:24** Mat 19:23-24; Jεm 5:1 **6:25** 1Kol 4:8 **6:26** Jεm 4:4; Yeli 5:31 **6:29** Lum 12:17; 1Kol 6:7

ebiite ke. ³¹ Naa la fi ben shieele le bonyii egeè fô ben e, enù fí fi ben egeè ten fô bó le.

³² É ben koonke ke ε è nu bonyii bò koonke ben, é fiε fi bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bò befe gee ke nonen e? Bó koonke ke ten ε è nu bonyii bò koonke bó.

³³ É ben gee mwεem mvù jee ε è nu ke fô bonyii bò gee ten fô ben e, é fiε fi bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bò befe gee ke lenlen e? ³⁴ É ben foose bonyii bò mwεem ε è nu ke ê bò ben taale le bó nulo ekase etfuse, é fiε fi bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bò befe ké no foose ke mwεem ê nsáa yibo njefo bó kee le bó nu ke ekase etfuse fiε ficii le? ³⁵ Fí nu len le ben ekoonkè bonyii bonen bo bvuban e, egeè ε è nu mwεem mvù jee fô bó le, efoosè bonyii bò mwεem yaa taale le bó ke ekase etfuse ke. Nonen, é ben ke emum ekenke nlawma wvù kuuke ε è nu ê Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e, ebvuu enu boom bew, njefo è nu ke ten no Nyo' gee mwεem mvù jee fô bonyii bocii bò yeεle ejise noo bò mvuntelem yiile le. ³⁶ Ben ecamtè shen fô bonyii le ke lenlen no Icee wene camte.

Fo wee elomtè gee di wee mvu le ke

(Mat 7:1-5)

³⁷ Fo ben elomtè gee di bonyii bomew e, nonen Nyo' saa ke elom ten dinen ke. Fo ben ebonè bikaa ê bonyii ejim le bó eley ηgew e, nonen Nyo' saa ke ebon ten ê ben ejim ke. Ben elεeshì bibefe bi bonyii bomew e, é Nyo' ke elεeshε ten binen. ³⁸ Ben enyaà nnya ê bonyii é Nyo' ke enya ten ê ben. Wvú nu ke edioo enyaa eloocε efew ntay, eshiwse, ecince é fí eyiηsen efuci fokuse. Fiε fi wee feeke fiε jó se nyaa ê wee, è nu ke fí fi Nyo' nu ke efew jó se nya ê mweten.”

³⁹ Ε Jisob bvuu ma ηgan mvu ê bó le, “Ke kenfefe nulo

edun̄ci je ê kemew ke. É wvú mom lo, bó saa gbweken ê kentuke le bocii le? ⁴⁰ Ben ekee le ke waa ñwa' ké no fele wee wvù yeyi wvú ke, geen̄en, ε è nu seke wvú ε yeyi wase ε m̄se, é wvú ekee ke diewe wee wvù yeyi wvú le.

⁴¹ È nu nje la wvù wo ké no taale ε è nu sheshe yì nu ê waa bwoo jise, geen̄en yaa yene kekew kè nu ê diuw jise le ke? ⁴² È nulo é wo eghan n̄e se no gayte ê waa bwoo le, 'Waa bw̄em, ke leem é me embvuse sheshe ê wo jise,' geen̄en yaa yene ke kekew kè nu ê diuw jise le? Wo nu wee kendun̄ce ye! Yaw̄e ebvuse kekew kè nu ê diuw jise le se looce eyen sheshe yì nu ê jise di waa bwoo le, emum ebvuse."

Bó ké kiε kete yî mvuntam e

(Mat 7:16-20)

⁴³ ε Jis̄os bvuu gay le, "Ke è nulo é kete kè jee eyum mvuntam mvù befe ke. ε ke è nulo ten é kete kè befe eyum mvuntam mvù jee ke. ⁴⁴ Bó ké kiε kete ε è nu yî mvuntam mvù yumte yî dvù le. Ke è nulo é wee ekoy fimbi yî bisafe le ke, ε ke è nulo ten é wee ekoy yon̄ yî ewant̄e le ke. ⁴⁵ Wee dioo nu wee wvù ken̄ke n̄tfu mw̄em mvù jee ê fitele fiew e, ε wvú mum no bv̄use ε è nu mw̄em mvù jee. É dioo nu wee wvù we n̄tfu nu mw̄em mvù befe ê fitele fiew e, é wvú no bv̄use ke ε è nu mw̄em mvù befe. Fí nu non̄en n̄jefo fiε fi nu ε ȳn̄sen fô fitele fi wee le nu ke fí fi ké no buyte diuw we le."

Kenffuy kè jee bô kè befe

(Mat 7:24-27)

⁴⁶ ε Jis̄os mum bife le, "È nu nje la wvù ben teje me le, 'Tata, Tata', yaa gee fiε fi me ñgayte ke? ⁴⁷ Wee wvù too, eyuw n'yeyi mum gen̄ no gee no wvù gayte, nu ε me nu endun̄ce ê ben keseen no wvuwe wee nu. ⁴⁸ Wvú nu ke

diewe wee wvù to nu keebom yew, yaw cim shii, gen kum kemaan e se lese kenffuy, mum bom. E joo ke yinŋen, buy to kfun yew yidvu, e yí faŋe yaa shiw ke, njefo wvù to nu e looce bom ntaɣ. ⁴⁹ Geenen, wee wvù too, yuw n'yeyi dioo gen faŋe yaa egee no wvù gayte, nu ke diewe wee wvù to nu keebom yew, taashe lo bvudvuu mum bom se kenffuy. E joo ke buy to kfun yew yidvu, kaŋ mwaan e yí shii nen wuuu, tawse lo.”

7

E cee ekole bonyii bo nci le lese fitele yí Jisos e
(*Mat 8:5-13*)

¹ No Jisos to mæseɛ wase yeyi bonyii bô mwæem mvun mvunciim, mum ne gen ê kelaante kè Kafana'um e. ² E ekole ke ŋgoo mi bonyii bo nci le bo Lum nu jó keŋke nfwa we mvu, kooŋke wvù baay. E nfwa wvudvu cemte nu wase diuw kpwe le. ³ E ekole kedvu dioo yuw ekume Jisos, mum cooŋken bonyii bô saake woŋ Bojuu tum le bó egen elege Jisos le wvù eto efe nfwa wen. ⁴ E bó mum gen yen Jisos e ku can ê wvù gay le, “Kee wo gene ke efi wee wese wvun, è nu wee wvù è nulo é wo efi wvù. ⁵ Wvù kooŋke woŋ wesebeene baay, e è nu wvù wvù to bomæ yew yese bunle.”

⁶ E Jisos mum ne e bô bó no gene. E bó ke dioo feŋene wase yew cee ekole ke bonyii bo nci le, e wvù tum nsáa ye yimew le yí egen eci Jisos. E yí gen, e bô bó tasen, e yí tefe ê wvù le, “Tata, ekole ke bonyii bo nci le gayte le fo wo eshe yenè ŋgew too ke. Le wen baa kocen wee wvù è nulo é wo eley ê wvù yew e ke. ⁷ E è nu le fiæ fi be ge ten le fo wen eto bô bikaa biwene eyen wo le. Geenen, le wo ebvuse ke e è nu diew diuw wo le é nfwa wen emum ebonen. ⁸ Le wen ten nu wee ê mvuŋgay mvu wee mvu le ekuse, e bonyii bo

nci le nu ten ê wen ekuse. Ê wen ké egay ê mvu le, ‘È genè,’ é wvú no gene lo, ké egay ê mvu le, ‘To,’ é wvú no too lo. Ê wen ké egay ten ê nfwá wen le, ‘Gee nen,’ é wvú no gee lo.”

⁹ É Jisos yuw ntum wvudvu nonen, ε diuw yum lo wvú, ε wvú banke ye gay ê kebombom ke bonyii le kè to bii wvú le le, “É me ensee ê ben le me mbaa n'yen wase wee le ke naa Israeel ε wvú ε lese kfuú fin fitele yí yem e nen ke.” ¹⁰ É bonyii ba bò cee ekole ke bonyii bo nci le to tumεε dioo kase tu yew, yen ε nfwá wvudvu ε bonen wase.

É Jisos yemmke cuwee yí kpwe le

¹¹ Éjim jodvu, ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ne no gene ntew mvu le ε bó teje le Nayin, ε kebombom ke bonyii le shfumte ê wvú ejim. ¹² No bó to gene, dioo buy diuw ketaan wvú to leyte ntew wvudvu le, yen ε bó ε tuu gvune di wee le ε no buyte dvú. Wee wvudvu to ka ke wvú can bwee le. É bwee to nu kpweε ηkfu. É bó to buyte dvú nonen, ε kebombom ke bonyii bo ntew wvudvu le shfumte bii bwee wan e. ¹³ É Tata dioo yen kpwoon wvudvu le, ε shen koo wvú, ε wvú gay ê wvú le, “Fo wo ebvuu bee ke.” ¹⁴ No wvú gay nonen, mum fey gen kum fikεεy fi bó to tulεε gvune didvu jó. É bonyii bò to tulεε mum leem. É wvú gay le, “Cuwee, me njemyi ê wo, nene we!” ¹⁵ É wvú mum ne we shii, kew no jemyi. É Jisos jice wvú le mum nya ê bwee.

¹⁶ É bonyii bocii yen nonen, ε diuw yum bó. É bó no tumte moηkum mo Nyo' le gayte le, “Wee ntum Nyo' wvu baay nu ε buynen ê beene enteleη. Nyo' nu ε to wase keefi bonyii bew.”

7:12 1Bfn 17:17 7:15 1Bfn 17:22-23 7:16 1:68; 19:44; Mat 16:14; 21:11, 46; 26:68; Mak 6:15; 8:28; 14:65; Luk 7:39; 9:8, 19; 22:64; 24:19; Jon 4:19; 6:14; 7:40; 9:17

¹⁷ Ɛ saaka wvun wvu ekumε Jisos saanƙen gen won wvù Judea le tfuu noo bitum bi mbew jó le.

*Ɛ Jon Nleseejoo tum boom bew bo ηgoo le fô Jisos e
(Mat 11:2-19)*

¹⁸ Ɛ boom bo ηgoo le bo Jon e yuw ten mwεem mvun mvunciim, gen see ê wvú. Ɛ wvú tee bomew bofεε, ¹⁹ tum fô Jisos e le bó egen ebife ê wvú le laa è nu wvú wvù to nu keeke eto, nuu bó eceytè wee mvu le.

²⁰ Ɛ bó gen yen Jisos e, gay ê wvú le, “Jon Nleseejoo nu ε tum bese keebife ê wo le laa è nu wo wvù to nu keeke eto, nuu bó eceytè wee mvu le?”

²¹ Bó to biite nonen, ε Jisos nu sekedvu fele bincem bô bontun, bvuu bvuuuse biyoy bì befε yî bonyii le, yen'yi ejise ε binfefe nteen. ²² Ɛ Jisos tfuse ê bó le, “Ben ekase egen esee ê Jon mwεem mvù ben yen noo mvù ben yuw e. Binfefe yene wase mwεem e, ε bontεηε lene teytey, ε bonyii bò cemkene bô ntun wvu baay bonene. Bincife yuuke wase mwεem, ε bonyii bò kpweken kaase tuu dvú, ε bó bvuu fewci ten saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ê bonyii bo kefufe le. ²³ Njoη wvu baay nu wvu wee wvù baa maηene me ke.”

²⁴ Ɛ bonyii bò Jon to tumεε ba ke ne, ε Jisos mum kew no jemyi ê kebombom ke bonyii le ekumε Jon biite le, “Ben se shee buyte gene ηkpwaante keegen eyen ε è nu la le? Gayi dì fwefwe fele shiike? ²⁵ No è baa nu nonen, tu ben se buyte gene yene ε è nu la le? Wee ε wvú ε sufe ye bô ndvú yì bonene? Ben eyekε eyuw, bonyii bò suute ye bô ndvú yì lumte bvuu diee bikuu bibole ké no nu ε è nu ê bontow e. ²⁶ Ben ε se ε no gene nonen keeyen ε è nu la le? Wee ntum Nyo' nuu? 'Ɛε, tu ben se nu ε yen. Ɛ me ensee ê ben le,

wvú fele wee ntum Nyo'. ²⁷ È nu wvú wvù bó sarɛɛ ekumɛ wvú ɛ Nyo' gayte le,

‘Yeke eyuw, me nu ŋke enciinse wee wɛm ntum é wvú esa fwe dvu wo,

wvù nu egen eseyse je yo é wo sɛ no too.’

²⁸ É me ensee ê ben le, ente jo bonyii bò nu ɛ no nu wase yî ekolɛ ke nshɛ le ɛ to ɛ buy keseen e, nu ɛ ke wee nu dvú wvù kuuke fele Jon kɛ. Geenɛn, ɛ wee wvù nu naa wee wvu caan ente jo bvunfon bvú Nyo' le nu ɛ wvú kuuke fele wvú.”

²⁹ ɛ bonyii bocii naa noo bonyii bò to fii shile yuw no Jisos jemyi le Jon to nu wee ntum Nyo' bense le bvunfon bvú Nyo' le nu bvú teyɛy, njefo bó tɛn to nu ɛ bee ɛ Jon lese bó ê joo. ³⁰ Geenɛn, ɛ Bofalasii noo bonyii bò to looci kee bonci bo Nyo' le tun fibole ntaŋ wvù Nyo' to too dvú njefo bó to nu ɛ faŋ fo Jon lese bó tɛn ê joo.

³¹ ɛ Jisos nɛ ghay le, “Fiɛ fi è nulo é me nfewsɛn ɛŋgokɛ ke bonyii bo keseen e dvú nu la? Bó nu ke diɛwɛ la? ³² Me nu nsee ê ben fiɛ fi bó nu diɛwɛ fí. Bó nu ke diɛwɛ boom bo caan caan bò nu ɛ shiiyɛn mondvuum mo way e, ɛ bomew teŋe bomew biite le, ‘Bese toonke ndoŋ sɛ ben bine lo le? Nyaa ŋkiee kpwe sɛ ben beŋe lo le?’ ³³ È nu ke no Jon Nleseejoo se toɛ, shee jeŋ yaa wuu ke tɛn mbvuum, ben le wvú keŋke nceendaa dɛwle yî ye le. ³⁴ Wee wvù diee nu Waawee ɛ dioo to, diekene bvuu wukene, ben le bó etaa eyɛn, wvú ghane wuwte mwɛɛm mvudien wuwte mbvuum, bvuu nu nsaa bonyii bò fii shile noo bonyii bò befe bomew. ³⁵ Geenɛn, bonyii bocii bò bense bvufee bvù è nu bvú Nyo' le duŋci le è nu bvú leŋ.”

7:27 Mala 3:1; Ksm 23:20; Mak 1:2; Luk 1:76 **7:29** Mat 21:32 **7:29** 3:7, 12 **7:33** Mat 9:14; Mak 2:18; Luk 5:33 **7:33** 1:15 **7:34** Mat 9:10

Ɛ Jisos læsʰe bibefe bi kpwoon nsake le yew dvu wee Falasii

³⁶ Ɛ wee Falasii mvu ke nɛ tee Jisos læ wvú eto ediekɛn ê wen yew. Ɛ Jisos beɛ ɣɛn ɛ bó no diekene. ³⁷ Ɛ kpwoon nsake mvu to nu ntew wvudvu le. Ɛ wvú yuw læ Jisos diekene ê wee Falasii wvudvu yew, mum jo fikaa * fi nfiey mvu wvù shfuurɣkene le, ɣɛn dvú fó. ³⁸ Ɛ wvú ɣɛn ley leem mbew Jisos e, nɛ kɛw no beele, ɛ misɛm cemceme yí bika bi Jisos e. Ɛ wvú mum ɣɣvuwɔɔ, ɣɣvuse ekole kew no shole bika bi Jisos e bô yvuw ekole, ɣoci mum yeefe bô nfiey wɛ. ³⁹ Ɛ wee Falasii wɛ wvù to teɣɣe Jisos læ wvú eto ediekɛn yɛn nonɛn, kpawɔɔ fô fitele fiey e læ, “É wee wvun fɛn be nu wee ntum Nyo', tu wvú be ɛ kieɛ fieɛ fi è nu kpwoon wvun wvù kumte wvú le, læ è nu kpwoon nsake.”

⁴⁰ Ɛ Jisos nɛ gay ê wee Falasii wvudvu læ, “Semon, me ɣkɛɣke fieɛ keenjeme ê wo.”

Ɛ wvú tfuse læ, “Wee n'yɛɣyi, jeme.”

⁴¹ Ɛ Jisos mum kɛw læ, “Wee mvu to nu ɛ foose bonyii bofɛ bô bigew, foose wee mvu bô bodanali gee tin, foose mvu bodanali mbaanshen. ⁴² Ɛ fí ke ghaw bó bocii keekase elaw, ɛ wvú mum cinɛ bigew bidvu le ê bó. Keseen, wo yɛne læ ɛnte jo bonyii bo bofɛ ban, wee wvù nulo ekoorɣke wvú baay nu wvù la?”

⁴³ Ɛ Semon tfuse læ, “È nulo enu wee wvù bó to cin'yɛɛ fioo ye le ɛ yí duule.”

Ɛ Jisos beɛ læ, “Wo nu ɛ jeme læɣ.” ⁴⁴ No wvú beɣe nonɛn, banke ye taa kpwoon wɛ, mum gay ê Semon læ, “Wo nu ɛ yɛn kpwoon wvun e? No me mbe nto ê wo yew, wo be baa cim nya me joo ncukɛ bika kɛ. Geenen, kpwoon wvun nu

7:36 11:37 **7:37** Mat 26:6-7; Mak 14:3 * **7:37** Fikaa fin nu ɛ bó to kene bô tɛ dimew di bó teɣe ê díɛw bala le læ «alabaster».

7:39 7:16 **7:42** Mat 18:27 **7:44** Keɣ 18:4; 1Tim 5:10

ε cuke wase bikaa biem ε è nu bô misem, ε sho bô yvuw ye ekole. ⁴⁵ Wo be baa gay me le ηoce κε. Geenεn, ε kew no me mbe nto fen, nu κε no kpwoon wvun ηoci bikaa biem. ⁴⁶ Ε wo be baa cim yefe ekole kem κε naa bô mεem κε. Geenεn, kpwoon wvun nu ε yefe wase bikaa biem ε è nu bô nfiεy wvù shfuηkεne. ⁴⁷ Nonεn, é me ensee ê wo le, kpwoon wvun nu ε duηce keηkoηεn ke baay njefo bó nu ε λεεshe wase bibefe biew bì duule baay. Geenεn, ε wee wvù bó λεεshi bibefe biew ε bí nu caan duηci keηkoηεn ke caan.”

⁴⁸ Ε Jisos mum gay ê kpwoon we le, “Bó nu ε λεεshe wase bibefe biuw.”

⁴⁹ Ε bonyii bô bô bó to diekene mum kew no diomene gayte le, “È se nu yeε wvun wvù mum λεεshi lo bibefe bi bonyii le?”

⁵⁰ Ε Jisos mum mese gay ê kpwoon wvudvu le, “È genè fiuw ntaγ, fitele fi wo lese yî yeγ e nu ε ge wase wo ε boy.”

8

Bokenε bô to ghane bô bo Jisos fici wvù

¹ Ejim jodvu, ε Jisos ne no ghane ê bilaante bô ê bontεw e fewci saaka wvù jee wvu ekume bvunfon bvυ Nyo' le. Boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofeε to bii wvù le, ² noo bokεnε bomew bô wvù to feλε bontun bobole bô bomew bô wvù to bvuseε biyoy bì befe yî bó le. Bokεnε ban to nu Maalia wvù bó to teje ten le Magdalen, wvù wvù to bvuseε bonceendaa bo dεwle le yî ye le bosooshwiγ. ³ Ε è nu Joana wvù dweese to nu Cusa lemte 'Elod e, noo Susana bô bokεnε bomew nteen. Bó to ghane nonεn, bvυuse mwεem ê bikele bibole, fici Jisos bô boom bew bo ηgoo le dvù.

Ngan ekume wee wvù to tfumyi ngow

(*Mat 13:1-9; Mak 4:1-9*)

⁴ E bonyii ke ne bontew e bontew e no too fô Jisos e. E kebombom ke bonyii le ke yĩnsen fô, e wvù ma ngan ê bó le,

⁵ “Wee to nu e laa keegen etfume ngow. E wvù ke dioo etfumyi, e yimi gbweken ê je, e bonyii leence bô bikaa, e mvunyiim mvù bile we to tace die. ⁶ E yimi gbwe fô bvudvuu bu eta le, ke buy mum yowlen njefo bvudvuu bvudvu to nu bvuyeem. ⁷ E yimi ngow gbweken ê bisafe le, ke buy dioo kuu bô bisafe bidvu, e bí mum ban ngow yidvu fo yí eku. ⁸ E yimi gbweken e è nu yî nshè yì jee le, ke buy, ku, e bó ke gbwele e yí buy bokaŋ gbwee fey no bó to tfumyee.” No Jisos ma nen, mum fuŋ le, “Wee wvù keŋke bitem, e wvù yuw.”

Shiee wvù Jisos jemyi ê bonŋan e

(*Mat 13:10-17; Mak 4:10-12*)

⁹ E boom bew bo ngoo le ke ne bife ê wvù le laa ngan wvudvu duŋci le la le? ¹⁰ E wvù tfuse le, “È nu ben ban bô Nyo' nu e ge wase le è nulo é ben ekiee mwëem mvu bvunfon bwew e mvù nu ê nnyile le. Geenen, e bonyii bomew yuuke fibole ke le me maa e è nu bonŋan, wvu le fí enù no fí to nu wase le, ‘Bó nu ke etaale ke lo mwëem yaa yene ke, ke eyeke ke lo yaa yuuke fiee ke.’

Fiee fí ngan ekume wee wvù to tfumyi ngow duŋci

(*Mat 13:18-23; Mak 4:13-20*)

¹¹ Ben eyuw le fiee fí ngan wvudvu duŋci. Ngow yidvu nu diew Nyo'. ¹² Ngow yì gbwee ê je, nu bonyii bô yuuke diew Nyo' e dèwle mum to bvuse saaka wvudvu fô mvuntelem mvubole, wvu le fo bó ebee ke eboy. ¹³ E

ηgow yì gbweε fô bvudvuu bvυ eta le nu bonyii bô yuuke diεw Nyo', mum fiisen bô njon, geenεn ε yí baa cime γεη fô mvuntelem mvubole κε, ε bó beje κε fomvu fomvu. É mmom ke dioo ε to, ε bó mum tfuw bikaa. ¹⁴ ηgow yì gbweε ê bisafe le nu bonyii bô yuuke diεw Nyo', dioo γεne, ε ken'yanʒan bô bvukuke noo njon mwεem mvυ yî nshε le to yike diεw yidvu ε yí laaye lo saa ku κε. ¹⁵ ηgow yì gbweε yî nshε yì jee le, ε mum ε no nu bonyii bô κεηke mvuntelem mvù jee, bô yuuke diεw Nyo', looce lese mvuntelem yî dvú le, mum kuu shém, no gee no yí gomte γεne lo fwe fwe.

Ken'yeese kè bó ε kfuke bô ηkaa

(Mak 4:21-25)

¹⁶ Κε wee ké tfuuke ken'yeese bvυ jo ηkaa kfuke dvú κε. Ε κε è nulo é wvú elese ten εgaaku κε. Wvú ké tfuuke, tome ε è nu yî fiεε fi bó tomyi ken'yeese yî dvú le, le bonyii dioo leyte yew eyene n'yuu le.

¹⁷ Fiεε ficii fi nu ê nnyile le nu ke eyene, é mwεem mvυ ejim ejim ebuy εmwa.

¹⁸ Nonεn, ben dioo yeke diεw Nyo' no yeke ntay, ekeè le wee wvù κεηke fiεε nu ε bó nu ke ebise. Ε wee wvù yaa κεηke κε fiεε nu ε naa fi caan fi wvú kpwaake le wen κεηke lo nu ε bó nu ke efi lo ê wvú.”

Bonyii bô nu kfuu di Jisos e

(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ No Jisos to γεεyi bonyii nonεn, ε bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e ne to le bó eyen wvú le. Ε fí ghaw keeley njefo bonyii to duule dvú baay. ²⁰ Ε wee gay ê wvú le “Bwoo bô boom bo bwoo le leeme ekfuη gomte keeyen wo le.”

²¹ Ε wvú tfuse fiew le, “Bwεem bô boom bo bwεem e nu bonyii bô yuuke diεw Nyo' gee no yí gomte.”

Jisos keηke mvuηgay ê we jo nffum bô joo

(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Ε è ke no nu diuu dimew, ε Jisos gay ê boom bew bo ηgoo le le, “Beene elente mamase egen kewvu keki.” Ε bó mum ley ê kekoη e no leenci. ²³ No bó to leenci, ε Jisos ne no leete. Ε nffum ne sese, shii no bvuyte joo bô mvuηgay ε yí leyte ê kekoη e gomte keeyiηsen, ε bó nu wa lo diuw kpwe le. ²⁴ Ε bó gen no kamsee Jisos gayte le, “Cee εkole, Cee εkole, beene nu ekpweken.” Ε Jisos kamse wam nffum bô joo yì to bvuyte yidvu. Ε nffum wvudvu lu, ε joo mum cife nen ndvumm. ²⁵ Ε wvú bife ê bó le, “Ben se lese fitele ε è nu yí yeε le?” Ε ye bem bó, ε bó keηke nfan no ghayte le, “Wvun wee se nu wee wvù neε wvù wamte naa nffum bô joo ε mvú yuuke wvú le?”

Jisos keηke mvuηgay ê we jo bonceendaa bo dεwle le

(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Ε bó lente mamase yidvu buy wvuke ê keba ke Gεlasen e, ε bó ε cine wase keba ke woη e kè Galilee le. * ²⁷ Ε Jisos dioo buyte ê kekoη e, ke le wen efεese ηηkpwaante, ε bô wee mvu wvu ê kelaante ke jó le tasen ε bonceendaa bo dεwle le njiηsene bô wvú. Ε bó ε ce wase yî ye le baay ε wvú ghane kenyi kencimte, cee ε è nu ê ditfum e jò bó to dweyte bonyii. Ke wvú to bvuu cee fô yew e ke. ²⁸ No wvú yeηε Jisos e, mum san εtale, gen gbwe ê wvú εjise, wam bô mvuηgay le, “Jisos, Waa Nyo', Nyo' wvù nu εkole ke Mwεem Mvunciim e, wo fii la ê me? Kee wo fo wo enya ηgew ê me ke.” ²⁹ Wvú to jemyi nonen ηjefo Jisos to nu ε wam wase keyoy kè yiile kedvu le kí ebuy yî wee wvudvu

8:21 11:28 **8:24** Mben 89:11 * **8:26** Boηwa' bo boyvuum bomew teηe le Gadalen, bomew le Gelgesen. **8:28** Mak 3:11

le. Kí to ké no cuute wvú bokaŋ e bokaŋ e ε bó koole lo, ké koo kay can noo bikaa bô ncaw se no ceyte. É bó ké ekay nonen, ε wvú sumye ke lo, ε keyoy kedvu mum cufe wvú ε wvú no lewte gene ŋkpwaante.

³⁰ Ε Jisos mum bife ê wee wvudvu le, “Diee diuw nu yeε?” Ε wvú tfuse le, “Diee diem nu kebombom.” Wvú to tfuse nonen ŋjefo bonceendaa bo dεwle le to nu ε cin lo yî ye le. ³¹ Ε bonceendaa bodvu leke Jisos le fo wvú eciinse bowen ε è nu ê kentuke kè shiile nen ŋooŋŋ e ke. ³² È to nu ε ŋgoo boŋkunyam diekene yî mbεke le fô, ε bonceendaa bo dεwle le bodvu mum leke Jisos le wvú ecine é bowen egen eley ε è nu yî boŋkunyam bodvu le. Ε wvú bee. ³³ Ε bó mum buy yî wee wvudvu le, daŋsen gen ley yî boŋkunyam bodvu le. Ε bó sen, bow ê ŋkoŋ e, shii ê mamase yidvu le, le jó.

³⁴ Ε bonyii bô to ceyte boŋkunyam bodvu yen fiε fi kooy le, ja fô, fee lo, gen see saaka wvudvu εlaante bô ê bontεw bo jó le. ³⁵ Ε bonyii no yuuke, buci gene keeyen ten fiε fi kooy le. Ε bó to fô Jisos to nu, yen wee we le, ε bonceendaa bo dεwle le ba ε cine wase wvú le, ε wvú ε shii mbew Jisos e, ε jise ndvú, ε bvufee bwew ε kase wase ε tu fô. Ε bó fan baay. ³⁶ Ε bonyii bô to yenεε fiε fi to kooyε le no seŋe ê bó no fí to ghanεε é wee we wvú to keŋke bonceendaa bo dεwle le se bonen. ³⁷ Ε bonyii bocii bo ê biba bi Gelasen e keŋke nfan, mum leke Jisos le wvú ene egene. Ε Jisos mum ne fiew, ley ê kekoŋ e le wen egene, ³⁸ ε wee we wvú bonceendaa bo dεwle le to buyεε yî ye le mum no leke Jisos le bô wvú egene. Ε Jisos tun, tfuse wvú jim gay le, ³⁹ “È genè ε è nu fô yew e, egen esee keŋghaw ke fiε le kè Nyo' nu ε ge fô wo le.” Nonen, ε wee wvudvu mum tu jim gen no ghane ê kelaante kedvu le kecii, seŋe keŋghaw ke fiε le kè Jisos ge fô wvú le.

Jisos keŋke mvuŋgay εwe jo bincem bô kpwe
(*Mat 9:18-26; Mak 5:21-43*)

⁴⁰ Ε Jisos lente mamase kase tu jim keba keki. Ε kebombom ke bonyii le kè be she ceyte wase wvú fó fiisen wvú. ⁴¹ Ε cee la mvu to fó ε bó teje le Jaylus, ε è nu cee ekole yew bunle yi jó. No wvú to, fey gen tum envuw ê Jisos ejise, kuu can le wvú eto ke le ê wen yew, ⁴² le waa wen kpwee lo. Wvú to keŋke wan ε è ka ke wvú, ε è nu wan kpwoon ε wvú nu bilum yuufe ncow bifεε.

Ε bô Jisos ne no gene ε kebombom ke bonyii le faci Jisos. ⁴³ Ε kpwoon mvu nu ente jodvu ε wvú ε cem wase bô kencem ke bokεne le bilum yuufe ncow bifεε. Ε wvú ε jewse wase fiεε ficii fi wvú to keŋke can bonyii bo bifuu le, kí ε ghaw bó keefε. † ⁴⁴ Ε wvú bence to ejim jo Jisos, kum ηgem ndvu Jisos e. Kaŋ mwaan ε kencem kew mum semε. ⁴⁵ Ε Jisos bife le, “È kum yeε me le?” Ε bonyii bocii maŋen lo. Ε Bita ne bife le, “Cee ekole, ke wo ye ne le kebombom ke bonyii le faci wo le?” ⁴⁶ Ε Jisos no duu ke le, “Wee nu ε kum me le. Me nu ε n'yuw no mvuŋgay nu ε buy yí yem e.” ⁴⁷ Ε kpwoon we yen le ke je nu dvú yì è nulo é wen enyiim ke, mum ciŋciŋ gen gbwe ê Jisos ejise mum see ê bonyii bocii yuw fiεε fi be ge wvú ε se kum Jisos e, bvuu see no wvú be kum nonen kencem kew ε semε lo kaŋ mwaan. ⁴⁸ Ε Jisos gay ê wvú le, “Waa wem, fitele fiuw fi wo lese yí yem e nu ε ge wase wo ε bonen. È genè ntay.”

⁴⁹ Ke no Jisos to bæε jemyi ê kpwoon wvudvu nonen, ε wee mvu fεse fó nen'yi fô yew e fo Jaylus wvù cee ekole yew bunle we, gay ê wvú le, “Waa wo nu ε mεse wase. Fo wo ebvuu eshe enyaa ηgew ê wee n'yεεyi ke.” ⁵⁰ Ε wvú dioo

8:43 LEW 15:25-27 † **8:43** KE boŋwa' bo boyvuum bomew keŋke njeme wvù le, “Ε wvú ε jewse wase fiεε ficii fi wvú to keŋke can bonyii bo bifuu le” ke. **8:44** Mat 9:20 **8:48**

Mat 9:22

jeme nonen, ε Jisos yuw, gay ê Jaylus le, “Fo wo efanè ke, lese ke ε è nu fitele yî yem e maan, é waa wo elun.” ⁵¹ Ε bó mum ne no gene fô yew e fo Jaylus, ke gen fese fô, ε Jisos tun fo wee eley yew. Ε wvú jo ke ε è nu Bita bô Jem noo Jon noo cee wan bô bwee wan ε bô bó ley. ⁵² È to nu ε bonyii tojene, ε kpwe ghamte lo fô. Ε Jisos gay le, “Ben elu bô kpwe, wan baa kpwe ke, wvú leete lo.” ⁵³ Ε bonyii ne no kieele lo wvú fô, njefo bó to kee ntay le wan wvudvu nu ε kpwe wase. ⁵⁴ Ε wvú gen fô wan wvudvu to jiime, jice yî kebo le tee le, “Wan kpwoon, ja we!” ⁵⁵ Ε wvú mum kase tu dvú, ja we kan mwaan. Ε Jisos gay le bó etaa fiε é wvú edie. ⁵⁶ Ε bwee bô ice yen fiε fi kooy le, ε dew yum bó. Ε Jisos lew lo le fo bó esee ê wee fiε fi kooy ke.

9

*Ε Jisos tum boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε
(Mat 10:1-15; Mak 6:7-13)*

¹ Ε Jisos ke ne tee boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε, ε bó baance to. Ε wvú nya mvunγay ê bó mvù bó ebvuuse bonceendaa bo dewle le yî bonyii le bvuu fele bincem dvú, ² mum tum bó le bó egen efewcì ê bonyii ekume bvunfon bvú Nyo' le bvuu fele bonyii bo bincem e. ³ Ε wvú bvuu gay ê bó le, “Ben dioo gene, fo wee ejo fiε ke. Fo wee ejo kemaan, kenεε ekele, kenεε fiε fidien, kenεε bigew ke. Fo wee ejo bikum bifεε ke. ⁴ Ben dioo gen ε ley ntew e, yew yì bó ε γεε ben dvú, ε ben no ceè ke ε è nu dvú gen buy seke ben ke nenε ntew wvudvu le. ⁵ É ntew mvu tun kefiisen ben, é ben nenε jó, dioo nen'yi kuce kebvu ke yî bikaa binen e, é ke enu nciise fiε fi bó mom e.”

8:52 Jon 11:11-13

8:54 Mak 5:41

8:56 Mak 7:36

9:1 10:1-12

9:2 11:2

9:3 22:35

9:5 Lem 13:51

⁶ Ɛ bó mum nɛ no ɣɛn, ɣɛn no ɣhane bontɛw e bontɛw e, fewci saaka wvù jee wvu ekumɛ bvunfon bvu Nyo' le, bvuu fele bonyii bo bincɛm e bocii.

*Ɛ saaka wvu ekumɛ Jisos ffumse 'Ɛlod
(Mat 14:1-12; Mak 6:14-29)*

⁷ Ɛ 'Ɛlod wvù to saake keba ke woɲ e kè Galilee yuw mwɛɛm mvunciim mvù to kooyi, ɛ mvù ffumse wvù njefo bonyii bomew to nɛn'yi duu le Jisos wvun nu Jon Nlɛsɛjoo ɛ wvù ɛ kase ɛ buy. ⁸ Ɛ bomew duu le è nu Ɛlayja ɛ wvù kase ɛ to. Ɛ bomew duu fibole le è nu wee ntum Nyo' wvu fwele mvu ɛ wvù ɛ kase ɛ buy yî kpwe le. ⁹ Ɛ 'Ɛlod mum ɣhay le, “Jon nu ɛ me se nu ɛ mbvuse wase ekolɛ kew. Wvun wee ɛ bvuu ɛ no nu yɛɛ kɛseen wvù me n'yuuke kfuu mvun mwɛɛm ekumɛ wvù?” Ɛ wvù mum no gomte le wen bee keeyɛn Jisos wvudvu le.

*Ɛ Jisos nyaje bonyii bontfuke botin
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-14)*

¹⁰ Ɛ boom bo ntum e bo Jisos e ke ɣhan kase tu jim, see mwɛɛm mvunciim mvù bó ɣɛɛ ê wvù. Ɛ wvù mum nɛ jo bó ɛ bô bó lɛwse ye, buy ɣɛn je ê kelaante kè Bɛsayda le. ¹¹ Ɛ ɣɛnɛn, ɛ bonyii kɛɛ ke lo kuɲɛn bi wvù le, ɛ wvù fiisen bó mum kew no fewci ekumɛ bvunfon bvu Nyo' le bvuu fele bonyii bo bincɛm e.

¹² Ɛ diuu ke dioo ɣɛn le dí eseeyi, ɛ boom bo Jisos e bo ɲgoo le bo yuufe ncow bofɛɛ bɛncɛ to ɣay ê wvù le, “Ɛ ɣayê bonyii ban le bó ɛ ɣɛn bontɛw bô ɛ la yo nɛɛncɛɛ le, egom mwɛɛm mvubole mvudien bô fô bó nu ece, njefo fɛn nu ɲkpwaante.”

¹³ Ɛ Jisos tfuse fiew le, “È nu enya ben fiɛɛ é bó edie.” Ɛ bó ɣay le, “Fiɛɛ fi bɛsɛ kɛɲke mɛy ke bontuw bo blɛɛd e

botin bô byé yifiεε. Wo gomte le bese egen eguy mwεεm mvudien to enya ê bonyii ban bocii le?" ¹⁴ Bó to gayte nonen njefo bonyii to nu fó nteen, ε bolemε maan nu bontfuke botin. Ε Jisos mum gay ê boom bew bo ηgoo le le, "Ben egay é bonyii eshiyen fokuse mondvuum e mondvuum e, mbaanshen mbaanshen." ¹⁵ Ε bó gay, ε bó shiiyen. ¹⁶ Ε Jisos jo bontuw bo blæed e bo botin ba bô byé yi yifiεε ye, taa we, nya keyoone ê Nyo', mum guushe nya ê boom bew bo ηgoo le le bó egawce ê bonyii bodvu. ¹⁷ Ε bó gawce, ε bonyii bocii die ffuu, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le baance bimbeke bi shæteε, ε bí yiηsen ηkáa yuufe ncow fiεε.

Ε Bitá cεε le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε
(*Mat 16:13-20; Mak 8:27-30*)

¹⁸ Ε è ke no nu diuu dimew, ε Jisos no bunlee wvú embeη, ε boom bew bo ηgoo le nu mbew ye le. Ε wvú ne bife ê bó le, "Bonyii duu le me nu yeε?" ¹⁹ Ε bó tfuse le, "Bonyii bomew duu le wo nu Jon Nleseεjoo, bomew le Elayja, ε bomew duu le wo nu wee ntum Nyo' wvu fwele mvu ε wvú ε kase ε buy yî kpwe le." ²⁰ Ε wvú mum bife ê bó le, "Ben duu finen le me nu yeε?" Ε Bitá tfuse le, "Wo nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε." ²¹ Ε Jisos mum looce ciise lo ê bó le fo bó ke emom lo esee fifin ê wee ke.

Ε Jisos jeme ekumε bongew bew noo kpwe ye
(*Mat 16:21-23; Mak 8:31-33*)

²² Ε wvú mum no jemyi ê bó le, "Wee wvù diee nu Waawee keηke keeε eyen bongew nteen, é bonyii bò saake woj bô bocee ncese bo baay baay noo bonyii bò dunçi bonçi bo Nyo' le ema lo wvú. Bó nu ke emum eyu

wvú, é ediuw ke ebuy eta, é Nyo' ekase ebvuse wvú yî kpwe le.”

Kentam ke wee wvù bii Jisos e

(Mat 16:24-28; Mak 8:34-38)

²³ Ε Jisos mum no jemyi wase ε è nu ê bonyii bocii λε, “É wee gomte keenu wee wem, tu wvú κεηκε keetun ekole kew, etuulè kentam kew ediuw ecii bii me le. ²⁴ Ben ekeè λε wee wvù bawci nshii we fo wvú elase, nu ke elase κε lo. Geenεn, wee wvù lase nshii we nje me, nu ε wvú ε bawce lo nshii wvudvu. ²⁵ É bó baanci naa woj wvun tfuu ε nya ê wee, wvú ε die, ε ke ε lase κεεε ε jim nshii we, é sew wvudvu enu la? ²⁶ Ben ekeè λε é wee wuumene keebii me le noo diew yem e, é wvú no kee λε wee wvù diee nu Waawee nu ke ewuunen ten mweten seke wvú ε kase ε to ente jo bvukuke bwew bvuu nu ten bvú Nyo' Ice bô bonceendaa bew bô yuule le. ²⁷ É me ensee ê ben keceey λε, bonyii bomew leeme fen ε bó yaa nu ke eyuw wvuj kpwe se bó ε yen no Nyo' saake bvunfon bwew κε.”

Ε nfieesen Jisos kumen

(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)

²⁸ Ε è ke no nu κε diewe ediuw nyar e, no Jisos jemyee mwεem mvun, ε wvú jo Bitá bô Jon noo jem ε bô bó ben yî kum wvumew e λε wen egen ebunle. ²⁹ Ε wvú gen díoo bunlee, ε nfieesen ye ne kumen, ε ndvú ye ten kumen no baa lawkene nen mwawmwawmwaw. ³⁰ Ε fí kooy λε bonyii bofee, ε è nu Muses bô Elayja to nu ε ne buynen fó no jemyi bô bo Jisos. ³¹ Ε n'yuú Nyo' baa yî bó le. Ε bô bó jemyi ekume kpwe yì Jisos to κεηκε keegen ekpwe Jelusalem keege é fí eto ekocen no Nyo' gκεεε. ³² Bó to

9:23 14:27; 17:33; Mat 10:38-39; Jon 12:25-26; 1Bi 2:21 **9:26** 12:9; Mat 10:33; 2Tim 1:8; 2:12 **9:27** Mat 16:28 **9:28** 5:16 **9:29** 2Bi 1:16-18
9:31 9:22; 13:33 **9:32** Jon 1:14

jemyi nonen, ε Bita bô Jon noo Jem nu ε nyii gooke lo bó. Ε bó dioo kamse, yen no n'yuu Nyo' baa yî Jisos e, bvuu yen bonyii bo bofεε ba le ε bó leeme bô wvú. ³³ Ε bonyii bo bofεε bodvu dioo baase ekale, ε Bita ne bvumten gay ê Jisos le, “Cee Ekole, fí jee no beene nu fen. Cine é bese eyoo cún she, é yimi enu yo, yimi yi Muses, ε yimi nu yi Elayja.” Wvú to jemyi nonen, yaa cim kee fiεε fí wvú jemyi ke.

³⁴ Ke no wvú to beε jemyi nonen, ε kembew ne to ê bó we bajye bó. Ε bó no keηke nfan no bó nu ê kembew e. ³⁵ Ε diew jeme ê kembew kedvu le le, “Wvun nu Waa wem wvú me nu ε ncaw. Ben eyuukè ε è nu wvú le.” ³⁶ No diew yidvu jeme nonen ε mase, ε bó ne yen ε Jisos leeme fó wvú emben. Ε bó ke fanε yaa see lo ê wee kefew kedvu le fiεε fí bó yenεε yî kum wvudvu le ke.

*Ε Jisos bvuse nceendaa dewle yî wan diemsen e
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)*

³⁷ Ε ekfuη ke buy yuu, ε bô bo Jisos ne yî kum e no booke. Ε bó dioo bow, tasen bô kebombom ke bonyii le ke baay. ³⁸ Ε wee mvu mum ne no wamte ê kebombom ente le, “Wee n'yεεyi, kee wo taa ke fô waa wem e. Ε ka ke waa wem nonen. ³⁹ Keyoy kemew jaa cufe wvú tufe, ε wvú nu taake, dvûmte, ε diffuw buyte emvu. Kí gene lo bô wvú, yaa beηe lo le wvú eyoy ke. ⁴⁰ Me mbe ε nleke wase le boom buw bo ηgoo le ebvuse keyoy kedvu bó ε mom ηkuuη.”

⁴¹ Ε Jisos yuw nonen, gay le, “O oo! Eηgokε ke εcici kè baa lese fitele yî Nyo' le kin. Me nu ηke enu beene enηen embuy neε, enkuu shém bô ben enηen embuy neε?” Ε wvú mum gay ê cee wan wvudvu le, “To bô waa wo fen.” ⁴² Ε wvú jo dioo too dvú, ε nceendaa dewle wvudvu bvuu cufe wan wvudvu tufe fokuse, ε wvú no taake. Ε Jisos kan keyoy kè yiile kedvu ε kí buy yî wan wvudvu le, ε wvú mum

bonen. Ε Jisos mum nya wvú ê ice. ⁴³ Ε bonyii bocii yen mvunḡay mvu è nu mvu Nyo' le, ε diuw yum bó.

*Ε Jisos bvuu jeme ekume bonḡew bew bô kpwe ye
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)*

No bó to bæ keḡke ḡghaw yî mwεem mvunciim mvù Jisos to gee le, ε wvú nε gay ê boom bew bo ḡgoo le le, ⁴⁴ “Ben eloocε enya bitem binen yî fiεε fi me nu enjeme ê ben e. Wee wvù diee nu Waawee nu ε bó nu ke elese wvú can bonyii le.” ⁴⁵ Ε wvú jeme nonen, ε bó faḡε yaa kiεε fiεε fi wvú jeme ke, njefo fiεε fimew to nu ε banḡε fo bó ekiεε, geenen ε bó no fane keebife ê wvú ekume njeme wvudvu.

*È nu yεε wee wvu baay?
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)*

⁴⁶ Ε bó ke nε kew mbew εbonεbon le laa bó se nu nen ε wee wvu baay ê bó enteleḡ nu yεε le. ⁴⁷ Ε Jisos kiεε fiεε fi bó kpawci fô mvuntelem mvubole, mum jo wan wvu caan leke mbew ye le, ⁴⁸ gay ê bó le, “É wee fiisene wan diεwe wvun e ê diee diem e, tu wvú fiisene ε è nu me. Wee é fiisen me, tu wvú fiisene ε è nu wee wvù tum me. Fí ε mum ε no nu le, wee wvù joo εkolε kew caan ê ben enteleḡ nu wvú wvù nu wee wvu baay.”

*É wee baa kicine wo, tu wvú tomte wo
(Mak 9:38-40)*

⁴⁹ Ε Jon mum nε tee Jisos, be wvú le, “Cee εkolε, bese be ε yen wee mvu le ε wvú teḡε diee diuw se bvuuuse bonceendaa bo dεwle le yî bonyii le, bese ε kan, njefo ke wvú yaa nu mvu ḡgoo yesebeene le ke.” ⁵⁰ Ε Jisos tfuse le, “Fo ben ecilè kfuu wvuwe wee ke, njefo é wee baa ekicine ben, tu wvú tomte ben.”

Ɛ Jisos lese lo keegen Jelusalem, Ɛ bonyii bo Samalia tun keefiisen wvú

⁵¹ Ɛ kefew kè Nyo' to nu ke ejo Jisos é wvú eben we ke no too wase keekocen, Ɛ Jisos lese lo keegen Jelusalem, mum ne no gene. ⁵² Ɛ wvú díoo ne, tum bonyii bomew fwe. Ɛ bó gen ley ntew mvu wvu Samalia le le bó eseyse bvudvuu jó ê wvú. ⁵³ Ɛ bonyii bo jó ku wvú bô bvudvuu fanje yaa fiisen wvú ke, njefo bó to kee lo le wvú fele gene Ɛ è nu Jelusalem. ⁵⁴ Ɛ Jem bô Jon bô nu boom bo Jisos e bo ηgoo le ke yuw fiε fidvu, bife ê Jisos le, “Bese etee ηguy we é wvú eshii elese bonyii bodvu?”* ⁵⁵ Ɛ Jisos kaa banke ye wam lo bó, † ⁵⁶ mum ne Ɛ bô boom bew bo ηgoo le mum no gene wase je ntew mvu le jεy.

Fo wee ηgoo Jisos etaalè ejim ke

(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Ɛ bô bó díoo gene, Ɛ wee mvu to gay ê Jisos le, “Me nu embii wo le naa fεε fô wo gene.” ⁵⁸ Ɛ Jisos tfuse ê wvú le, “Nyám yi ηkpwaante keηke bibuw bibole, Ɛ mvunyiim mvù bile we keηke yéw yibo, geenεn ke wee wvù diee nu Waawee keηke naa lo fô wvú ejike ekole kew ke.”

⁵⁹ Ɛ Jisos ne gay ê wee mvu le, “È biì me le.” Ɛ wee wvudvu tfuse le, “Tata, yawε ecine é me engen endwey icem nse no mbii.” ⁶⁰ Geenεn Ɛ Jisos tfuse ê wvú le, “Cine é bonyii bô nu le bó nu Ɛ kpweken wase edweyte bonyii bô kpwekene, é wo egen fiuw efewcì ekume bvunfon bvú Nyo' le.”

9:51 24:50-51; Mat 19:1; Mak 10:1; Lem 1:9 **9:52** 10:33 **9:54** 2Bfn 1:10, 12 * **9:54** Boηwa' bo boyvuum bomew nu Ɛ bise fεn le, “... ke no Ɛlayja to teηε le?” † **9:55** Boηwa' bo boyvuum bomew nu Ɛ bise fεn le, “Ke ben kee kfu mvuntelem mvù è keηke ben ke. Ben ekeè le ke wee wvù diee nu Waawee to keeyuwye lo bonyii ke. Wvú to keeboyse lo bó.

⁶¹ Ε wee mvu bvuu gay λε, “Tata, me nu mbii wo le, geenen yawε ecine ε me enjen engay kfuu diem e nse no mbii.” ⁶² Ε Jisos tfuse ε wvuwe wee λε, “Ε wee ηgvuume bô jiw keelem lemme, ε bvuu ε no lemte taale ejim, tu mweten baa kpwenten keenu ente jo bvunfon bvυ Nyo' le κε.”

10

Ε Jisos tum bonyii mbansooshwiγ ncow bofεε

¹ Εjim jodvu, ε Tata baaye bonyii bomew mbansooshwiγ ncow bofεε * tum fwe, bofεε bofεε λε bó egen bontew e, egen eghan mondvuum mò wen nu ke efey mó le monciim. ² Ε wvú dioo tumte bó gay λε, “ηgbwele duule baay, ε bonyii bo ηgbwele le nu caan. Nonen, ben ebunleè λε Tata wvú Cee wεε eciinse bonyii bo ηgbwele le wene dvu wvú. ³ Ben egenè λε. Ben dioo gene no kee λε me ntumte ben ε ben nu egen enu diewe boom bo njée le ente jo bokuula. ⁴ Ben dioo gene, fo wee ejo bigew, kenεε ekele, kenεε bolaba bomew κε. Ben dioo ε buy ε je, fo ben eleemenè gayte bonyii le κε. ⁵ Ben dioo ε gen ε ley yew yì ben ley dvú le, yaw gay yew e λε, ‘Kembonen enù yew fen.’ ⁶ Ε wee wvú koonke kembonen nu dvú, ε kembonen emey yì ye le. Ε wvú fen baa nu, ε kembonen kedvu ekase etu jim ε ben. ⁷ Seke ben ε ley yew, mum no ceè κε ε è nu dvú. Fo ben ekumenè yéw κε. Fiεε fidien ficii fi bó nya ε ben, ε ben die, kenεε è nu fiwuun, ε ben wu, njefo ε wee lemte lemme, tu wvú kenke keekenke nlawma we. ⁸ Ε ben ley ntew e, bó ε fiisen ben, ε nya naa la λε ben edie, ε ben no diee lo. ⁹ Ben dioo nu jó, no felè bonyii bo bincem e, ebvu efewci

9:61 1Bfn 19:20 **9:62** 11:2; Fili 3:13 **10:1** 9:1-6 * **10:1** Boγwa' bo boyvuun bomew teje λε mbansooshwiγ (70). **10:4** 22:35; 2Bfn 4:29 **10:5** 2:14 **10:7** 1Tim 5:18; 1Kol 9:6-14 **10:9** 11:2

ê bonyii bocii le bvunfon bvu Nyo' le nu wase nceencee fô bó le. ¹⁰ Geenɛn, ben é ley ntɛw e, bó é faŋ keefiisen ben, é ben buy gen bifiaŋ bi jé le jaŋ le, ¹¹ 'Kebvu ke ntɛw wene le kè bese jo yî bika a bisese le kin fen no bese kuci, ε fiεε ficii kaase tuu yî bikuu binen e. Geenɛn, ben ekeè le bvunfon bvu Nyo' le nu wase nceencee.' ¹² É me ensee ê ben le, è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô kelaante kè Sodom efele kelaante kekii."

Ŋgɛw bontɛw bò tunεε keekumen mvuntelem mvubole

(Mat 11:20-24)

¹³ ε Jisos nε gay le, "Ŋgɛw wvu baay nu wene ben bonyii bo Kolasen, ε Ŋgɛw wvu baay nu ten wene ben bonyii bo Besayda. Ben ekeè le, é me nto ndioo ŋge binghaw bi mwεem e bì me nto ŋgeε jo ben ε è nu Taya bô Sidon, tu bó to nu ε jise wase bimbamkpwe, kfum taan ye le nceke keedunε le bó nu ε kumen wase mvuntelem mvubole. ¹⁴ Ben ekeè le è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô bonyii bo Taya noo bo Sidon e fele ben. ¹⁵ Noo ben bonyii bo Kafana'um, ben kpwaake le bó nu ke ebense ben é ben eben we? 'Aay. Bó nu ke eshike lo ben é ben eshii egen woŋ boŋkfu le." ¹⁶ ε Jisos mum gay ê bonyii bò wvú to tumεε ba le, "É wee yuw ben e, tu mwɛtɛn yuw ε è nu me le. Wee é ma ben, tu wvú ma ε è nu me. Wee é ma me, tu mwɛtɛn ma ε è nu wee wvú tum me."

Fiεε fi wee ŋgoo Jisos eyuukè njoŋ yî dvú le

¹⁷ ε bonyii bo mbansooshiwiy ncow bofεε ba ke ghan tu jim yuuke njoŋ, mum gay ê Jisos le, "Tata, bese se teŋe diee

10:11 Lem 13:51; 18:6 **10:12** Mat 10:15 **10:13** Yɛsa 23:1-16

10:15 Yɛsa 14:13, 15 **10:16** 9:48; Mat 18:5; Mak 9:37; Jon 13:20

10:17 9:10; Mak 6:30

diuw, ε è cim nu naa bonceendaa bo dɛwle le, ε bó yuw ke bese le.”

¹⁸ Ε Jisos tfuse ê bó le, “Me nse nu ε n'yen ε Satan ε gbwe ke diɛwε jaŋ fò yí ε law we ε ley fokuse. ¹⁹ Me nu ε nya wase mvuŋgay ê ben mvù è nulo é ben elɛenci yó bô bonɣam dvú. Ε mbvuu ε nya mvuŋgay mvù ben eso mvuŋgay mvu Satan wvù wee bvuban e dvú mvunciim. Ke è nulo é fiεε eshiw ben ke. ²⁰ Geenɛn, fo ben eyuukè njoŋ le bonceendaa bo dɛwle le yuuke ben e ke. Ben eyuukè njoŋ ε è nu le εdiee eyene nu ε Nyo' ε saŋ wase ê ŋwa' we le fowe.”

Ε Jisos yuw njoŋ

(Mat 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ke sekedvu, ε Keyoy ke Yuule ge ε njoŋ no yuu lo Jisos. Ε wvú mum gay le, “Me nyaa keyoone ê wo Icɛm Nfon ebule bô nshɛ le wo nu ε nyile mwɛɛm mvun ê bogoyfee noo bonɣiɛfiεε, ε duŋce ε è nu ê mvunley mvu boom e. È nu no fí nu Icɛm, njefo è nu no wo to shieele le fí enù.”

²² Ε Jisos bvuu jeme le, “Icɛm nu ε nya wase mwɛɛm mvunciim ê me. Ke wee nu dvú wvù kee Wan wvù me ke, è mɛy ke Icɛm wvù kee. Ε wee yaa nu dvú wvù kee Icɛm ke, è mɛy ke me wvù Wan noo bonyii bô Wan nu ε caw keeduŋce Ice ê bó.”

²³ Ε wvú nɛ baŋke ye jeme wase ε è nu ê boom bew bo ŋgoo le εbonebon le, “Njoŋ wvu baay nu wene le ejise eyene yene mwɛɛm mvun e. ²⁴ Ben ekeè le bonyii bo ntum Nyo' le nteen bô bonfon to shee beele keeyen mwɛɛm mvù ben yene le, ke faŋe yaa eyen ke. No beele tɛn keeyuw mwɛɛm mvù ben yuuke, ke faŋe yaa eyuw ke.”

Ŋgan ekumε wee wvù jee wvu Samalia

²⁵ Ε wee mvu wvù to looci kee bonci bo Nyo' le, ke ne to keemom Jisos, mum bife ê wvú le, “Wee n'yεεyi, fiε fi me ηκηηke keεηge nse ηκηηke nshii wvù mey lo nu la?”

²⁶ Ε Jisos bife ê wvú le, “Bó saη ê ηwa' Nyo' le le wee egeè neε? Wo taηke yuuke le la?”

²⁷ Ε wvú tfuse le, “Bó saη le, ‘È kooηkè Tata wvù Nyo' wo bô fitele fiuw ficii, enya ekole kuw ê wvú kecii, elemtè fô wvú le bô mvuηgay mwuw mvunciim, egeε bvufee bwuw bvucii yî ye le, ebvuu ekooηkè waa bwoo no wo kooηke ekole kuw.’ ”

²⁸ Ε Jisos gay le, “Wo nu ε tfuse leη. È geè nonen ke emum ekeηke nshii wvù mey lo.”

²⁹ Ε wee wvudvu mum ne wowlen bife ê Jisos le, “Waa bwεem nu yeε?” ³⁰ Ε Jisos tfuse ε è nu ê ηgan e le, “Wee mvu to nu ε ne Jelusalem no booke Jεliku, dioo gene ley can bocoη e. Ε bó suη wvú, ε wvú citen, ε bó baaye ndvú ye jo bô mwεem mwew mvunciim, mum laη wvú fó lewte.

³¹ Ε fi ke ne kooy le wee mvu to booke ê je yidvu le ε è nu cee ncese, yen wee wvudvu le, wem lo fey. ³² Ε wee mvu ten ke ne no too, ε è nu wee wvu ê kfuu di Lεwe le, ke to buy fó, yen wvú le, wem lo ten fey. ³³ Geenεn, ε wvumvu wee ke no lene ten too, ε è nu wee wvu Samalia. Ε wvú ke to buy fó, yen wvú le ε shen koo wvú. ³⁴ Ε wvú gen mbew ye le, γεε mbvuum bô mεem yî bilemte biew e, kuu bilemte bidvu bô ndvu, mum tuu wvú yî nyam yì wvú to lene yî dvú le, gen dvú yew bonyii bo ghane le no taale fô wvú le. ³⁵ Ε bô wvú ce, ε bvú buy yuu, ε wvú bvuse bodanali bofeε nya ê wee yew yidvu gay ê wvú le, ‘Sheε etaalè fô

10:25 18:18; Mat 19:16; Mak 10:17 **10:27** Mat 22:37, 39 **10:28** LεW 18:5; Lum 10:5; Gal 3:12; Jon 13:17 **10:33** Mat 10:5; Luk 9:52; 17:11, 16; Jon 4:9, 39-40; Lem 1:8; 8:1, 5, 14-17, 25; 9:31

wee wvun e. É wo sheke lo ε jewse bigew bí ε fesen, é me ηke endioo ε ηkase entfuse.’ ”

³⁶ No Jisos ma nonen, mum bife ê wee we wvù to looci kee nci le, “Ente jo bonyii bo botete ban, wo yen fiuw le wee wvù to duηcee le wen nu waa bwee wee wvù bocooy to surηe nu wvù la?”

³⁷ Ε wvù tfuse le, “È nu wee wvù to koolεε shen fô wee wvudvu le.” Ε Jisos mum gay ê wvù le, “È genè, egen egeè ten nonen.”

Ε Jisos bεε fô yew e fo Maata bô Maalia

³⁸ Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke ne no gene, gen ley ntew mvu le ε kpwoon mvu nu jó ε bó teηe le Maata. Ε wvù fiisen Jisos ê wvù yew. ³⁹ Wvù to keηke waa bwee mvu ε bó teηe le Maalia. No Jisos to γενεε ley dvú, ε Maalia mum gen shii mbew ye le no yeke fiεε fi wvù γεεyi. ⁴⁰ Ε Maata nu fiew buuke ε è nu bô ntêw. Ε wvù ke ne to bife ê Jisos le, “Tata, wo yene le waa bwεem nu ε cine me le me ε no ntawtene me ember ηε wo ghayte lo le? Gaye ke é wvù eto efice me.”

⁴¹ Ε Tata tfuse le, “Maata, Maata, wo buuke, baysee ekole kuw yî mwεem e nteen, ⁴² ε fiεε fi nu shiee le baay nu ke fimwaan. Maalia nu ε caw wase fifie, ε ke wee yaa nu ke efi ê wvù ke.”

11

Ε Jisos γεεyi no è nulo é bó ebunlè

(Mat 6:5-15)

¹ È to nu diuu dimew, ε Jisos no bunlee bvudvuu bvumew e, ke bunle mese, ε wee we ηgoo mvu to gay ê wvù le, “Tata, γεεyi bese no è nulo é bese ebunlee, leηleη no Jon to γεεγεε bonyii bew bo ηgoo le no bó ebunlee.”

² ε Jisos mum gay ê bó λε, “Ben dioo bunlee no gaytè λε, ‘Icee wese, gee é bonyii ewvumtè diee diuw, ege é bvunfon bwuw eto.

³ È nyaà bese mwεεm mvudien εdiuw ecii,

⁴ Λεεshε bibefe bisese, no bese λεeshi bibefe bì bonyii bomew gee fô bese le. Fo wo ecine é bese eley mmom yì eghaw bese le κε.’ ”

⁵ No wvú gay nonen mum fewsen ê bó λε, “Ben ejo λε wee mvu ben e be ne ε gen ε kumce yew nsaa ye entarj entelen ε gay λε, ‘Nsaa yem, nenε κε we efoose me bô bontuw bo bvulem e botete. ⁶ Nsaa yem yimi nu ε ne ε buynen gbwen ghane le, ε me n'yaa ηκεηκε fiεε fi me nu entêw wvú dvú κε.’ ⁷ Bó ejo λε nsaa yo yì wo be kumci ye ε kaa ε tfuse fiew yew λε, ‘Fo wo ejewseè me κε. Bee boom bem nu ε bó ε jiim wase ε fen kembuη. Ke è nulo é me embvuu ene we λε me ηgom fiεε enya ê wo κε.’ ” ⁸ No Jisos fewsene nonen, bvuu gay λε, “É me ensee ê ben λε é wvú fen baa ene we enya bvulem bvù wo biite njefo wvú nu nsaa yo, tu wvú nu ke eghan κε ene we enya fiεε ficii fi wo shieele seke wo ε meη κε fó ε no kumci. ⁹ Me ε no ηgayte ê ben λε, ben ebiitè, é Nyo' ke enya ê ben. Ben egomtè, é Nyo' ke ege é ben eyen. Ben ekumcì kembuη, é Nyo' ke eyene ê ben. ¹⁰ Ben ekeè λε wee tfuu wvù biite, nu ke eκεηκε, ε wee tfuu wvù gomte, nu ke eyen, ε wvù kumci kembuη nu ε bó nu ke eyene ê wvú.

¹¹ È nu cee wan wvù la ê ben entelen wvù waa we bife bye, é wvú enya ε è nu yo ê wvú? ¹² Nuu λε é wan be bife gee, é wo enya ε è nu ηgam ê wvú λε? ¹³ É ben fen bò è nu bonyii bò befe kee keenya mwεεm mvù jee ê boom bonen,

tu ke è nulo é Icee wene wvù nu fowe enya ten Keyoy ke Yuule ê bonyii bò biite ê wvú efey naa lo nonen e?"

Jisos bô Belsebu

(Mat 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)

¹⁴ É Jisos ke no bvuuse nceendaa dɛwle yî wee mvu le ε è nu kencife. No nceendaa dɛwle wvudvu to buyεε, ε wee wvudvu mum kew no jemyi. É kebombom ke bonyii le yen no kerke lo nghaw. ¹⁵ É bonyii bomew no duu le, "Wvú bvuuse bonceendaa bo dɛwle le nen ε è nu bô mvungay mvu Belsebu wvù nfon bonceendaa bo dɛwle le."

¹⁶ É bomew bonyii no teeyi keekoo wvú gayte le wvú ege fiε fi duŋci mvungay mvù ne fowe. ¹⁷ É Jisos kieε boŋkpawcε bobole mum gay le, "É ketum ne ε gawsen ε no diuu ekinekin, kí saa ke eleem ke. Kfuu é ne ε gawsen ε no diuu edinedin, tu dí ε bvuj wase. ¹⁸ È nu ke lenlen no Satan bô ngoo ye ne ε gawsen ε no diuu ebonebon, bvunfon bwew saa ke eleem ten ke. Me ngayte nonen njefo ben duu le me mbvuuse bonceendaa bo dɛwle le ε è nu bô mvungay mvu Belsebu le. ¹⁹ É è fen nu le me mbvuuse bonceendaa bo dɛwle le ε è nu bô mvungay mvu Belsebu le, tu bonen boom bvuuse ε è nu bô mvu yeε le? Fiεε fi boom bonen bodvu gee nu eduŋce le ben nu ε gbwe wase nsaw. ²⁰ Geenεn é me mbvuuse bonceendaa bodvu ε è nu bô kebo ke Nyo' le, tu bvunfon bvù Nyo' le nu ε to wase fô ben e.

²¹ Ben kee le é ntemmvungay seyse mwεem mwew mvu jem e ε shii ε no ceyte la diew dvú, wee saa ke eshiw fiεε fiεw ke. ²² Geenεn, é ntemmvungay mvu wvù fele wvú ne ε to ε diu ε so wvú, emum eloo mwεem mwew mvu jem e mvù wvú se gεεle ekole yî dvú le, ebvuu ekuu mwεem mwew mvunciim egen dvú é bô nsáa ye egaw.

²³ Ben ekeè le é wee kicine me, tu mweten bone ε è nu bikaa ê me ejim. Wee wvù baa efici me keebaanci lo, tu wvú tawse lo.

²⁴ Keyoy kè yiile ké buyte yî wee le mum γεν ηκρwaaante no gomte fô kí ecee. Geenεn ké dioo ε gom ηkuuη, mum jeme ê ekole kew le, ‘Me nu ηnkase entu ê me yew fô me nse mbuyεε.’ ²⁵ Seke kí ε kase ε to ε yen ε yew nu ε bó ε yese ε seyse yí ε no yuule, ²⁶ nonεn ε kí mum kase γεν, to bô biyoy bimew bisooshwi y bì befe fele kí, ε bô bí mum to ley no cee dvú. Ε mwεem mum mεse fo yî mweten e sekedvu fey no mvú se shee nu.”

Njoη wvu baay nu wvu baa?

²⁷ No Jisos to bæε jemyi mwεem mvun nen, ε kpwoon mvu nε sεse ê kebombom ke bonyii le ente jeme le, “Njoη wvu baay nu wvù kpwoon wvù to bokεε wo, bvuu yamse le.”

²⁸ Ε Jisos tfuse fiew le, “Njoη wvu baay nu ε è nu wvu bonyii bò yuuke diεw Nyo' gee no yí gomte.”

Ε bonyii no gomte keeyεn kenghaw ke fiεε le kè dunji fô mvun gay mvu Jisos e nε

(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ No bibombom bi bonyii le to taashi too mbew ye le, ε wvú nε gay le, “Εηgokε ke keseen kin nu kè befe. Kí gomte keeyεn kenghaw ke fiεε le kè dunji mvun gay mwem, ε bó yaa nu edunεε ê kí ke. Geenεn, ε kenghaw ke fiεε le baa fey ke wee ntum Nyo' wvù Jona le ke. ³⁰ No fiεε fi Jona to gee to nu kenghaw ke fiεε le fô bonyii bo Ninive le, nu ke lenλεη no fiεε fi wee wvù diee nu Waawee gee nu ke enu kenghaw ke fiεε le fô ηηgokε ke keseen kin e. ³¹ È nu ke enu diuu di nsaw wvu fokemεse le, é Yaa wvù to saake ketum kè Sheba

eleem bô engokε ke keseen kin ege é bó elese kí ηgew e, njefo wvú to nu ε nε ketum kew e ê kendvuse ke woj e keeto eyuw bvufee bvυ Nfon Saamun e. Geenεn ben eyeke eyuw, wee mvu nu fεn bô fiεε ε fí kuuke fele fi Saamun e. ³² Ε bonyii bo Ninive nu ke elomte ten engokε ke keseen kin εbvubwe le kí to nu ε jay baay, njefo bó to nu ε yuw fiεε fi Jona to fewcεε, kumen mvuntelem mvubole. Wee mvu wvun fεn bô fiεε fi fele fi Jona le, ε ben yaa kumene mvuntelem mvunen ke.

Ken'yeese ke ye le

(Mat 5:15)

³³ Ke wee ké tfluuke ken'yeese lese εgaaku ke. Ke è yaa nulo ten é wvú ebvuu ejo ηkaa ekfuke dvú ke. Wvú ké tfluuke, tome ε è nu yî fiεε fi bó tomyi ken'yeese yî dvú le, le bonyii dioo leyte yew eyene n'yuu le. ³⁴ Jise diuw nu ken'yeese ke ye yo le. É jise diuw yuule lo, é ye yo yicii enu ε yí ε yiηsen bô n'yuu. Geenεn, é jise diuw baa yuule, é ye yo yicii enu ε yí ε yiηsen lo bô εjiwe. ³⁵ Fí mum è no nu le, wee etaalè le laa wen lene ε è nu ente jo n'yuu nuu ente jo εjiwe le. ³⁶ É wo lene ente jo n'yuu ε keba kemew yaa nu ê εjiwe le ke, é mwεem mvunciim emum eyuule ke diewe no ken'yeese ké baa no nyaa n'yuu yî yo le.”

Ε Jisos tooshε Bofalasii bô bonyii bô duηci bonci

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

³⁷ Ε Jisos ke mese njeme we, ε wee Falasii mvu tee wvú le wvú eto é bô wen egen edieken. Ε Jisos mum gen, ley, shii ε bó no diekene, ³⁸ ε wvú baa yaw ecuke can ke. * Ε wee Falasii we taa ε fí ghaw wvú. ³⁹ Ε Tata kiεε fiεε fi wvú kpawci mum jeme ê wvú le, “Ben Bofalasii cuke

11:32 Jona 3:5 **11:33** 8:16; Mak 4:21 **11:37** 7:36 **11:38** Mak 7:2-4; Mat 15:2 * **11:38** Wvú to keηke keecuke can yin ê je yì nce wvubo woj gomte le.

mvunƙom bô shúw ye le, geenen ε mwεem mvù befe bô ken'yεe ejise ε cin lo fô mvuntelem mvunen e. ⁴⁰ Biyuƙ bin! Ke Nyo' wvù to bomεe ekfuƙ nu wvù to bomεe ente ten e? ⁴¹ Fi ben bee keegeè nu le, ben enyaà mwεem mvù ben keƙke ê mwεem mwε le ê bonyii bo kefufe le, é mwεem mvunciim emum eyuule fô ben e.

⁴² Ɔgεw wvu baay nu wene Bofalasii. Ben nyaa keba kemwaaƙ ê Nyo' ente jo biba yuufe bi mbáse yì ben keeke naa noo mwεem mvù ben keeke gεele ê mbáse le le yì eshumte, geenen kaa cin'yi keegeε mwεem mvu leƙ fô bonyii le bô keekooƙke Nyo'. Ben be keƙke keegeè mwεem mvudvu mvunciim yaa cin'yi fimew e ke.

⁴³ Ɔgεw wvu baay nu wene Bofalasii. Ben ké no kooƙke ke keeshiile ε è nu fwe yéw bunle le, bvuu kooƙke le bó egayte ben e ê way bô n'wvum. ⁴⁴ Ɔgεw wvu baay nu wene, njefo ben nu ke diεwε jém yì yaa yen'yi ke, ε bonyii lene yì dvú le yaa kee ke.”

⁴⁵ No Jisos to jemyi nen, ε wee mvu wvù to looci kee bonci bo Nyo' le gay ê wvú le, “Wee n'yεeyi, wo kee ke le fiεε fi wo jemyi nu ε kum bese le ten e.”

⁴⁶ ε Jisos tfuse le, “Ɔgεw wvu baay nu ten wene ben bonyii bô looci kee bonci bo Nyo' le. Ben nen'yi yike bonyii bô bvujite ε bvú fele mvunƙgay mvubole se è nulo é ben elaw ke naa lo kpwan ebo keefice bó dvú ƙkuuƙ. ⁴⁷ Ɔgεw wvu baay nu wene. Ben bomte jém bonyii bo ntum Nyo' le bô bo'icee cee bonen to yuwyeε. ⁴⁸ Fifiɗ dũɗi le ben tomte gee di bo'icee cee bonen e. Bó to nu ε yuwyeε bonyii bo ntum Nyo' le, ben ε mum ε shεε ε no seysee bomte jém yibo. ⁴⁹ È nu fiεε fi to gee ε Nyo' bô bvufee bwew se jeme le, ‘Me nu ƙke enciinse bonyii bem bo ntum e fô bó le, é bó ke

eyuwye bomew ebvuu ekuṅ bomew.' ⁵⁰ Nonen, Nyo' nu ke ebife ê enḡoke ke keseen kin ekume eleme ke bonyii bew bo ntum e bocii bô bó to yuwye e kew no won to kewee. ⁵¹ Wvú nu ke bife e kew yî eleme ke Abel e egen ebuy yî ke Sakalia wvù bó to yue enteleṅ jo ketan ke ncese bô yew ncese le. Me nseṅe lo ê ben kecey le Nyo' nu ke ebife ê enḡoke ke keseen kin ekume kpwe bonyii bodvu ba bocii.

⁵² ḡgew wvu baay nu wene ben bonyii bô looci kee bonci bo Nyo' le. Ben nu e nyile ken'yene ke diuw fwese wvù è nulo é wee eley dvú se kiee fiie fi nu leṅ e. Ben nu e tun keeley, e bvuu e no baanke bonyii bô gomte keeley fo bó eley.”

⁵³ E Jisos ke ja le wen egene, e Bofalasii bô bonyii bô to duṅci bonci bo Nyo' le kew no leeshi wvù bô díew biwci mwem ê wvú nteen nteen, ⁵⁴ e bó to gee nonen teeyi lo wvú keeyuw fiie diuw we le emum ekoo wvú.

12

Fo wee ejemyi jeyy gee jeyy ke

¹ No Jisos to jemyi, e bibombom bi bonyii le no taashi fó bontfuke le bontfuke le faanene. E bomew læenci bika bi bomew e. E Jisos ne kew no jemyi e è nu ê boom bew bo ḡgoo le gayte le, “Ben ejòð kefew yî fintuṅleṅ fi Bofalasii le fi è nu gee dibole di bó jemyi jeyy, gee jeyy e. ² Ben ekeè le ke fiie nu dvú fi bó banji fi nu ke enu se fí e buy emwa ke. E ke fiie nu dvú ten fi bó nyile fi nu ke enu se bó e kiee ke. ³ Ben ekeè le fiie ficii fi ben jemyi entan nu e bó nu ke eyuṅen emvunsheer. E fiie ficii fi ben ké faale yew se no tfumtfume nu e bó nu ke ejan e è nu fô ekole ke yew e.

Wee wvù bó efanè
(Mat 10:28-31)

⁴ Nsáa yem, me ε no njemyi ê ben le fo ben efanè bonyii bò nulo eyu κε ε è nu nyam ye maan̄ se è nulo é bó ebvuu ege fiεε fimew κε. ⁵ Ben eyeke eyuw wee wvù ben efanè. Ben efanè ε è nu Nyo' njefo è nu wvù wvù ken̄ke mvungay keeyu wee, ebvuu elese mweten̄ nguy wvu baay e. Me mbvuu ngayte ê ben le ben efanè ε è nu wvù.

⁶ Κε ben kee le bó ké no geese mvunsha mvuntin κε yí mvunyinyi le mvunfεem maan̄? Geen̄en, κε finsha fimew nu dvú fimwaan̄ fi Nyo' ké daayε ê fí le κε. ⁷ Fin̄en nu ε Nyo' kee naa yvúw yicii yì nu ê ben εfa. Fo ben efanè κε. Ben fele lo mvunsha fó nteen.

Wee wvù beje bô wee wvù tune Jisos
(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ É me embvuu ensee ê ben ten le, é wee beje ê bonyii ejise le wen kee me, tu wee wvù diee nu Waawee nu ke ebee ten mweten̄ ê bonceendaa bo Nyo' le fwe. ⁹ Geen̄en, é wee ma lo me ê bonyii ejise, tu me nu n̄ke ema ten mweten̄ ê bonceendaa bo Nyo' le ejise.

¹⁰ Fí ε bvuu è no nu le, Nyo' nu ke elεεshe díew yì befε yì wee jemyi ekumε wee wvù diee nu Waawee, geen̄en κε è nu naa lo é Nyo' ke eyuu elεεshe díew yì befε yì wee jemyi ekumε Keyoy ke Yuule κε.

¹¹ Seke bó ε koo ben ε gen̄ dvú yéw bunle le, ken̄ε fwe dvu bonyii bò saake won̄ ken̄ε fwe dvu bonyii bò ken̄ke mvungay mvu sa' le, le bó egen̄ esaw ben, fo ekole ekfumtè ben le laa ben nu ke egen̄ etaje diuw egay le la le, ken̄ε ejeme nεε le. ¹² È nu ke enu kefew kedvu le é Keyoy ke Yuule esee fiεε fi ben ejeme.”

Ngan ekume keyuj ke cee kpaw e

¹³ No Jisos to teete boom bew bo ngoo le nonen, e wee mvu ne jeme ente jo kebombom ke bonyii le, gay ê wvú le, “Wee n'yeyi, gaye ê waa bwem le wvú egaw bvushew bvusebeewvu enya bwem.”

¹⁴ E Jisos bife ê wvú le, “Diensen, è gke yee me le me ensumentenè bonsaw bonen, mbvuu ngaakè bvushew bvunen?” ¹⁵ No wvú bife nonen mum gay ê wee tfuu le, “Ben eyenè fo ben eyelè ejise yî mwem e, njefo ke nshii wee yaa nu nje mwem mvù wvú kɛɛke ke, wee ejo naa e mweten kɛɛke nɛɛ.”

¹⁶ No wvú jeme nonen, mum ma ngan le, “Cee kpaw mvu to kɛɛke wee we, e mwem ke jon dvú baay. ¹⁷ E wvú mum kew no kpawci le laa wen nu ke ege nɛɛ le? Wen nu ke ege ngu wen fɛɛ le? ¹⁸ E wvú mum ne cu ntaɲ le, ‘Fiee fi me nu enge nu fin. Me nu ensaw bigone biem, enkase enkuwse, emum enge ngu bô mwem mwem dvú mvunciim. ¹⁹ É me nke endioo e nge nonen, emum engay ê ekole kem le me nu wee keshi. Me nkenke mwem mvù me nu nke endie embuy bilum e nteen. Ke me mbe ebvuu embuuke ke. Me nu endiekene ke wase lo, mbvuu n'wukene n'yuuke njon.’ ²⁰ No wvú seyse nonen, e Nyo' mum tee wvú le, ‘Keyuj kin! Entaɲ eben nu e me nu nke enkase enjo keyoy kuw. Mwem mvun mvunciim mvù wo seyse e gee nu ke enu mvu yee le?’ ”

²¹ No Jisos jeme nen mum gay le, “È nu ke lenlen no fi nu ke enu fô wee wvù baanci bvukuke fô ekole kew e yaa kɛɛke bvukuke ê keba ke Nyo' le ke.”

Bó elese mvuntelem e è nu yî Nyo' le
(Mat 6:25-34)

²² Ε wvù bvuu nε no jemyi wase ε è nu ê boom bew bo ηgoo le le, “Fo ben eyanyanè ekumε nshii wene le laa ben nu ke edie la le, kenεε ekumε ye yene laa ben nu ke ejise la le. ²³ Ben ekeè le keyoy ke wee le fele mwεεm mvudien, ε ye wee fele ndvù. ²⁴ Ben etaa eyen birjaana, ke bí ké no jewyi bvuu gbweci ηgu ke. Ke bí yaa kenke bigone ke. Ε Nyo' nyanyi ke bí bicii. Ke ben kee le ben fele mvunyiim e? ²⁵ È nu yeε ê ben entelen wvù yanyane, wvù nulo ebise ke naa kefew caan yî nshii we le? ²⁶ No è nu se è nulo é ben ege naa fi caan fin ηkuuη, è ge la wvù ben soo bikuu ekumε mwεεm mvumew? ²⁷ Ben etaa yen no fow ké no kuu nu. Ke fow ké no lemte kenεε shile ndvù ke. Geenε, é me ensee ê ben le ke naa Nfon Saamun bô bvukuke bvucii bvù wvù to kenke to ké suute ye no nu ε wvù ε buy fô fow mvu le ke. ²⁸ É Nyo' suute egay yo ηkpwaante nen, egay yò kuu eben, buy ntfuu ε bó ε fwεε wase fotaη, tu ke è nulo é wvù esufe ben efey lo nonen e? O oo bonyii bo mbee wvù doose le!

²⁹ Fí mum è no nu le fo ben eyanyanè, bvuu kpwaake le laa ben nu ke ediee la bvuu wuu la le, ³⁰ njefo mvumvun mwεεm ké no kpawci ke bonyii bo yî nshe le bò yaa kee Nyo' ke. Ben ekeè le Icee wene kee lo le ben shieele mwεεm mvun mvunciim. ³¹ Ben elese bvufee bvunen ε è nu yî bvunfon bvù Nyo' le, é wvù emum enyaa ten mwεεm mvun mvunciim ê ben.

³² ηgoo yeε, no ben nu caan nen, fo ben efanè ke, njefo Nyo' wvù Icee wene nu ε caw keenya bvunfon ê ben. ³³ Ben egese mwεεm mvù ben kenke, egaw bigew bidvu ê bonyii bo kefufe le, egomtè bobuuncuu ε è nu bò yaa nulo esεεken ke. Ben egεelè kpaw wene ε è nu woη Nyo' le, fô è yaa

12:22 11:3 12:24 Mben 147:9 12:27 1Bfn 10 12:28 Mat 14:31

12:32 Yεsa 41:14; Luk 22:29 12:33 Mat 6:19; 6:20; Luk 11:41; 18:22;

Lem 2:45; 4:34-37; Kolo 3:1-2

nulo é wvú eka ke, ε cooη yaa nulo efey fò ke, ε shéw yaa nulo ekan ke. ³⁴ Ben ekeè le fò wee gεke kpaw we nu ke fò fò fitele fiew nu enu.

Bonyii bo Jisos e ecεyτè wvú

(Mat 24:45-51)

³⁵ Ben ekay bicaw binen, etfuw bin'yeese ecεyτè lemme, ³⁶ ke diewe boom bo lemme le bò cεyτe cee ekole wvubo ε wvú nu gbwen bvujen e. Ε wvú nu ke edioo ekaase ekumce kembuη é bó eyene lo é wvú eley. ³⁷ Njoη wvu baay nu ke enu wvu boom bo lemme le bò cee ekole wvubo nu ke edioo efεese eyen ε bó nu we cεyτe. Ε me ensee ê ben kecεey le wvú nu ke esen ndvu ye é bó shiiyen fokuse é wvú eto bð mwεem mvudien egawce ê bó. ³⁸ Njoη wvu baay nu ke enu wvu boom bo lemme le bò wvú nu ke edioo efεese eyen ε bó nu cεyτe. Kenεe wvú nu ke eto entanη entelēη, kenεe seke nyimshie ε toη. ³⁹ Ben ekeè le é cee yew kee kefew kè cooη nu ke eto, é wvú ecεyτè. Wvú saa ke ecinε é bó ηηgoy yew ye ke. ⁴⁰ Ben ten keηke keecεyτè, njefo wee wvù diee nu Waawee nu ke ekase eto ε è nu ê kefew kè ben yaa kee ke le.”

⁴¹ Ε Bita mum ne bife ê wvú le, “Tata, wo ma ηgan wvun ε è nu ê bese, nuu ê bonyii bocii le?” ⁴² Ε Tata tfuse le, “Waa lemme wvù nu wvu kecεey bvuu keηke bvufee nu wvù la? Ke è nu wvuwe wvù cee ekole we nu ε gee wvú le wvú etaalè fò yew ye le, é kefew ke dioo ε kocen ε wvú nya mwεem mvudien mvu boom bo lemme le ê bó le? ⁴³ Njoη wvu baay nu ke enu wvu waa lemme wvuwe wvù cee ekole we nu ke edioo etoo eyen ε wvú gee lemme leηleη no wvú bee keege. ⁴⁴ É me ensee ê ben kecεey le cee ekole we nu ke ebense wvú é wvú etaale fò mwεem mwew e mvunciim. ⁴⁵ Geenen, é waa lemme wvudvu ne ε jeme ê ekole kew le,

‘Ke cee ekole wem nu ke eyansen ekase eto ke’, ε mum ε kew ε no suunke boom bo lemme le bô bolemse noo bô bokene, diekene bvuu wuu mbyuum ε mó koole wvú, ⁴⁶ tu cee ekole we nu ke ene esese ebuynen diuu dimew di wvú yaa be kpwaake le ke noo ê kefew kè wvú yaa be kee le ke. Wvú nu ke edioo ε buynen nonen, emum enya ηgew ê waa lemme wvudvu, eciinse wvú é wvú egen enu bô bonyii bô yaa jemyi keceey ke.

⁴⁷ Waa lemme wvú kee fieε fi cee ekole we gomte le wvú egeè, ε fanε yaa eseyse egee, nu ε bó nu ke etam wvú bonjgbwan nteen. ⁴⁸ ε waa lemme wvú yaa kee ke fieε fi cee ekole we gomte le wvú egeè, ge fieε fi è nulo é bó etam wvú bonjgbwan nteen, nu ε bó nu ke ewewce ke lo wvuwe caan. Wee wvú bó nu ε nya mwεem ê wvú nteen nu ε bó nu ke eshieele nteen ê wvú. ε wee wvú bó nu ε gee mwεem can ye le nteen nu ε bó nu ke ebife ê wvú nteen.”

Jisos to bô kenjawsen

(Mat 10:34-36)

⁴⁹ ε Jisos bvuu gay ê boom bew bo ηgoo le le, “Me nto keenfwεε ε è nu ηguy yî nshe le. Wee ejo ε wvú be bænci wase. ⁵⁰ Me ηkenke kfuu ηgew wvu baay keenley wvú le, ε fitele fiem nu ke elæten ke seke me ε nley wase wvú le. ⁵¹ Ben kpwaake le me nto ε è nu bô nyεkeey yî nshe le fen e? Naa lo. Ben ekeè le me nto ε è nu bô kenjawsen. ⁵² ε kew yî keseen e, yew yî nu bonyii botin nu ke egawsen. Bonyii bo botete nu ke egawsen bô bo bofεε, é bo bofεε egawsen bô bo botete. ⁵³ Cee wan nu ke egawsen bô waa we wvú diemsen, é wan wvú diemsen egawsen bô ice. Bwee wan nu ke egawsen bô waa we wvú kpwoon, é wan wvú kpwoon egawsen bô bwee. Bwee diemsen nu ke

egawsen bô kpwee waa we, é kpwee wan egawsen bô bwee dweese.”

Bonyii kee kefew

(Mat 16:2-3)

⁵⁴ Ε Jisos gay wase ε è nu ê kebombom ke bonyii le le, “Ben ké yene seke kembew bene je ekueku, ε ben mum no duu le, ‘Jaɲ nu ke egbwe.’ Ε yí ke mum gbwe. ⁵⁵ É ben ké yen ten ε fwefwe ε banke wase ye ε no booke lo je eweewe, é ben mum no duu le, ‘Keɲkfum ke baay nu ke enu.’ Ε kí mum ke no nu. ⁵⁶ Ben bonyii bô jemyi jɛɛy, gee jɛɛy ban, no ben taale ebule bô nshɛ mum kɛɛ no ekfuɲ nu ke enu, ke è nulo ten é ben ekɛɛ mwɛɛm mvù Nyo' duɲci yí kefew kin e nje la?

⁵⁷ Ε ke è nulo ten é ben ekpwawce fiɛ fi lɛɲ fi è nulo é ben egeè le? ⁵⁸ É wee jo wo ε no gene dvú yew nsaw e, é wo mom ε ben ε wvú seyse ε è bɛɛ ê je, fo wvú ke egufe wo egen efese can wee wvù saake bonsaw e, é wvú efese wo can nci le é bó efen wo yew ncaw e. ⁵⁹ É me ensee ê wo le ke wo nu ke ebuy dvú se wo ε mese ε law finyinyi ficii fi bó shieele ke.”

13

Wee tfuu ekumen fitele fiew fo wvú ke ekpwe

¹ È to nu kefew kedvu le, ε bonyii bomew ke nɛ be Jisos kumte bonyii bo Galilee bomew bô to genɛɛ keege ncese fô Nyo' le, ε Baylet tum bonyii ε bó gen gbwoce bó, ε bilɛɛm bibole taashe bô bi nyám yì bó to gee ncese dvú. ² Ε Jisos yeke nen, bife ê bó le, “Ben kpwaake le bonyii bodvu to kpwe kfuɲ yiyɛ kpwe nonɛn njefo bibefe bibole to fele bi bonyii bo Galilee bomew e nuu? ³ Ke è nu nonɛn ke. É me ensee ê ben le, é ben baa ekumen mvuntelem mvunen,

é ben bocii ke ekpweken ke nonen. ⁴ Ben kumyi bonyii bo yuufe ncow nyaṅ b̀d̄ yew ỳi defe ê we to kesεε Siloam yuwyε bó? Ben kpwaake le bonyii bodvu to kpwekene nonen njefo bibefε bibole to fele bi bonyii bo Jelusalem bomew e nuu? ⁵ Ke è nu nonen ke. É me ensee ê ben le, é ben baa ekumen mvuntelem mvunen, é ben bocii ke ekpweken ke nonen.”

Ṇgan kete k̀e yaa to yumte mvuntam ke

⁶ E Jisos mum ma ṅgan mvu ê bó le, “è to nu kefew kemew e, ε wee mvu yee kete kemew * ê wvú wene. E kefew ke kocen, ε wvú to keekoy, faṅε yaa yen ε mvuntam ε yum ỳi dvú le ke. ⁷ E wvú mum gay ê wee wvú to taale f̀o wεε we le le, ‘Taa eyen, è nu wase bilum bitete keseen no me ntoo keeṅkoy mvuntam ỳi kete kin e, n'yaa yene fiε le ỳi dvú le ke. Gbwolε lo. Kí ban̄yi bvudvuu εcici.’ ⁸ E wee we lemme wvudvu tfuse le, ‘Cee ekolε, ke bvuu cinε ke dvú kelum kin, é me encεwε ken̄yi kedvu εṅεε binfo f̀o. ⁹ É è ke edioo enu kelum k̀e too le kí ε yum, é f̀i ejon̄, kí ε faṅ keeyum ee, é me emum egbwo.’”

E Jisos fε kpwoon mvu diuu di mbam e

¹⁰ E è ke no nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos no yεεyi bonyii yew bunle mi le. ¹¹ E kpwoon mvu nu dvú ε keyoy kemew nu ỳi ye le, ε è nu k̀e ké ge ε wee tu wee gon. Kí to nu ε ge wase wvú ε cem bilum yuufe ncow nyaṅ jim ε ṅgvuse, ε è yaa nulo é wvú ebvuu eleem we teytey ke. ¹² E Jisos yen kpwoon wvudvu le, tee wvú ε wvú to. E wvú gay ê wvú le, “Bwεem, wo nu ε boy wase ebo jo ntun wo wvun.” ¹³ No wvú gay nonen, mum neke kebo kum wvú le.

^{13:6} Mat 21:19; Mak 11:13 * ^{13:6} Kete kedvu nu ε bó teje ê díεw bala le le, «Fig». ^{13:8} 2Bi 3:9, 15 ^{13:10} Mak 2:27-28

Karj mwaarj, ε jim ye kase nele ye, ε wvú leem we teytoy, mum no tumte monkum mo Nyo' le.

¹⁴ Ε cee ekole yew bunle yidvu yen no Jisos fe kpwoon wvudvu ε è to nu diuu di mbam e, ε fiεε fidvu ton'ye wvú baay. Ε wvú mum no saake bonyii gayte le, “Ediuw ε lemme nu esoocaan. Ben etoè ε bó fele bincem binen ε è nu ediuw yoya le. Fo wee ebvuu emom eto diuu di mbam e ke.”

¹⁵ Ε Tata tfuse ê wvú le, “Ben bonyii bò jemyi jεεy, gee jεεy ban. È ké dioo nu diuu di mbam e, wee saa ejo na' we kenεε kembεεbey kew egen enya joo dvú? ¹⁶ Kpwoon wvun ε no nu waa Ablam, ε Satan ε lese wase yî ncaw e bilum yuufe ncow nyarj, tu ke fí baa jee le bó ebvuse wvú yî ηgew e diuu di mbam e?” ¹⁷ No Jisos jeme nonen, ε bonyii bew bo bvuban e wuunen, ε bonyii nteen no lanlaje lo fibole nje binghaw bi mwεem e bicii bì Jisos to gee.

ηgan ekume ηgow fintam fimew

(*Mat 13:31-32; Mak 4:30-32*)

¹⁸ Ε Jisos ne ghay le “Bvunfon bvú Nyo' le nu ke diewe la? Fiεε fi è nulo é me enfewsen dvú nu la? ¹⁹ Bvú nu ke diewe ηgow fintam fimew † fi wee to tfumyεε wene dvu wvú, ε yí ke buy, ku yij tu kete ε mvunyiim mvù bile we no yote yî dvú le.”

ηgan ekume fintunλεen

(*Mat 13:33*)

²⁰ Ε wvú bvuu ne ghay le, “È nulo é me embvuu enfewsen bvunfon bvú Nyo' le bô la? ²¹ Bvú nu ke diewe fintunλεen fi kpwoon to fewεε mvuum ê bintee bi baay

13:14 Ksm 20:9-10 **13:15** 14:5; Mat 12:11-12 **13:16** 1:54-55, 73; 3:8; 19:9 **13:19** Esek 17:23; Mat 13:31 † **13:19** ηgow yin nu ê díew bala le le, «mustard». **13:21** Mat 13:33

baay e bitete jo fiysen dvú, tow γεε, ε fí mum ge ε mvuum modvu ben.”

Diuw fwese wvu fiasaa
(Mat 7:13-14, 21-23)

²² Ε Jisos ke mum νε no gene Jelusalem. No wvú to gene no fele ê bilaante bô ê bontew e γεεyi bonyii. ²³ Ε wee mvu νε bife ê wvú le, “Tata, è nu ke bonyii caan bô nu ke eboy e?” Ε Jisos mum tfuse wase ê bonyii bocii le, ²⁴ “Ben elumtè ntay keeley ε è nu fô diuw fwese we wvù nu fiasaa le. Ben ekeè le bonyii nteen nu ke egomte keeley yaa keŋke je ke. ²⁵ Kefew nu ke ekocen, é cee yew eja we efaa kembuŋ. Wvú nu ke edioo ε faa, é ben emey ekfuŋ ekumci kembuŋ leke le, ‘Cee ekole, yene ke yew é bese eley.’ É wvú emum etfuse ê ben le, ‘Ke me n'yaa ŋkee jò ben νε ke.’ ²⁶ É ben emum ekew etanji le, ‘È nu bese bô beene se shee diekene bvuu wukene. Ε wo se ghane γεεyi bonyii bontew bosese le.’ ²⁷ É wvú ebvuu ekase etfuse ke le, ‘Me nseje lo ê ben le ke me n'yaa ŋkee ben ke. Ben enene lo ê me efwese ben bô ghane buwyi mwεem ban.’ ²⁸ Ben nu ke eyen Abla'am bô Aysik noo Yakow noo bonyii bo ntum Nyo' le bocii ente jo bvunfon bvυ Nyo' le, ε ben nu ε bó ε ban ekfuŋ, é ben emum ebeele ŋgeci bigew. ²⁹ Bonyii nu ke ene biba bicii ε kew jò diuu sane ε gen ε buy jò dí seeyi noo ewewe bô ekueku jo woŋ, eto eshii ediekene ente jo bvunfon bvυ Nyo' le. ³⁰ Ben ekeè le bonyii bomew bô nu ejim keseen nu ke enu bo fwe, ε bomew bô nu fwe keseen nu ke enu bo ejim.”

Ε Jisos bεm Jelusalem
(Mat 23:37-39)

³¹ Ε è no nu κε kefew kedvu le, ε Bofalasii to gay ê Jisos le, “Buy fiuw jan egen keba kemew e njefo Nfon 'Elod gomte keeyu wo.”

³² Ε Jisos tfuse ê bó le, “Ben egen egay ê dikfuu didvu le me mbvuuse bonceendaa bo dεwle le yî bonyii le eben, mbvuu nfele bincem, ε è nu κε no me nu embuy engee ntfuu, é ke edioo enu foeshentfuu, é me emum emese lemme diem. ³³ Geenεn, ε me nu enkew lene diem di Jelusalem eben, embuy enlen ntfuu engen embuy foeshentfuu. Ke fí baa kocεn le bó eyu wee ntum Nyo' bvudvuu bvumew e se è nu Jelusalem κε.”

³⁴ No Jisos jeme nen, mum bem le, “Eβεey Jelusalem! Eβεey Jelusalem! Wo wvù yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le, bvuu tumyi bonyii bò Nyo' tumte fô wo le bô εta. È nu wase bokan bomεε no me mom keembaance boom buw κε diewe no bweeshie ké baance boom bew kfuke, wo ε fan?

³⁵ Taa eyen, yew yo nu ke etu binffuy. É me ensee ê ben le κε ben nu ke ebvuu eyen me le κε, egen ebuy kefew kè ben ke egay le, ‘Nyo' nu ε lan kembonen yî wee wvù too ê diee di Tata le.’”

14

Ε Jisos bvuu fe wee diuu di mbam e

¹ Ε è ke no nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos gen keediekεn yew dvu wee wvu baay mvu. Ε wee wvudvu to nu wee Falasii. Ε bonyii bò to nu fó no gbwetene Jisos keeyen fiεε fi wvù nu ege. ² È to nu ε wee mvu leeme fó ε Jisos ejise cemte bô ntun ε wvù ε ge wase can bô bikaa ε mvuwken. ³ Ε Jisos bife ê Bofalasii noo bonyii bò to looci kee bonci bo Nyo' le, bò to nu fó le, “Nci wesebeene nu ε bee le è nulo é bó efe wee diuu di mbam e?”

⁴ Ε bó fapε yaa tfuse fiεε κε. Ε Jisos jicε wee wvudvu le, fε wvú, mum gay le wvú egene. ⁵ Ε Jisos mum kase bife ê bonyii ba le, “É wee mvu ben e κεηκε wan * κενεε na', wvú ε gbwe ê fwεη diuu di mbam e, mwεten saa ebvuse lo kan mwaan e?”

⁶ Ε bó ma fiεε fi bó etfuse.

Wee ejoo ekole kew caan

⁷ Ε Jisos ke taa yen no bonyii too cawci ε è nu mondvuum mo fwe se shiyyine fó, ε wvú maw díεw ê bó le, ⁸ “Seke bó ε see wee bô ηkaw bvujen, wvú ε gen, fo wvú eshii ε è nu fô bvudvuu bvυ fwe le κε, njefo è nelo enu ε bó ε see ten wee mvu wvu baay wvú fele wvú dvú. ⁹ É cee bvujen wvú se seηεε bó dvú bocii ke ene eto emum egay ê wvú le, ‘Nene we enya bvudvuu bvun ê wee wvu baay wvun.’ É wvú emum ene bô κεη'wuumen egen shii wase ε è nu ejim. ¹⁰ Seke bó ε see wee bô ηkaw bvujen, wvú ε gen, shii ε è nu ejim, wvu le cee bvujen ke ene eto egay lo ê wvú le, ‘Nsaa yem, nene we fen egen shii ε è nu fwe.’ Nonen, é wvú emum eκεηκε n'wvum fwe dvu bonyii bocii fó. ¹¹ È nu κε leηλεη no wee tfuu wvú bensee ekole kew nu ε bó nu ke eshike lo wvú. Ε wee wvú shiwse ekole kew nu ε bó nu ke ebense lo wvú.”

Wee etaalè ε è nu fô bonyii bo ηγεω e

¹² Ε Jisos mum ne kase gay ê cee yew wvú to teηεε wvú yew dvu wvú le, “Seke wo gomte keetee bonyii le bó eto ediekεn, fo wo etee ε è nu nsáa yo bô boom bo bwoο le noo kfuu diuw κενεε bonyii bo kpaw e bo ntew wo le κε. É wo teηε boba bonyii, é bó ke ekase ten etee wo yéw yibole, é fí emum enu le bó nu ε tfuse wase kebo kuw. ¹³ Seke

^{14:5} ^{13:15-16;} ^{Mat} ^{12:11} * ^{14:5} Boηwa' bo boyvuum bomew teηe le “kembεεbey.” ^{14:7} ^{20:46} ^{14:8} Bηgn ^{25:7} ^{14:11} ^{Mat} ^{23:12}

^{14:13} Dito ^{14:29}

wo gee ηkaw, tee ε è nu bonyii bo kefufe le, boηkewle bô bontεηε noo binfefe. ¹⁴É wo ge nonen, é wo emum ekeηke kembonen, ηjefo ke boba bonyii keηke fiεε fi è nulo é bó ekase etfuse ê wo ke. É ke enu Nyo' wvù nu ke elaw wo diuu di bonyii bew nu ke ebuyte yî kpwe le.”

ηgan ekume ηkaw wvu baay

(*Mat 22:1-10*)

¹⁵No Jisos jeme nonen, ε wee mvu wvù bô bó to diekene mum gay ê wvù le, “Njoη wvu baay nu wvù wee wvù nu ke ediekεn ente jo bvunfon bvu Nyo' le.”

¹⁶É Jisos mum fe ê wvù le, “È to nu kefew kemew e, ε wee mvu seyse ηkaw wvu baay, be bonyii nteen. ¹⁷É diuu ke to kocεn, ε wvù tum waa we lemme le wvù eghan esee ê bonyii bocii bô wvù to bee le bó etoð, le mwεem mvunciim nu ε bó ε seyse wase. ¹⁸É waa lemme wvudvu mum gen yen bó le, ε bó kew no camte ye mwaanη mwaanη. É wee wvu fwe wvù wvù to yenεε gay ê wvù le, ‘Me nse nu ε ηguy weε wεm wvu fwe, ε me ηkeηke keεηgen etaa. Kee wo, fo ben eceytè me ke.’ ¹⁹É wvù bvuu yen wvumvu le, ε mwεten gay le, ‘Me nse nu ε ηguy bona' bem bo lemme le yuufe, ε me ηgene keseen keemom bó. Kee wo, fo ben eceytè me ke.’ ²⁰É wvù yen wee mvu le, ε wvù gay fiεw le, ‘Me nse nu ε ηkooy bwee yew, ε ke kefew yaa nu dvù kè è nulo é me ento ke.’ ²¹No bó tfuse nonen, ε waa lemme we mum tu jim gen see fiεε ficii ê cee ekole we. É cee ηkaw wvudvu yuw, ε fitele bente lo wvù. É wvù mum kase tum waa we lemme we gay le, ‘Buy cekey, egen εlaante eghan ntasen jé bô mvujetele mvunciim e, ekum bonyii bo kefufe le, bontεηε, bô binfefe noo boηkewle eto dvù.’ ²²É wvù gen kase to gay le, ‘Cee ekole, me nu ε ηge wase no wo be gay, geenεn, yew baa yiηsen ke.’ ²³É cee ekole we gay ê wvù le,

'Buye keseen egen ghan jé le bô mvujetele le mvunciim, ekan wa lo bonyii é bó eto, é yew yem eyinsen. ²⁴ È keè le ke wee mwaan ente jo bonyii ba bô me nse n'yawee mbe nu ke emom lo fiεε fiem fidien ê wvú emvu ke.'

No è nulo é wee eseyse se ley ngoo Jisos e

(Mat 10:37-38; 5:13; Mak 9:50)

²⁵ Ε Jisos bvuu ne no gene, ε bibombom bi bonyii le shfumte bii wvú le. Ε wvú ke ne banke ye gay ê bó le, ²⁶ "Κε è nulo é wee enu wee wem ngoo se wvú kooηke me fele bwee bô ice, bvuu kooηke me fele kpwee bô boom noo boom bo bwee le bô jéme ye ke. Ε wvú keηke naa ten keekoηke me fele no wvú kooηke ekole kew. ²⁷ Κε è nulo ten é wee enu wee wem ngoo se wvú nu ε tuu kew kentam ε no bii me le ke. ²⁸ È nu yeε ê ben enteleη wvú gomte keebom yew yì defe ê we, wvú saa eyaw eshii ekpwawce le laa wen keηke bigew ε bí ε kocen bì wen nu ke ebom dvú emese le? ²⁹ É wvú baa eyaw ege nonen ηkuuη é wvú ke ene elese kenffuy é yew eghaw wvú keebom. É bonyii edioo efele emum ebuu wvú gayte le, ³⁰ 'Kenene kin se nu ε kew yew yí ε ghaw wvú keemese.' ³¹ Κε leηleη ten, è nu nfon wvú la wvú gomte keetum jem bô nfon mvu, wvú saa eyaw eshii fokuse ekpwawce le laa è nulo é wen bô bonyii bowene bo jem e bo bontfuke yuufe etum jem bô nfon wvumvu we bô bew bonyii bo jem e bô nu bontfuke mbaanfιεε le? ³² Wvú ε kpawawce ε yen le fí nu ke eghaw, é wvú emum etum bonyii bew bomew é bó egen eyen nfon wvumvu we le ε wvú beε ncejole, eleke wvú le nyεkeey enù ê bô wen enteleη. ³³ Fí mum è no nu le, é wee baa ecine mwεem mwew e mvunciim, wvú saa enu wee wem ngoo ke.

³⁴ Ɔkɔw nu fiε fi jee. Geenen, é yí nelo ε cife, é bó ebvuu ege nεε dvú é yí sε ebvuu ekase eyeke? ³⁵ Kε tu yí ε la wase εcici. Ε kε shiee yaa bvuu nu dvú wvù bó else wene, kεnεε yí binfo le kε. Yí nu kε wase le bó elan lo. Wee wvù kεnke bitem keeyuw ε wvú yuw.”

15

Ɔgan ekumε njee yì to laε

(Mat 18:10-14)

¹ Bonyii bò to fii shile noo bonyii bò befe bomew to too fò Jisos e keeyeke fiε fi wvú to yεyi. ² Ε Bofalasii bô bonyii bò to duŋci bonci bo Nyo' le kεw no wvukene, gayte le, “Wee wvun fiisene bonyii bò befe bvuu diekene bô bó.”

³ Nonen, ε Jisos ma Ɔgan wvun ê bó le,

⁴ “È nu yεε ê ben εntelεŋ wvù kεnke njée gbwee, yimiamε ε la, é wvú ke elaame? Wvú saa eyaw εcinε yi mban bvuuke ncow bvuuke le Ɔkpwaante egen egomte yimiamε yidvu egen ebuy seke wvú ke eyen yí le? ⁵ Wvú é gom ε yen yí le, emum eyuuke njoŋ, etuu fô gbwew, ⁶ ekfuuyi dvú fô yew e. É wvú dioo ε kfulε dvú, emum ekum nsáa ye bô bonyii bò cee mbew ye le gay le, ‘Ben eto é beene elanlan njee yem ε yí be ε la, me ε Ɔkase ε n'yen yí le.’ ⁷ É me ensee ê ben le, è nu kε lεnleŋ no nlanlan wvu baay nu ke enu woŋ wvu we le, nje wee wvù befe mwaan wvù nu ε kumen fitele fiew. Bó nu ke elanlanje wvuwe wee fele bonyii bo mban bvuuke ncow bvuuke bô nu teytey yaa shieele Ɔkumen kε.

Ɔgan ekumε jise di bigew e di to laε

⁸ Nuw le è nu kpwoon wvù la wvù kεnke bigew yuufe, jise ε la fó é wvú ke elaame? Wvú saa etfuw Ɔguy eyeese,

eyese yew, elooce etasse egen ebuy seke wvù ke eyen e? ⁹Wvù é tasse ε yen, emum ekum nsáa ye bô bonyii bô cee mbew ye le egay le, ‘Ben eto é beene elanlan jise diem di bigew e, ε dí be ε la, me ε ηkase ε n'yen.’ ¹⁰É me ensee ê ben le, è nu ke lenlen no bonceendaa bo Nyo' le lanlanje nje wee wvù befe mwaan wvù nu ε kumen fitele fiew.”

Ngan ekume wan wvù to lae

¹¹ Ε Jisos bvuu jeme le, “Wee mvu to kenke boom bolemse bofee. ¹² Ε wvu ejim ke mum ne gay ê wvù le, ‘Icem, gawe bwem bvushew enya ê me keseen.’ Nonen, ε ice mum gaw bvushew bvudvu ê bó. ¹³ Ε wan wvu ejim wvudvu fi bwew bvushew, ε è ke dioo nu ejim jo ediuw caan, ε wvù baance bvucii gese mum laa bala won wvumew e ncejole, mum gen no gbwayte bvooke bigew bidvu yî nce wvu ecici le. ¹⁴ Ε wvù ke dioo bvuw ε bi ka, ε jerj yî temyi ne koo won wvudvu le, ε wvù no tane fiee fidien. ¹⁵ Nonen, ε wvù mum gen gom lemme fô wee mvu wvu won wvudvu le keelemte wvù le. Ε wee wvudvu mum ciinse wvù le wvù egen ecyte bonkunyam bew. ¹⁶ Ε wvù mum gen no ceyte, ε wee yaa nu dvù wvù enya wvù bô fiee fi wvù edie ke. Ε wvù mum no kenke shiee le wen bee ediee mwem mvudien mvù bonkunyam ké no diee. ¹⁷ Ε wvù ke ne kew no kpawci mwem, tee bvufee bwew jim, mum gay le, ‘Bonyii bo lemme le bo icem e kenke mwem mvudien nteen ε mvù ghaake bó, ε me nu fen ηkpwee jerj. ¹⁸ Me nu ene we, engen fô icem e, engay ê wvù le, “Icem, me nu ε ηge kebefé fô Nyo' le noo fô wo le. ¹⁹ Me mbaa mbvuu ηkocen le bó eteje me le waa wo ke. Joo ke wase me diewe wee wo lemme le.” ’

²⁰ Nonen, ε wvù mum ne no tuu jim fô ice le. Ε wvù ke dioo too buyte wase mbew la le, ε ice lan jise yen wvù le.

ε shen koo wvú bô wan, ε wvú ja we, lewte γεν, bam wvú, bvuu ηοσε. ²¹ Ε wan wvudvu mum gay ê wvú λε, 'Icem, me nu ε ηγε kebefê fô Nyo' le noo fô wo le. Me mbaa mbvuu ηkocεn λε bó eteje me λε waa wo κε.' ²² Geenen, ε ice kaa tee lo bonyii bew bo lemme le gay λε, 'Ben egen cekey, egom kekum naa kè jee ntay, eto etfume yê ye le, ebvuu elese fincaw yê ebo kew e noo bolaba yê bikaa biew e. ²³ Ben egen ekoo waa na' wvù fan, σεε é beene ediee lanlanje, ²⁴ njefo waa wem wvun se nu ε kpwe wase ε kase ε tu dvú. Wvú se nu ε la, ε kase ε yene.' Nonen, ε bó mum κεw no lanlanje.

²⁵ Fieε fin to kooyi, ε wan wvu ηgaywee nu ηkpwaante. Ε wvú ke dioo kfuuyi, ke to buy mbew yew e, yuw no bine gbwee. ²⁶ Ε wvú tee wee lemme mvu bife laa bó σε bine ε é nu la λε. ²⁷ Ε wvú tfuse ê wvú λε, 'Waa bwoo nu ε tu jim eben. Nonen, icen ε σεε waa na' wvù fan, njefo wvú be ε yen waa bwoo le ε wvú nu dvú bvuu temyi.' ²⁸ Ε wvú yuw nonen ε shém kaa ton'ye lo wvú, ε wvú mum fan keeley yew. Ε ice buy γεν no booyi wvú λε wvú eley κε yew. ²⁹ Geenen, ε wvú tfuse ê ice λε, 'Taa eyen, me nse nlemte fô wo le diewe nfwa le yê bilum bin e bicii, ε me ηke mbaa nfan wase keenge fieε fiuw fimew κε. Wo ke baa nya wase me κε naa bô waa bie le me enlanlan dvú bee nsáa yem κε. ³⁰ Waa wo wvun wvù se γενεε bvuw bvushew bô bokene bo nsake le ε dioo to, wo mum ε koo lo waa na' wvù fan ε σεε nje ye.' ³¹ Ε ice tfuse ê wvú λε, 'Waa wem, bee wo se nu fen sekicii, ε fieε ficii fi me ηκεηke nu κε fiuw. ³² Geenen, fi be jee keelanlanje njefo waa bwoo wvun se nu ε kpwe wase, ε kase ε tu dvú, wvú se nu ε la, ε kase ε yene.' "

16

Waa lemme wvù to fiwεε kenfiw

¹ Ε Jisos bvuu jeme ê boom bew bo ηgoo le le, “Wee kpwaw mvu to κηκε waa we lemme wvú wvú to gekεε le wvú etaale fô kpwaw we le. Ε wvú ke ne yuw le waa we lemme we bvuuke lo bigew biew. ² Ε wvú mum tee waa we lemme wvudvu bife ê wvú le, ‘Fin fi me n'yuuke ekume wo nu la? Baance boηwa' bocii bô wo saηke kpwaw wem jó eto etfuse ê me. Ke wo yaa bee ebvuu elemte me le ke.’ ³ Ε waa lemme we gen shii kpwawce le, ‘No cee ekole wem kuηke wase me fô lemme le, me nu enge neε? No me nu se me ηκηκε mvuηgay keenlem bô jiw, ε me mbvuu η'wuumene keenleke elekeε.’ ⁴ Ε wvú mum ne kpwawce le, ‘Me nu ε ηkieε wase fiεε fi me nu enge, wvu le seke bó ε kuη me fô lemme le, é me ηκηκε nsán yì nulo efiisene me yéw yibole.’ ⁵ Nonen, ε wvú mum tee bonyii bô to κηκε fioo cee ekole we mwaanη mwaanη. Ε wvu fwe to ε wvú bife ê wvú le, ‘Wo laake cee ekole wem neε?’ ⁶ Ε wvú tfuse le, ‘È nu bokolo bo mεem e bo baay baay gbwee.’ Ε wvú gay le, ‘Ko ηwa' wo fioo wvun eshii fokuse cekey, ekumen esanη le mbaanshen.’ ⁷ Ε wvú kase bife ê wvumvu le, ‘Wo laake yo neε?’ Ε wvú tfuse le, ‘È nu bikele bi εγιη e gbwee.’ Ε wvú gay le, ‘Ko ηwa' wo fioo wvun ekumen sanη le bikele mbaηnyanη.’ ⁸ Ε cee ekole waa lemme wvun ke yen no wvú fiwse wvú nonen, kaa bense lo wvú le wvú nu ε feefen baay.” Ε Jisos mum mεse le, “Bonyii bo fokuse fen feefene yî mwεem mvù bó gee le fele no bonyii bo n'yuule feefene yî mvubole mvu n'yuule.

⁹ Nonen, me ε no ηgayte ê ben le, ben ejod kpwaw wene wvu fokuse fen koolε nsán dvú, wvu le seke wvú ε ka, é Nyo' efiisen ben ê wvú yew fô ben nu ke enu sekecii. ¹⁰ Wee wvú nulo ekieε keetaa fô fiεε fi caan e ntay, nulo ekieε keetaa ten fô fi kuuke le. Ε wee wvú fiike kenfiw yî fiεε fi caan e, nulo efiw ten yî fi kuuke le. ¹¹ É ben nu se ben

nulo ekieε keetaa fô kpaw wvu fokuse fen e, é ke enya yeε ê ben kpaw wvù kpaw? ¹² É ben nu se ben nulo ekieε keetaa fô fieε fi wee mvu le ntay, é ke enya yeε ê ben finen?

¹³ Ke è nulo é waa lemme elemte bocee ekole le bofee ke. É wvù lemte nonen, é wvù ebane wvumvu, koojke wvumvu, kenε eyuuke wvumvu le ntay, joo wvumvu ekuse. Ke ben nulo elemte Nyo' le bvuu lemte bigew e ke.”

¹⁴ No Jisos jeme nonen, ε Bofalasii yuw ne no buu lo wvù, njefo bó to koojke bigew baay. ¹⁵ ε Jisos mum gay ê bó le, “È nu ben ban bò dujci ye le ben nu bonyii bò jee fwe dvu bonyii, geenε ε Nyo' kee mwεεm mvunciim mvù nu ê mvuntelem mvunen e. Ben ekeè le mwεεm mvù bonyii bensee le è nu mwεεm, nu mvù Nyo' taale ε mvù bemte lo fô wvù le.”

Nci bô bvunfon bvü Nyo' le

¹⁶ ε Jisos bvuu gay le, “È to nu fwele ε bó fewci ε è nu bonci bo Muses e bô mwεεm mvù bonyii bo ntum Nyo' le to saajke. Geenε, ε kew no Jon to toε, nu ε bó fewci wase ε è nu saaka wvù jee wvu ekumε bvunfon bvü Nyo' le. Wee tfuu ε mum ε no taajke keeley ente jo bvunfon bvü Nyo' le bvudvu le. ¹⁷ Fí nu cekey fô εbulε bô nshε le keeka, efey fô fijise fi njwa' le ela εcici ê njwa' bonci le.

¹⁸ Fí ε no nu le, é wee kuj kpweε, ε jo wvumvu, tu wvù nu ε ge kebefε ke diewε keejaj kpwoon mvu. Wee é jo kpwoon wvù buy wase ê wee yew, tu mweten nu ε jo kpweε wee.”

Laasalus bô wee kpaw

¹⁹ ε Jisos ke bvuu ne gay le, “Wee kpaw mvu to nu dvù, suute ye bô ndvù yì jee, dieε ekole kew εdiuw ecii. ²⁰ ε wee kefufe mvu nu ten dvù, ε dieε nu Laasalus. ε biηkokεn ε

kooye wvú ye yicii. E bó to gee e wvú no shee jiime diuw fwese wee kpaw we le, ²¹ ceyte le laa wvú nu ke edioo ediekene é fiee eshete e wen bonci diee le. No wvú to jiime fó nonen, e bwé bvuu meese too laci binjoken biew. ²² E è ke no nu kefew kemew e, e wee kefufe wvudvu kpwe, e bonceendaa bo Nyo' le to tuu wvú gen gee bvudvuu bvun njon e mbew Abl'am e. E wee kpaw we ke kpwe ten e bó dwey wvú. ²³ E wvú gen e è nu won bonkfu le no nu fó yí ngew wvu baay e. E wvú ke ne lan jise, yen Abl'am e ncejole bô Laasalus mbew ye le. ²⁴ E wvú tee le, 'Icem Abl'am, koo shen fô me le eciinse Laasalus é wvú elese kpwan ebo kew ê joo le eto leese leme diem dvú. Me nu lo yí monlum mo baay e nguy wvun e.' ²⁵ E Abl'am tfuse fiew le, 'Waa wem, kume seke wo to bee cee yí nshe le. Wo to kenke mwem mvù jee mvunciim sekekie, e Laasalus yene fiew e è nu ngew. Keseen nu e Laasalus nu yí njon e e wo nu yí monlum e. ²⁶ Ke è mey ke fifin ke. È keè ten le keseen ke baay nu e bó e seyse wvu le fo è nulo é wee ene fen edansen eto fô wo nu ke, e è yaa nulo ten é wee ene fô wo nu edansen eto fen ke.' ²⁷ E wee kpaw we bvuu lèke le, 'Kee wo icem, ciinse ke Laasalus fô yew e fosese. ²⁸ Me kenke boom bo bwem e botin, é wvú egen etefe bó le bó eyenè fo bó ke eto ten fô bvudvuu bvun ngew e bvun e ke.' ²⁹ E Abl'am tfuse fiew le, 'Boom bo bwoo le bodvu kenke bonwa' bô Muses bô bonyii bo ntum Nyo' le to saje, bó eyuukè mwem mvù bó gayte.' ³⁰ E wee kpaw we tun gay le, 'Aay icem Abl'am, é è be buy wee mvu yí kpwe le e gen e fewe ê bó, é bó se yuw ekumen mvuntelem mvubole.' ³¹ E Abl'am tfuse ê wvú le, 'É bó tun keeyuw fiee fi Muses bô bonyii bo ntum Nyo' le gayte, bó saa ke eyuw naa lo ten fi è gayte wee wvú buy yí kpwe le ke.' "

17

N'yeyi Jisos ekume kebefe bô mbee noo lemme

¹ E Jisos gay ê boom bew bo ngoo le le, “Ke mwεem mvù teeyi bonyii ε bó gee bibefe nu ke eyuu enu se mvú nu lo ke. Geenεn, ηgew nu dvú fô wee wvù teeyi bonyii le bó egeè bibefe le. ² Fí nu ke ejee fô wvuwe wee le le bó esheηke kebwee ke diene le ê kendoη kew e, edomse wvú ê joo yi baay e, efey fo wvú egeè ε boom ban gee bibefe. ³ Ben edioo nu no yenè.

É waa bwoo ge fiεε fi befe, é wo jeme ê wvú. Wvú é kumen, é wo læshe nya ê wvú. ⁴ É wvú cim ge mwεem mvù befe fô wo le bokaη bosooshwi yî diuu le, ké ge kase ke to ku can le wen nu ε jay, tu wo keηke ke keefoose wvú.”

⁵ E boom bo Tata le bo ntum e ke ne gay ê wvú le, “Geε é mbee wese etemyi ntay.” ⁶ E Tata tfuse le, “É me ensee ê ben kecey le, é ben be keηke mbee ε wvú nu ke naa diewe shem nsusu le, tu è nulo é ben egay ê kete ke baay kin le kí emvuw ye fen egen eleem ê joo yi baay e, é kí emum eyuw lo ben e.

⁷ Ben ejo le wee ngoo yene le keηke waa we lemme, wvú ε she lemte wene, keηεε wvú be taale ε è nu fô njée le, é wvú ke dioo ε kfulε, é wvú emum egay le waa we lemme wvudvu egen lo ejo mwεem mvudien mwew eshii ediee le? ⁸ Ke è nulo é fí enu nonεn ke. Fiεε fi wvú nulo egay nu ke le wvú egen ekumen ndvú, eseyse mwεem mvudien mvuwene eto dvú, emum eceyte, é wen dioo ε dieken, ε wuken, é wvú ebaance mwεem se gen edieken. ⁹ Waa lemme wvudvu é ge mwεem mvun mvunciim, é wvú ke eshe enyaa keyoone ê wvú? ¹⁰ È nu ke leηleη no finen nu. Ben ke dioo ε ge lemme di bó nya ê ben dí ε ka, é ben egay

ke le, 'Bese nu ke lo fisese boom bo lemme le, ε bese ge ke ε è nu lemme disese.' ”

ε Jisos fε bonyii bo ntun wvu baay e yuufe

¹¹ No Jisos to gene Jelusalem, no fele ê kedwee ke wonj wvù Samalia bô wvù Galilee le. ¹² ε wvù ke gen dioo eleyte ntew mvu le, ε bolemse bomew yuufe bò to cemte bô ntun wvu baay yen wvù le ncejole, ¹³ mum tee bô diew yì temyi le, “Jisos cee bonyii, came ke shen fô bese le.”

¹⁴ No Jisos yen bó le, gay le, “Ben egen eduŋce bikuu binen ê bocee ncese.” No bó ne ε no gene mum bonen no yuule bæe ê je. ¹⁵ ε wee mvu ente jo bó yen le wen nu ε bonen wase, mum kase no tuu jim fô Jisos e bensee Nyo' foweewe. ¹⁶ No wvù to, mum gbwe ê Jisos ejise bæele wvù. ε wee wvudvu to nu wee wvu Samalia. ¹⁷ ε Jisos gay le, “Bonyii bee yuufe bò me mbe nfe bó ε no yuule, bo bvuke ε fee? ¹⁸ Fí nu le wee baa nu dvù wvù eyen le wen ekase etu jim enya keyoone ê Nyo' efey ke tolo wvun e?” ¹⁹ ε Jisos mum gay ê wvù le, “Ja we egenè fiuw. Fitele fi wo lese yì yem e nu ε ge wase wo ε bonen.”

Bvunfon bvü Nyo' le bvü keseen bô bvü too

(Mat 24:23-28, 37-41)

²⁰ ε Bofalasi ke ne bife ê Jisos le laa bvunfon bvü Nyo' le nu ke ekew seke la le. ε wvù tfuse le, “Ke nciise yaa nu dvù wvù nu ke eduŋce seke Nyo' nu ke ekew esaake bvunfon bwew ke. ²¹ Ke wee yaa nu dvù wvù nu ke eduu le, ‘Ben etaa eyen, Nyo' wvun ε wvù saake fen’, kenε le, ‘Wvuwe ε wvù saake fofe’ ke. Ben eyeke eyuw, bvunfon bvü Nyo' le nu ê mvuntelem mvu bonyii le.” *

^{17:12} LEW 13:46 ^{17:14} LEW 14:2-32; Mat 8:4; Mak 1:44; Luk 5:14 ^{17:16} 10:33 ^{17:19} Mat 9:22 ^{17:21} 11:2, 20; Mat 12:28

* ^{17:21} kenε le, “bvunfon bvü Nyo' le nu ê ben ente.”

²² Ε wvú mum kase jeme wase ε è nu ê boom bew bo ηgoo le le, “Kefew too lo kè ben nu ke egomte keeyen wee wvù diee nu Waawee le ke naa diuu dimwaan, saa eyen ke. ²³ È nu ke enu kefew kekic le é bonyii bomew eduu le, ‘Ben etaa yen, wvuwe fofe’, kenεε le, ‘Ben etaa yen, wvuwwun fen.’ Bó dioo jemyi nonen fo ben egenè keetaa ke. ²⁴ Ben kee no jaη ké lawte we nen mwaww, ε εbuw ε woη yo εna ecii yuu nen mwanη, ε bonyii bocii yen. È nu ke ληληη no bonyii bocii nu ke eyen wee wvù diee nu Waawee le diuu di wvú kaase too. ²⁵ Geenεn, no wvú ke egen, se kase eto, nu ε wvú κηηke keeyaw yen bongew nteen é ηηgokε ke keseen kin ema lo wvú. ²⁶ Ke ληληη no fí to nu kefew ke Noa' le nu ke no fí nu ke enu kefew ke Wee wvù diee nu Waawee le. ²⁷ Bonyii to nu diekene, wukene, ε bokεne bô bolemse taashi bvujen, ε bonyii nyaa boom ε bolemse taashi bvujen bô bó, γεν buy diuu di Noa' to leyεε ê ηguw e ε joo ke buy to lese bó bocii. ²⁸ Fí nu ke enu ten ληληη no fí to nu kefew ke Lot e. Bonyii to diekene, wukene, kamene way, lemte ηεε, bvuu bomte yéw. ²⁹ Ε Lot ke dioo buy Sodom, ε Nyo' mum shike ηgyu we ε wvú no shiile beenci ke diewe mvuηkaη e, shii mum lese bonyii bo Sodom bocii. ³⁰ È nu ke no fí nu ke enu diuu di wee wvù diee nu Waawee nu ke esεε ebuynεn e.

³¹ È nu ke edioo enu εbvubwε, fo wee wvù nu ê yew we ε mwεem mwew nu yew, εbvuu eshii eley yew le wen ejo se no lewte ke. Ληληη ten, fo wee wvù nu wene εbvuu ekfuuyi le wen egen ejo fieε ke. ³² Ben ekume fieε fi to kooyεε bô kpwεε Lot. ³³ Wee wvù gomte keebawci nshii we fo wvú elase nu ke elase ke lo. Ε wεε wvù lase nshii we nu ε wvú bawce lo nshii wvudvu. ³⁴ Ε me ηγγay ê ben

17:22 21:7-24 17:23 Mat 24:23-25; Mak 13:21-23 17:25 9:21-22
 17:28 Ken 19:24-25 17:31 Mat 24:17-18; Mak 13:15-16 17:32 Ken
 19:26 17:33 9:24; Mat 16:25; Mak 8:35

le, è nu ke enu entañ jodvu, bonyii nu ke ejiime fontaw bofæe, é bó ejo mwaan é wvumvu eshæe. ³⁵ Bokene bofæe nu ke egooke bvulem fodien, é bó ejo mwaan é wvumvu eshæe. ³⁶ [Bolemse bofæe nu ke enu wene, é bó ejo mwaan é wvumvu eshæe.]” † ³⁷ E boom bew bo ηgoo le mum bife ê wvú le, “Tata, fiæe fidvu nu ke ekooy ε è nu fæe?” E wvú tfuse ε è nu ê ηgan e le, “Fò keηkpwe ke fiæe le nu, nu ke fò fò boηguluj nu etaashi.”

18

ηgan ekume kpwee ηkfu bô wee wvú saake bonsaw

¹ E Jisos mum ma ηgan mvu keeyeyi boom bew bo ηgoo le le bó keηke keebunlee sekecii yaa doose ke. ² E wvú gay le, “Wee wvú saake bonsaw mvu to nu ê kelaante kemew e, ε wvú yaa fane Nyo', yaa yene ten jise di wee le ke. ³ E kpwee ηkfu mvu nu ten ê kelaante kedvu le. É wvú ké no gene sekecii kule can ê wee wvú saake bonsaw we le wvú efi ke wen esumten nsaw wen bô wee wen bvuban. ⁴ E wee wvudvu yaa leese gvune entuntuj ke, ε kpwee ηkfu we mey ke no cine fó. E fi ke ghaw, ε wee wvudvu gay le, ‘No me nu se me nfane Nyo', se me ncim n'yene jise di wee le, ⁵ geenen no kpwee ηkfu wvun too ke jewsee me nen, me nu en'yen le me nu ε nsumten nsaw we no wvú gomte, efuw ke nonen, é wvú ke emey ke etoo jewsee me nen, é wee ke ene ekpwe lo ê wvú ebo.’” ⁶ No Tata ma nonen, mum gay le, “Ben eyuw fiæe fi wee keηge ke εcici wvú saake bonsaw wvun to jemyæ. ⁷ No wvú to fiæe kpwee ηkfu we nen, tu ke Nyo' nulo efi ten bew bonyii bô wvú nu ε caw bô beele fô wvú le entañ bô emvunsheej e? È nulo é wvú ebvuu eguute lo ye? ⁸ É me ensee ê ben le Nyo' nu ke esumten

† 17:36 ke boηwa' bo boyvuum bomew keηke kencim kin ke. 17:37 Job 39:30 18:1 11:2; Lum 12:12; Fili 4:6; Kolo 4:2; 1TES 5:17 18:5 11:7-8

nsaw wvubo naa cekey. Geenɛn wee wvù diee nu Waawee nu ke edioo kaase too eyen ε bonyii nu dvú bò nu ε lese fitele yî Nyo' le fokuse fɛn nonɛn e?"

Ngan ekumɛ wee Falasii bô wee wvù fii shile

⁹ Ε Jisos bvuu nɛ ma wvumvu ngan ε è nu ê bonyii bô to yene bikuu bibole le bowen nu bonyii bo teyɛy, mum nyensee lo bomew bonyii. ¹⁰ Ε wvú gay le, “Bonyii bomew bofɛɛ to nu ε ben gen yew ncese le keebunle. Wvumvu to nu wee Falasii, ε wvumvu nu wee wvù fii shile. ¹¹ Ε bó gen ley, ε wee Falasii wɛ gen leem fiew wvú emberɔ bunle le, ‘Nyo’, me nyaa keyoone ê wo njefo ke me nu diwɛ bonyii bomew e ke. Ke me n'yɛle ejise yî mwɛɛm e ke. Ke me nfiike kenfiw ke. Ke me njaanɔke bokɛnɛ bo bonyii le ke, ε ke me nu naa ke diwɛ wee wvù fii shile we le ke. ¹² Me nké no mbamte mwɛɛm mvudien ediuw ɛfaa yî kema le. Me nké no nyaa keba kemwaan ê wo ente jo biba yuufe bi mwɛɛm mvunciim mvù me nkɛnɔke le.’ ¹³ Geenɛn, ε wee wvù to fii shile wɛ leem fiew ncejole, faɔ yaa cim taa we ke, so' ekole, laɔ wɛm mum bunle le, ‘O Nyo’, me nu fiem wee wvù befe, camɛ ke shen fô me le.’ ¹⁴ No Jisos fɛ nɛn, mum gay le, “É me ensee ê ben le wee wvù to fii shile we to buy no booke ê wvú yew nu teyɛy ê Nyo' ejise ɛfey wee Falasii wɛ. È nu ke lɛɔlɛɔ no wee tfuu wvù bensee ekole kew nu ε bó nu ke eshike lo wvú, ε wee tfuu wvù shiwse ekole kew, nu ε bó nu ke ebense lo wvú.”

Jisos koɔnɔke boom bo caan caan

(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Ε bonyii ke nɛ no too bô boom bo caan caan fô Jisos e le wvú ekum bó le. Ε boom bew bo ngoo le yen nonɛn, no saake lo bó. ¹⁶ Geenɛn, ε Jisos tee boom bodvu le bó

etoò, mum jeme ê boom bew bo ηgoo le λ, “Ben ecine é boom bo caan caan etoo fô me le. Fo ben ejewsè bó κε, njefo bvunfon bvυ Nyo' le nu ε è nu fô bonyii diewe boban e. ¹⁷ É me ensee ê ben keceey λ, é wee baa efiisen bvunfon bvυ Nyo' le κε diewe wan wvu caan e, wvú saa ke eyuu eley bvunfon bvudvu le κε.”

Jisos bô wee kpaw

(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Ε wee wvu baay mvυ bife ê Jisos λ, “Wee n'yeyi, wo wvù wee wvù jee, fiε fi me ηκηηκε keηηge nse ηκηηκε nshii wvù mey lo nu la?” ¹⁹ Ε Jisos bife ê wvú λ, “Wo teηe me λ wee wvù jee nje la? Κε wee nu dvú wvù jee κε. È nu κε Nyo' maaj wvù jee. ²⁰ Geenεn, keetu jim yî fiεε fi wo be bife le, wo kee κε bonci bô duu λ,

‘Fo wo ejaη kpweε wee,

fo wo eyu wee,

fo wo ecorj bvucorj,

fo wo eben jim nsaw mbiay’,

bô wvù λ,

‘È wvumtè ico bô bwoo’ le?”

²¹ Ε wvú tfuse λ, “Bonci ban bocii nu ε me nto ηkew wase no ηγεελε naa ε me mbεε cuwee.” ²² Ε Jisos yuw nonεn,

gay ê wvú λ, “Tu fiεε nu ε shεε fimwaaj fi wo bεε ege.

Genε egese mwεem mwuw mvunciim, egaw bigew bidvu ê bonyii bô fuute, é wo ke emum ekeηke bvukuke ε è nu

worj Nyo' le. É wo dioo ε ge nonεn, emum eto ebii me le.” ²³ Ε wvú yuw nonεn, ε ye keeshε lo wvú, njefo wvú to

keηke kpaw baay. ²⁴ Ε Jisos taa wvú nen, gay λ, “Fí temyi baay fô wee kpaw e keeley bvunfon bvυ Nyo' le. ²⁵ Ε fi

temyi naa baay fô wee kpaw e keeley bvunfon bvυ Nyo'

le fele no fí tɛmyi fô nyambala le * keeley ê jise di tase le.”
 26 Ε bonyii bò to nu fó yuw nonɛn, mum bife le, “É è fɛn nu nonɛn, é ke eyuu eboy yɛɛ?” 27 Ε Jisos tfuse le, “Κε fiɛɛ fi ghaake bonyii keege nulo eghaw Nyo' keege ke.”

28 Ε Bita gay ê wvú le, “Taa eyɛn, bese nu ε cine wase mwɛɛm mvusɛɛ le, ε no bii wo le.” 29 Ε Jisos tfuse ê bó le, “É me ensee ê ben keɛɛy le ke wee yaa nu dvú wvù nu ε cine la diew e, keɛɛɛ kpweɛe bô boom e, keɛɛɛ boom bo bwee le, keɛɛɛ ice bô bwee le nje bvunfon bvú Nyo' le, 30 wvù nu ke enu sɛ wvú ε keɛɛke bonyii bô mwɛɛm nteen yî nshii wvun e mvù fele mvù wvú cine le ke. Ε è nu ke edioo enu kefew ke nshii wvù too le, é wvú ekeɛɛke nshii wvù mey lo.”

*Ε Jisos bvuu jeme ekumɛ kpwe ye
 (Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)*

31 Ε Jisos ke nɛ jo boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofɛɛ ε bô bó base ye. Ε wvú gay ê bó le, “Ben eyekɛ eyuw, beene bene wase Jelusalem, ε beene nu eben ebuy jó é fiɛɛ ficii fi bonyii bo ntum Nyo' le to saɛɛ ekumɛ wee wvù dieɛ nu Waawee eto ekocɛn. 32 Fí ε mum ε no nu le bó nu ke enya wvú can bitum e, é bó ebuu wvú, nan'yi wvú, cuyte ncɛɛ yî ye le. 33 Bó nu ke etam wvú bô boɛgbwan, eyu wvú, é ke edioo enu ediuw eta, é wvú ebuy yî kpwe le.”

34 Ε Jisos jeme nonɛn, ε fí ffumse bó, ε bó faɛɛ yaa cim kicɛ laa wvú jeme le la le, njefo fiɛɛ fimew to nu ε ge le fo bó ekicɛ ke.

Ε Jisos yene ejise kenfefe

35 Ε Jisos ke dioo feɛɛne kelaante kè Jeliku, ε kenfefe kemew ε shii diuw je le leke mwɛɛm. 36 Ε wvú yuw no

* 18:25 Nyambala yin nu ê díɛw bala le le, “kamɛl.” 18:27 Saka 8:6; Luk 1:37 18:29 14:26; Mat 10:37 18:31 9:21-22 18:34 9:45

kebombom ke bonyii le kfunε fele, mum bife le laa ε se nu la le.

³⁷ Ε bó tfuse ε wvú le ε nu Jisos wvu Nasalet ε wvú fele.

³⁸ Ε wvú mum kew no wamte le, “Jisos, Waa Nfon Dawe, camε ke shen fô me le.”

³⁹ Ε bonyii bò to saa fwe wam le wvú eban lo. Geenε ε wvú bvuu mese wam lo foweεwe le, “Waa Nfon Dawe, camε shen fô me le.”

⁴⁰ Ε Jisos yuw, leem gay le bó eto bô wvú. Ε bó to bô wvú, ε Jisos bife ε wvú le, ⁴¹ “Wo gomte le me enge la fô wo le?” Ε wvú tfuse le, “Tata, gee ε me en'yene mwεem e.”

⁴² Ε Jisos mum gay ε wvú le, “ε yenε le mwεem e. Fitele fiuw fi wo lese yî yem e nu ε ge wase ejise eyo ε yene.”

⁴³ Kaη mwaanη nonen, ε wvú mum kase kew no yene mwεem e. Ε wvú mum nε no bii Jisos e tumte moηkum mo Nyo' le. Ε bonyii bocii bò to nu fó yen, nya mbense ε Nyo'.

19

Jisos bô Sakio

¹ Ε Jisos gen ley ε kelaante kè Jeliku le, no fele. ² Ε wee mvu to nu jó ε diee nu le Sakio, ε ε nu cee εkolε bonyii bò to fii shile, nu ten cee kpaw. ³ Ε wvú no gomte keeyen Jisos e no wvú to fele. Geenε, ε fí ghaw njefo wvú to kfufene lo, ε kebombom ke bonyii le banji wvú. ⁴ Ε wvú mum lewte gen fwe, gen ben yî kete kemew e le Jisos ke edioo efele ε wen eyen wvú le. ⁵ Ε Jisos ke gen buy fó, lan jise yen wvú le fowe, tee le, “Sakio, shiile cekey eto, njefo me ηκηηke keence ε wo yew eben.”

⁶ Ε wvú mum son shii yî kete kie le, fiisen Jisos bô nlanlan. ⁷ Ε bonyii bocii bò to yenεε no Jisos to gene bô

wvú mum kɛw no wvukene gayte lɛ, “Wee wvun gene wase keegen ce bô wee wvù befe.”

⁸ Ɛ bó gen dioo nu, ɛ Sakio ke nɛ leem we gay ê Jisos lɛ, “Tata, taa eyen, me nu ɛngaw mwɛɛm mwem ɛntelɛɲ enya ê bonyii bô fuute. Ɛ̀ è nu lɛ me ɲke nu ɛ nfiw wase wee, ɛ me ɛɲkase entfuse bokan bonɛw ê mwɛɛn.”

⁹ Ɛ Jisos yuw nonɛn, gay lɛ, “Ɛben nu ɛ bonyii bo yew fɛn ɛ boy wase, no cee la wvun nu tɛn waa Abla'am. ¹⁰ Wee wvù diee nu Waawee to to keegom bonyii bô nu ɛ laken wase, eboyse bó.”

Ŋgan ɛkumɛ bigew
(Mat 25:14-30)

¹¹ No bonyii to yeke no Jisos jemyi mwɛɛm mvun, ɛ wvú ke nɛ ma ɲgan mvu ê bó, ɲjefo è to shɛɛte wase caan ɛ wvú eley Jɛlusalɛm, ɛ bonyii kpwaake lɛ sekemew lɛ è shɛke wase caan ɛ Nyo' ekew esaake bvunfon bwew. ¹² Ɛ wvú gay lɛ, “Ɛ̀ to nu kefew kemew e, ɛ waa nfon mvu nɛ woɲ wvubole no gene woɲ wvumew e nɛjole lɛ bó egen eghaa wvú nfon e, ɛ wvú sɛ kase eto esaake bvunfon bwew. ¹³ Ɛ wvú ke dioo nɛn'yi, tee boom bew bo lemme le yuufe, gaw bigew ê bó ɛkɛlɛ ɛkɛlɛ, gay lɛ, ‘Ben eko eshɛɛ egeè way dvú fô me ntoo.’ ¹⁴ Ɛ wvú mum nɛ, ɛ bonyii bo woɲ we le to bane wvú baay. Ɛ bó mum shɛɛ tum bonyii ê wvú ɛjim lɛ bó egen egay lɛ ke bowen kooɲke wee wvudvu lɛ wvú enu nfon bowen ke.

¹⁵ Ɛ bó ke gen ke ghaa wvú. Ɛ wvú ke tu jim, tee boom bew bo lemme le ba bô wvú to gawɛɛ bigew ê bó lɛ wen eyen laa bó se nu ɛ shɛɛ ɛ ge way ɛ die sew ɛ. ¹⁶ Ɛ wvu fwe to gay lɛ, ‘Cee ɛkole, ɛkɛlɛ kuw ke bigew e kè wo to nyaɛ ê

me nu ε me ε nshεε ε ndie sεw jó bikele yuufe.' ¹⁷ Ε wvú yuw njon, bæle wvú gay λ, 'Wo nu waa lemme wvù jee. No wo se nu ε shεε ε kίεε keetaa fô fiεε fi caan e ntay, me nu ηγγεε wo é wo esaakè bontεw yuufe.' ¹⁸ Ε wvumvu ten to gay λ, 'Cee εkolε, εkelε kuw ke bigew e kè wo to nyæ ê me nu ε me ε nshεε ε ndie sεw jó bikele bitin.' ¹⁹ Ε wvú gay ê wvú λ, 'Me nu ηγγεε wo é wo esaakè bontεw botin.' ²⁰ Ε wvumvu waa lemme to gay fiew λ, 'Cee εkolε, εkelε kuw ke bigew e kin fen ε me ε nshεε ε ηkule ê njaw ndvu le ε ηγγεε. ²¹ Me nse ηγγεε njefo wo temyi ejim, ε me nfane wo. Wo ké nu se wo nu ε γεε ηkuuη, mum to no joo lo. É ké dioo nu se wo nu ε jewe fiεε, mum to no gbweci lo.' ²² Ε cee εkolε we gay ê wvú λ, 'Wo nu wan wvù befe. Njeme wvù buy diuw wo le nu wvù me nu enjo ensaw wo dvú. Wo se kee λε me ntemyi ejim, é me ndioo nu se me ε ηγγεε fiεε ηkuuη, mum nto no joo lo, ηké ndioo nu se me nu ε njewe fiεε mum nto no ηgbweci lo. ²³ Wo se kee nonεn, ε se ε ge la fo wo ejo bigew biem egen εγγεε ntfu, wvu λε seke me ε ηkase enfi bô sεw?' ²⁴ Ε wvú mum gay ê bonyii bô to leeme mbew ye le λ, 'Ben efi εkelε ke bigew e kedvu ê wvú, enya ê wvù κεηke bikele bi bigew e yuufe.' ²⁵ Ε bó kacε lo, gay λ, 'Cee εkolε, wvú κεηke wase bikele bi bigew e yuufe.' ²⁶ Ε wvú gay λ, 'É me ensee ê ben λε wee wvù κεηke fiεε nu ε bó nu ke ebise. Geenεn ε wee wvù baa κεηke, nu ε naa fi caan fi wvú κεηke nu ε bó nu ke efi lo ê wvú. ²⁷ Yí keseen e, bonyii ba bô se bane me, tune λε fo me enu nfon wvubo ke, ben egen eto bô bó eyuwye ê me ejise.' "

Ε bó fiεεn Jisós Jelusalém ke diεwε Nfon e
(*Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19*)

²⁸ Εjim jodvu no Jisós to jemyeε mwεεm mvun, mum ne no saa fwe bene gene Jelusalém. ²⁹ Ε wvú ke dioo feηγε

ntew wvù Betfaj bô wvù Betani bô nu mbew Kum Bite bi Olif e, mum baa boom bew bo ηgoo le bomew bofεε tum, ³⁰ gay le, “Ben egen ntew wvu fwe we le. Ben nu ke edioo eleyte jó, eyen waa kembεεbey e ε bó ε suu ε wee ke baa ben wase yî dvú le ke, é ben efay eto dvú fen. ³¹ É ben gen ε no fayte, wee ε no biite le laa ben fayte nje la le, é ben tfuse le Cee Ekole kεηke shiee wvudvu.”

³² ε boom bo ηgoo le ba gen yen fiεε ficii le ke lenlen no wvú to jemyεε. ³³ ε bó ke dioo fayte waa kembεεbey wvudvu, ε bonyii bô to kεηke bife le, “Ben fayte waa kembεεbey we nje la?”

³⁴ ε bó tfuse le, “Cee Ekole kεηke shee wvudvu.” ³⁵ ε bó mum jo to dvú fô Jisos e, yey bikum bibole yî kembεεbey kedvu le, mum bense Jisos yî dvú le. ³⁶ ε wvú no gene, ε bonyii yeyte bikum bibole ê je, ε wvú fele yî dvú le.

³⁷ ε wvú ke gen le wen efenene fô je booke yî Kum Bite bi Olif e, ε kebombom ke bonyii bew bo ηgoo le sεεε no wvuuyi bensee Nyo' foweewe nje binghaw bi mwεεm e bicii bì bó to yenεε. ³⁸ ε bó no wvuuyi gayte le, “Nyo' nu ε lan kembonen yî Nfon wvù too ê diee di Tata le. Nyεkeey nu fowe, ε bvukuke nu bvu Nyo' wvu fowe le.”

³⁹ ε Bofalasií bomew bô to nu ê kebombom ente mum nε gay ê Jisos le, “Wee n'yεεyi, kanε bonyii buw bo ηgoo le ban le bó eban lo.”

⁴⁰ ε Jisos tfuse le, “É me ensee ê ben le, é bó ecim eban lo, naa é eta eyan ewvuuyi.”

⁴¹ ε Jisos ke dioo buy mbew Jelusalem e, taa jo nen, kese bô kpwe, ⁴² no taarke le, “O Jelusalem, é ben ban be kee ke naa fiεε fi nulo eto bô nyεkeey fô ben e yî diuu di εben e. Geenεn keseen sε ben kee lo ηkuuη. ⁴³ Nonεn, ben ekeè le

kefew too lo kè bonyii bonen bo bvuban e nu ke eto ebom ketaan egem ben dvú ekekekε, eban ben ente. ⁴⁴ Bó nu ke eley efıwε lo ben naa noo boom bonen, ebvuw yéw yene, é te saa eshεε yî dimew e κε. Ε fıı nu ke ekooy nonen njefo ben to baa kiεε kefew kè Nyo' to toε ê ben e κε.”

Ε Jisos kun bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le

(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

⁴⁵ Ε Jisos ke gen fô yew ncese le, no kuunke bonyii bô to geese mwεem fô ⁴⁶ gayte ê bó le, “Fıı nu ε bo ε san ε Nyo' gayte le,

‘Yew yem nu ke enu yew bunle.’

Geenen ben ε banke ε tu

‘Tfum bocoon.’ ”

⁴⁷ Ε Jisos no shee yeeyi bonyii fô yew ncese le ediuw ecii. Ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to dunji bonci bo Nyo' le noo bonyii bo baay baay bo jó no wεentene keeyu wvú. ⁴⁸ Geenen fanε yaa kenke je κε, njefo bonyii bocii to shee κε lo mbew Jisos e yaa gomte keesoy lo fıεε fimwaan fô mwεem mvù wvú to yeeyi le κε.

20

Ε bonyii bo won e bife fô Jisos jo mvungay

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Ε è ke no nu diuu dimew ε Jisos no yeeyi bonyii, bvuu fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ê bó fô yew ncese le. Ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô dunji bonci bo Nyo' le noo bonyii bô saake won to, ² bife ê wvú le, “Κε see ê bese wee wvù nya mvungay le wo egee mwεem mvun? È nya yeε mvungay mvudvu ê wo?”

19:44 1:68; 21:6; Mat 24:2; Mak 13:2 **19:46** YeSa 56:7; Yeli 7:11

19:47 21:37; 22:53; Mat 26:55; Mak 14:49; Jon 18:20

19:48 20:19; 22:2

³ Ε Jisos tfuse λε, “Me ten nu embife fiεε ê ben. Ben esee ê me keseen. ⁴ Mvunḡay mvù Jon to leese bonyii dvú ê joo to nya Nyo' nuu wee wvu wum ε?”

⁵ Ε bó mum koo ntfum εbonεbon λε, “É beene tfuse λε è to nya Nyo', é wvú ebife ê beene λε laa ε è ge la fo beene ebee Jon e λε? ⁶ É beene tfuse λε è to nya wee wvu wum, é bonyii etumye beene bô εta, njefo bó nu ε bee cεεy cεεy λε Jon to nu wee ntum Nyo'.” ⁷ Nonen, ε bó mum tfuse λε, “Κε bese kee wee wvù to nyaε κε.”

⁸ Ε Jisos mum gay ê bó λε, “Tu κε me nu ensee ten ê ben wee wvù nya mvunḡay ê me λε me enḡee mwεem mvun κε.”

ḡgan ekume bonyii bò bó to leseε wene
(*Mat 21:33-46; Mak 12:1-12*)

⁹ Ε Jisos mum ne kew no maa ḡgan ê bonyii λε, “Wee mvu to nu ε lem wεε mvuntam mvù bó keenci mbvuum dvú. Ke tεse wεε wvudvu ê bonyii, mum ne ḡen ketum kemew e, ḡen ce jó baay. ¹⁰ Ε kefew kè bó ké no kooyte ke to kocen, ε wvú tum waa we lemme λε wvú eḡen efi mvuwene mvuntam. Ε wvú ḡen, ε bonyii bò wvú to tεseε wεε ê bó, kaa sur lo wvú kur ε wvú tu jim cancan. ¹¹ Ε wee wvudvu bvuu tum wvumvu waa lemme, ε bó bvuu sur wvuwe, shoose wvú, kur ε wvú tu jim cancan. ¹² Ε wvú bvuu tum wvumvu λε botete, ε bó lemse wvú, tfume ekfur. ¹³ Ε wee wvudvu kpawcε λε, ‘Me nu enḡe neε? Me nu ntum wase keseen ε è nu waa wem wvù nu fitele fiem. Sekemew é bó eḡen ewvum wvú.’ ¹⁴ Ε wan we ḡen ley wene, ε bonyii ba bò bó to tεseε wεε ê bó yen wvú le, tfumtfum εbonεbon λε, ‘Wvun nu ndiela wee wεε wvun. Beene eyu wvú emum eyow wεε wvun.’ ¹⁵ Ε bó mum koo wvú, bvuse wene, yu.”

No Jisos fe nonen, mum bife le, “Ben kpwaake le wee weε wvudvu nu ke eto ege neε bô bonyii ba? ¹⁶ É me ensee ê ben le wvú nu ke eto elese lo bonyii bodvu, etese weε wvudvu ε è nu wase ê bonyii bomew.” No bonyii yuw nonen, kace lo le, “Nyo' elewsè.”

¹⁷ Ε Jisos taa bó nen, bife le, “Tu fiεε fin fi bó saɲ ê ɲwa' Nyo' le jemyi le la, fi nu le, ‘Te didvu die di bonyii bo kembom e to tunεε, to nu ε kase ne tu te di buu di yew e?’

¹⁸ Ε te didvu din nu, é wee gbwe yî dvú le ecaafie lo, é dí gbwe yî wee le, é mweten efoonce lo.”

Mbife ekume shile

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

¹⁹ No Jisos ma ɲgan wvudvu nonen, ε bonyii bò to durɲi bonci bo Nyo' le bô bocee ncese bo baay baay mum no gomte le bó ekoo wvú ke fó. Bó to gomte keekoo wvú njefo bó to nu ε kieε le wvú ma ɲgan wvudvu ε è nu ê bó, geenen fan bonyii. ²⁰ Ε bó mum no bii bikaa biew e, kew bonyii, tum ε bó gen no keele wvú buwse le bó nu bonyii bò jee. Ε bó to gee nonen keeyuw fiεε diuw we le emum ekoo wvú enya can wee wvu Lum wvù saake keba kekie le. ²¹ Ε bonyii bodvu mum ne bife ê wvú le, “Wee n'yεεyi, bese kee le mwεem mvù wo jemyi noo mvù wo yεεyi nu mvu leɲ, ε ke wo taale jise di wee le ke. Wo ké no yεεyi keceεy ε è nu fiεε fi Nyo' gomte le bonyii egeè. ²² Bese ε mum ε no biite le laa nci nu ε bee le beene elaanke shile ê Kaysa Nfon wvu Lum ε?”

²³ Ε Jisos kieε fiεε fi bó wεentene bô fí gay le, ²⁴ “Ben ke eto bô danali mwaan é me en'yen.” Ε bó to dvú ε wvú bife le, “Ekole kin kè nu yî dvú le nu ke yeε le, ε dieε din nu di

yεε le?” ε bó tfuse le, “È nu ke Kaysa le, ε diee nu ke ten diew.” ²⁵ ε Jisot mum gay le, “Ben emum enyaà le ê Kaysa fiεε fi è nu fi Kaysa le, enyaà ê Nyo' fi è nu fi Nyo' le.”

²⁶ ε bonyii ba yuw ε fí ffumse bó, ε bó mey diuw tfu faɲε yaa keɲke fiεε fi bó ekoo wvú yî dvú le ê bonyii ejise ente jo mwεem mvù wvú to jemyi le ke.

Mbife ekumε mbuy wvu yî kpwe le

(*Mat 22:23-33; Mak 12:18-27*)

²⁷ ε bonyii bomew ηgoo Bosadusii le ke ne to keebife fiεε ê Jisot. Bosadusii ban to nu bonyii bò to duu le ke bonyii nu ke ekase ebuy yî kpwe le ke. ²⁸ ε bó to bife ê wvú le, “Wee n'yεεyi, Muses to nu ε saɲ ê nci wesebeene le le, ‘É wee keɲke kpwoon ε ke ε kpwe se bô wvú nu ε boo wan, tu waa bwee keɲke keεεε kpwoon wvudvu é bô wvú eboo boom ê diee di ηkfu waa bwee le.’

²⁹ Keseen, boom bo wee mvu le to nu bosooshwi, ε wvu ηgaywee ke keɲke kpwoon, ke kpwe se bô wvú ε keɲke wan. ³⁰ ε ejimε kew gεε kpwoon wvudvu, ke kpwe ten se wan. ³¹ ε ejimε ke wvuε le bvuu gεε ten kpwoon wvudvu, ke kpwe ten se wan. ε fí ke kooy ke nonen bô boom bo bosooshwi bodvu bocii, ε mvu bó le faɲε yaa boo wan bô kpwoon wvudvu ke. ³² Ejim jodvu ε kpwoon wvudvu kpwe ten. ³³ No bonyii bo bosooshwi bodvu to nu ε jo kpwoon wvudvu bocii, è nu ke enu seke bonyii kaase buyte yî kpwe le, é wvú enu kpweε yεε?”

³⁴ ε Jisot tfuse le, “Yî woɲ wvu keseen e nu ε bolemse bô bokεε taashi bvujen. ³⁵ Geenεn, ε bonyii bò nu ε kocεn keεke ekeɲke bvudvuu yî woɲ wvù too le seke bó ε kase ε buy yî kpwe le yaa nu ke etaashi bvujen ke, ε bonyii yaa beε ke enyaa boom ε bó taashi bvujen ke. ³⁶ Kε bó beε

ke ebvuu ekpweken ke, njefo bó nu ke enu wase ke diewe bonceendaa bo Nyo' le. Bó nu ke enu wase boom bo Nyo' le, njefo bó nu ε kase wase ε buy yî kpwe le. ³⁷ Kεεey kedvu nu le Muses keβεε to nu ε yuuse le bonyii nu ke ekase ebuy yî kpwe le no wvú to sanεε ekume kete kè wvú to yενεε ε kí βεenci. Wvú teje Tata ê bvudvuu bvυ ηwa' le bvudvu le wvú nu Nyo' Ablá'am, nu Nyo' Aysik bvuu nu Nyo' Yakow. ³⁸ É wvú teje nonen, tu bonkfu ban nu bonyii ε bó nu dvú, ke Nyo' nu Nyo' bonkfu ke, è nu Nyo' bonyii bò nu dvú, njefo fô Nyo' le nu ε bonyii bocii nu boyuum.”

³⁹ No Jisos jeme nonen ε bonyii bò to duñci bonci bo Nyo' le bense wvú gay le, “Wee n'yεeyi, wo nu ε loocε ε tfuse leη.” ⁴⁰ Ke nonen, ε wee fanε yaa ebvuu emom lo ebife fiεε ê wvú ke.

Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu waa yεε

(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Ε Jisos mum nε bife fiew ê bó le, “Bonyii ghan nεε ε se no gayte le Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu waa Nfon Dawe?

⁴² Ke ben kee le Dawe keβεε to nu ε saη ε ηwa' Mbense le le,

‘Tata Nyo' to nu ε gay ê Tata wem le

wvú eshii ê εbo kew ke εεεy e,

⁴³ egen ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban e

é wvú etome bikaa biew yî bó le diewe kedvuushεε ke bikaa biew e.’

⁴⁴ É Dawe teje wvú le Tata wen, é wvú ebvuu eghan nεε se no nu waa we?”

Ε Jisos gay le bonyii eyenè ekume bonyii bò duñci bonci

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵ Ε Jisos mum νε no jemyi wase ε è nu ê boom bew bo ηgoo le ε bonyii bocii yuuke. Wvú to nu ε gay ê bó le, ⁴⁶ “Ben eyenè ekume bonyii bò duñci bonci bo Nyo' le. Bó koonke keetfumyi bikum bì dewkene kale dvú, koonke le bó egayte bó le ê way bô n'wvum. Ε bó bvuu koonke keeshiile yî bintaw bi fwe le yéw bunle le. É bó ké egen fô ηkaw e, no koonke ke keeshii ε è nu fwe. ⁴⁷ Ε è bvuu nu ke bó bò shiwse boke' bo bonkfu le, læle bó fii mwεem mvubole, mum gee dibunle di dewkene keeduñci ye. Bonyii bodvu ban nu ε wvubo ηgew nu ke efo lo.”

21

Nnya kpwεε ηkfu wvú wee kefufe
(Mak 12:41-44)

¹ Ε Jisos ke νε laη jise, yen no bonyii bo kpaw e gεele nnya yibo ê fiηkuw fi nnya le fô yew ncese le. ² Ε wvú yen ten kpwεε ηkfu mvu le ε è nu wee kefufe, ε wvú ε to ε gεε mvunyinyi mvunfεem ê fiηkuw fidvu le. ³ Ε wvú mum gay le, “É me ensee ê ben keceey le kpwεε ηkfu wvun wvú nu naa wee kefufe nen, nu ε nya ε fey bonyii bocii bò be nyaa. ⁴ Bonyii bocii bò be nyaa, be too ε è nu bô tfúw kpaw wvubo wvú nu ε yiηsen wase ε no fuci kuse. Geenε ε kpwoon wvun no wvú nu kefufe kefufe nen nu ε wvú ε nya naa fiεε ficii fi wvú bee keceee yî dvú le.”

Ε Jisos see le bó nu ke ebvuw yew ncese
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bomew ke νε no kumte etale ekume yew ncese, bensee eta yò jee yò bó to bomεε dvú bô mwεem mvù bonyii to nyaa ε bó seyse dvú. Ε wvú gay ê bó le, ⁶ “Ben yene mwεem mvun e? Diuu too lo di

ke te dimwaarj nu ke eshee yî dimew e se bó ε base fokuse ke.”

Borjεw bô bvuban

(*Mat 24:3-14; Mak 13:3-13*)

⁷ Ε bó bife λε, “Wee N'γεεγi, fifin fiεε nu ke ekooy seke la? Ε nciise wvù nu ke eduηce λε fí nu wase keekooy nu la?”

⁸ Ε Jisos tfuse λε, “Ben eyenè fo wee ke elεε ben é ben ejay je. Ben ekeè λε bonyii nu ke etoo nteen, joo diee diem tεεke fojise, ε wee duu λε, è nu wen wvù Mboyse, ε kefew too wase ncee. Bó díoo duu nonen, fo ben eyekè ke. ⁹ Seke ben ε yuw ε bó tumte jem mondvuum e mondvuum e, ε borjεw nu woη e, fo ben efanè ke. Mwεem mvun keηke ke keeyaw ekooy. Geenen, ε mvú yaa mum duηci λε woη nu eka sekedvu ke.”

¹⁰ Ε Jisos bvuu gay ê bó λε, “Ketum nu ke etumte jem bô kemew, ε nfon mvu tumte jem bô wvumvu. ¹¹ Binghaw bi mwεem e nu ke ekooyi mondvuum e mondvuum e. Nshe nu ke eshiike bô mvuηgay. Jeη nu ke ekoole, ε bincem nu ke enu mondvuum e monciim. Bonciise bô bemte nu ke eduηci ye yî εbulε le nyaa nfan ê bonyii. ¹² Ben ekeè λε é mwεem mvudvu se keeke ekooyi nu ε bó nu ke ekooye ben, enyεwle dvú. Bó nu ke egen bô ben, esaw yéw bunle le, eciinse ben yéw ncaw e. Ε bó nu ke ebvuu ejo ben egen dvú fwe dvu bonfon bô bonyii bô saake woη nje diee diem, ¹³ é sekekie emum enu kefew fô ben e keejeme ê bó ekume me. ¹⁴ Seke bó ε jo ben nonen, ε ben lese lo λε ke ben nu ebuuke λε laa ben nu egen etaje diuw λε la λε, ¹⁵ njefo è nu me wvù nu ke enya njeme diuw wene le, noo bvufee ê ben. Ke bonyii bonen bo bvuban e yaa nu ke eleem, ekicen

ben ke. ¹⁶ Bonyii bò nu ke egese ben nu ke enu ke bo'icee bonen bò bo bwee bonen, noo boom bo bwee wene le, noo kfuu dinen bò nsáa yene. È nu ke enya ke bó ben é bó se yuwyε ben bomew. ¹⁷ Bonyii bocii nu ke ebane ben, nje diee diem. ¹⁸ Geenen, naa ke yvuw yimiaaη nu ke ela ê ben εfa ke. ¹⁹ Ben ekuu ke ε è nu shém, é ben ke emum ekeηke nshii.

ε Jisos see le bò nu ke efiwε Jelusalem

(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Seke ben ε yen ε bonyii bo jem e ε gem wase kelaante kè Jelusalem ε tase, ε ben mum no kee le kefew nu ε kocen wase kè bó nu ke efiwε kí. ²¹ Fí ke dioo ε kooy nonen, ε bonyii bò nu Judea mum fεε ben yî dikum e, ε bò nu elaante jodvu buy. Fo wee wvù nu ηkpwaante ebvuu etoò keeley jó ke. ²² Eδιuw yoya nu yò Nyo' nu ke elarη ηγεw yî Jelusalem e nje gee dibole, keege é fí eto ekocen no bó nu ε saη ê ηwa' we le. ²³ ηγεw wvu baay εδιuw yoya le nu ke enu wvu bokene bò nu bò difue, noo bò yamsee boom e. Nyo' nu ke eton'ye shém bò bonyii ban, elarη ηγεw wvu baay yî woη wvun e. ²⁴ Bó nu ke egbwoce lo bonyii bomew, ekooyε bomew egawce é bó egen enu bonfaw bitum e. Bonyii bò yaa kee ke Nyo' nu ke eben lo yî Jelusalem e, egen ebuy no kefew kebole nu ke ekocen.

ε Jisos see bonciise bò nu ke enu seke wvú kaase too

(Mat 24:29-35; Mak 13:24-31)

²⁵ Bonciise bò bemte nu ke eduηci ye yî diuu le bò yî kpwee le noo yî jón e. Fí yî nshε le nu ε bitum nu ke enu yî monlum e, ηgemtene no joo yi baay nu ke ekfune yole. ²⁶ Nfan nu ke ege é bonyii egule, ciηke nen kikikiki. Bó

21:16 May 7:6; Mat 10:35; Luk 12:52-53 **21:18** 1Sam 14:45; Mat 10:30; Luk 12:7 **21:19** Mwm 13:10 **21:20** 19:41-44; 20:16; Mat 22:7 **21:22** Dito 32:35; Os 9:7 **21:25** Mben 46:2-4; Mat 24:29

nu ke ekpwaake mwεεm mvù bεmte mvù nu ke ekooy yî nshε le, njefo mwεεm mvu fowe mvunciim mvù kεjke mvunɔgay nu ke eshiike. ²⁷ Nonen é bonyii emum eyen no wee wvù diee nu Waawee shiile too ê kembew e kεjke mvunɔgay noo bvukuke bvu baay. ²⁸ Seke mwεεm mvun ε kεw ε no kooyi, ε ben leem we, cake bikuu we, njefo kefew kè Nyo' nu eboyse ben nu wase nceencee.”

²⁹ No Jisos jeme nonen, mum fewsεn le, “Ben eyεεyi fiεε yî kεngvum bô bite bimew bì ké yeε le. ³⁰ Bí ké kεεke keecomte, ε ben mum kiεε le ekfuɔ kumene wase. ³¹ È nu ke lεjleɔ no ben nu ke edioo ε yen ε mwεεm mvun kooyi, é ben emum ekiεε le bvunfon bvu Nyo' le nu wase nceencee.

³² É me ensee ê ben kecεεy le ke εɔgokε ke keseen kin nu ke eka sε mwεεm mvun mvunciim ε jo bvudvuu kε. ³³ Ebule bô nshε nu ke eka, geenεn kε diεw yεm nu ke eyuu eshiw kε.

³⁴ Ben eyεnè fo ben eghanè diee ε è nu bikuu binεn, wukene jewte, leese bvufee ε è nu yî nshii wvu fokuse fεn e, é diuu didvu ke enε esεsε ekoo ben kε diεwε ketam e. ³⁵ Fiεε fi yî diuu didvu din e nu ke eto yî bonyii bocii bô nu yî ekole ke nshε le. ³⁶ Ben emum eleemè tεmyi, ebunleè Nyo' sekecii, wvu le mvumvun mwεεm ke edioo ekooyi, é wvú enya ben bô je yì ben elεw efey jó sε leem fwe dvu wee wvù diee nu Waawee.”

³⁷ ε Jisos mum no shee yεεyi bonyii yew ncese le εdiuw yoya le εcii. É ké dioo nu fokieguu, ε wvù ben gen ce yî Kum Bite bi Olif e. ³⁸ É bonyii bocii ké buy saa bvutfuu mum gen fô yew ncese le no yuuke n'yεεyi we.

22

Ɛ Judas bee keegese Jisos

(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11)

¹ Ɛ kefew ke Ɔkaw Blɛɛd wvù bó baa gɛɛ Finturɔlɛɛn jó, wvù bó teɛe le Ɔkaw Daɛɛfey e, ke no too wase nceencee.

² Ɛ bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to duɛɛci bonci bo Nyo' le, no gomte je yì bó eyu Jisos jó ɛ è nu ê nnyile le, njefo bó to fane bonyii.

³ Ɛ Satan ley ê fitele fi Judas wvù bó to teɛe le Iskaliot e, ɛ è nu wee ɛgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofɛɛ. ⁴ Ɛ wvù mum gen fô bocee ncese bo baay baay e bô bikuu bi nci le bì to cɛyte yew ncese. Ɛ bô bó mum seyse no wvù nu ke eghan sɛ gese Jisos ê bó. ⁵ Ɛ bó yuw njoɔ mum kaw keelaw wvù bô bigew. ⁶ Ɛ wvù bee, mum gen kɛw no gomte je yì wvù nu enya Jisos jó can yibole ê nnyile le seke bonyii yaa nu ke.

Nseyse Ɔkaw Daɛɛfey

(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21)

⁷ Ɛ diuu di Ɔkaw Blɛɛd wvù bó baa gɛɛ Finturɔlɛɛn jó ði bó ké no sɛɛle waa keyaw wvu Ɔkaw Daɛɛfey wvun e ke to kocɛn, ⁸ Ɛ Jisos mum tum Bitá bô Jon gay le, “Ben egen eseyse mwɛɛm mvù beene nu ke edie Ɔkaw wvun dvù.”

⁹ Ɛ bó bife ê wvù le, “Wo gomte le bese egen eseyse ɛ è nu fɛɛ?”

¹⁰ Ɛ wvù tfuse le, “Ben eyuw, seke ben leyte gene elaante, ben nu ke eyen wee le ɛ wvù ɛ tuu joo ê nshaan e, é ben ebi wvù le yew dvù wvù nu egen eley e. ¹¹ Ben dīoo ɛ bi, gay ê cee yew wvudvu le Wee N'yɛɛyi biite le laa kebuw ke bonyii bo ghane le kè bô boom bowene bo ɛgoo le nu edie Ɔkaw Daɛɛfey dvù nu fɛɛ le? ¹² Wvù nu

ke emum edurɔɔ kebuw ke baay yew yi ewe le ε bó ε looɔe wase ε seyse, é ben emum eseyse mwεem mvudien dvú.”
¹³ Nonen, ε bó ke gen yen mwεem e ke leɲleɲ no Jisos to jemyεε ê bó. ε bó mum seyse mwεem mvudien mvu ɲkaw Daɲefey e dvú.

*ε Jisos bô boom bew die ntaashε
 (Mat 26:26-30; Mak 14:22-26)*

¹⁴ ε kefew ke to kocen, ε Jisos to ε bô boom bew bo ntum e shii no diekene. ¹⁵ ε wvú nε gay ê bó le, “Me nse ɲkooɲke naa baay keendie ɲkaw Daɲefey wvun beene nse n'yen ɲgew wvú too le. ¹⁶ Ben ekeè le ke me mbεε ɲke endie ɲkaw wvun ke enɲen ebuy no fí nu ke ekocen seke Nyo' nu ke esaake bvunfon bwew.”

¹⁷ ε wvú jo fiko, nya keyoone ê Nyo' gay le, “Ben eko ewu ben bocii ekenen. ¹⁸ Me nseɲe lo ê ben le ε kew keseen ε gen lo, nu ε ke me mbεε ɲke embvuu en'wu mbvuum mo tweɲ kete kè lane le man ke, egen ebuy seke bvunfon bvú Nyo' le nu ke eto.”

¹⁹ ε wvú jo blεed, nya keyoone ê Nyo', guushε nya ê bó gay le, “Fin nu ye yem ε me ε nya nje ben. Ben egeè fifin keekumyi me.” ²⁰ Ke leɲ nonen no bó mεsεε mwεem mvudien, ε wvú jo fiko jeme le, “Fiko fin nu fi moɲkan mo monfem mò Nyo' gbwo bô εlεmε kem kí ε buy nje ben. ²¹ Geenen, ben eyeke eyuw wee wvú nu egese me diekene fen bee wvú. ²² Ben ekeè le wee wvú diee nu Waawee nu ke egen ke no Nyo' to seysεε. Geenen, ɲgew wvu baay nu fô wee wvú gese wvú le.” ²³ ε bó mum kew no biite ê bikuu bibole le laa wee wvú nulo ege nonen ê bó entelεɲ nu yεε le.

ε Jisos yεyi no bonyii bew keɲke keejò bikuu bibole

²⁴ Ɛ bó ke ne kew mbew ebonɛbon le laa bó se nu nen ɛ wee wvu baay ê bó enteleɲ nu yeɛ le? ²⁵ Ɛ Jisos gay ê bó le, “Bonfon bo fokuse fen keɲke mvuɲgay ê we jo bonyii bobole, ɛ bonyii bò saake woɲ gayte le bó eteɲè bowen le bibaw bi bonyii le. ²⁶ Geenɛn, ke è nulo é fí enu nonɛn bô ben ke. Wee wvu baay ê ben enteleɲ ejod le wen nu wan wvu caan, ɛ wee wvù nu ekole nu diweɛ wee wvù lemte fô ben bocii le. ²⁷ Wee wvu baay nu wvù la, wee wvù yeeme diekene lo, nuu wee wvù dɛɛle le? Ke è nu wee wvù yeeme diekene lo le? Geenɛn ɛ me nu ê ben enteleɲ diweɛ wee wvù lemte fô ben e.

²⁸ No me nshee n'yeɛne bonɲew sekecii, è nu ke ben ban bò ké no nu beene. ²⁹ Fí mum è no nu le, ke leɲleɲ no Icem nu ɛ nya me bô bvunfon le me ensaake, nu ɛ me ɛ nya ten mvuɲgay ê ben keesaake. ³⁰ Me nya wvu le beene ke ediekene, wukene bvudvuu bvumwaan̄ ê ntow wɛm e, é ben eshii yî bokawla le, esaake dikfuu di Israeɛl di yuufe ncow difɛɛ.”

Ɛ Jisos see le Bita nu ke ema wen

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:35-38)

³¹ Ɛ Jisos mum ja tee Bita le, “Semon, Semon è keè le Satan nu ɛ fi mvuɲgay keeɛɛken ben bocii ebvuse bomew ke diweɛ no wee ké fɛɛten eɲiɲ bvuse nyiim. ³² Geenɛn me nu ɛ mbunle fô wo le, le fô fitele fiuw emum ebuy lo yî yeɛm e ke. Seke wo ɛ kase ɛ tee bvufee bvuw jim, ɛ wo nya mvuɲgay ê boom bo bwoo le.”

³³ Ɛ Bita gay le, “Tata, é è cim nu keegen ncaw keɛɛ keekpwe lo, tu me nu ke bee wo.”

22:24 9:46-48 22:24 Mat 18:1; Mak 9:33-34 22:26 9:48; Mat 23:11;
 Mak 9:35 22:27 Jon 13:4-5, 12-17 22:30 Mat 19:28 22:31 22:3
 22:32 Mat 16:18; Jon 21:15-17

³⁴ Ε Jisos tfuse ê wvú le, “Bita, yuw é me ensee ê wo, nyimshie nu ke enu le yí etoŋ eben, ε wo ε ma wase bokaŋ botete le ke wo kee me ke.”

Ε Jisos tefe no boom bew bo ηgoo le eseyse mvuntelem

³⁵ Ε wvú ne bife ê bó le, “Ben kumyi seke me nto ntumεε ben se bigew, se bikele noo se bolaba, no ben to ghane, ben to nu ε tan fiεε le?” Ε bó tfuse le, “‘Aay, bese to baa tan fiεε ke.” ³⁶ Ε wvú mum gay ê bó le, “Yí keseen e, é wee keŋke bigew, keŋεε ekele, é wvú jo. É wee baa keŋke nyo jem, é wvú gese kekum kew guy nyo. ³⁷ Me njemyi fin njefo fiεε fi bó to saŋεε ê ηwa' Nyo' le le, ‘Bó to nu ε taŋ wvú bô bonyii bô befe’, keŋke keekooy bô me keseen. Ben ekeè le mwεem mvù bó to saŋεε ekumε me nu ε mvú too wase keekocεn mvunciim.” ³⁸ Ε bó mum sese le, “Cee ekole, bese keŋke nyó jem yifiεε.” Ε wvú tfuse le, “Ben elu dvú nonen.”

Ε Jisos bunle yí Kum Bite bi Olif e

(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Ε Jisos ke ne buy εlaante bô boom bew bo ηgoo le, mum kew no bene Kum Bite bi Olif e, ε è nu no wvú to ké no gee. ⁴⁰ Ε bó ke ben buy fô bó to gene, ε wvú gay ê bó le, “Ben ebunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben.”

⁴¹ No wvú gay nonen, mum bence gen buy ke no è nulo é wee etfume te é dí egen ebuy, mum tum envuw fokuse bunle le, ⁴² “Icem, é fí fen nu ε kpwen wo le, é wo cake fiko fi ηgew e fin fo me eŋ'wu. Geenεn gee ke no wo kooŋke, fo wo ege no me ηkooŋke ke.” [⁴³ No wvú bunle nonen, ε nceendaa Nyo' shii we to fô wvú le, nya wvú bô mvuŋgay. ⁴⁴ Ε Jisos nu, ε fitele fiew buuke baay. Ε wvú bvuu bunle

lo shiee le jimtene, ε njimten cemceme fokuse ke diewe bitewtew bi ελεμε le.]*

⁴⁵ Ε wvú bunle mese, tu jim fô boom bew bo ηgoo le, yen ε yii ε ge wase bó ε dose ε no leete. ⁴⁶ Ε wvú bife ê bó le, “Ben kaa leete lo le? Ben eja we ebunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben.”

Ε bonyii bo woη e koo Jisos

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-11)

⁴⁷ Ke no wvú to beε jemyi, ε ηgoo bonyii buynen ε è kaa nu Judas wvú to nu wee ηgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofεε wvú to saa fwe wvudvu. Ε wvú gen mbew Jisos e keηoεε wvú. ⁴⁸ Geenεn, ε Jisos bife ê Judas le, “Wo fen gomte keηoεε wee wvú diee nu Waawee nen keeduηεε le bó ekoo le?” ⁴⁹ Ε boom bew bo ηgoo le bò to nu mbew ye le yen fiεε fi to nu keekooy e, bife le, “Cee εkolε, bese egbwoεε bonyii ban e?” ⁵⁰ Ε wee mvu bó le dioo gbwoo, mum cun kentunηun ke εεεεy ke nfwa εkolε ke bocee ncese le. ⁵¹ Ε Jisos kan le, “Fo wee ebvuu emom ke,” mum kum kentunηun ke wee wvudvu le ε kí mum kase tu fó.

⁵² Bonyii bò to toε keekoo Jisos to nu bocee ncese bo baay baay bô bikuu bi nci le bì to ceyte yew ncese noo bonyii bò saake woη. Ε wvú bife ê bó le, “Ben to keekoo me ε no too bô nyó noo bibuse ke diewe ben to keekoo ε è nu cooη e? ⁵³ Me nse nu beene no diuu nu fô yew ncese le se ben ekum me le nje la? Geenεn, keseen nu kefew ke mvunηay mvu ejjwε le kè Satan ké no saake, ε è nu kè è nulo é ben ege fiεε.”

Ε Bita ma Jisos

(Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

* **22:44** κε boηwa' bo boyvuum bomew ê díew yì bó to yawεε san ηwa' Nyo' jó keηke bincim bi 43-44 κε. **22:53** 19:47; 22:3

⁵⁴ Ε bonyii bodvu mum koo Jisos no gene bô wvú fô la di ekolε ke bocee ncese le, ε Bitα bii ejim ntamndwee. ⁵⁵ Ε bó gen fwεε nguy fonteleη fo lakfulεεη shii no yosene. Ε Bitα mum to shii bô bó. ⁵⁶ No nguy to bεenci, ε wan kpwoon mvu wvù to lemte fô la didvu le ja yen Bitα le ε wvú ε shii. Ε wvú taa wvú fojise ntay gay λ, “Wee wvun bee bô wee wvudvu.” ⁵⁷ Ε Bitα mum kace lo gay λ, “Kpwoon wvun, ke me n'yaa ηkee wee wvun ke.” ⁵⁸ Ε kefew dioo bence caan, ε wee mvu bvuu yen wvú le, bvuu gay λ, “Wo ten nu mvu ηgoo yibole.” Geenen ε Bitα gay λ, “Diemsen, ke me nu mvu bó le ke.”

⁵⁹ Ε kefew bvuu gen buy ke diewe ntam kefew mwaan e, ε wee mvu bvuu taam λ, “Kεceεy, keceεy wee wvun bee bô wee wvudvu, ηjefo wvú nu ten wee wvu Galilee.” ⁶⁰ Ε Bitα bvuu tun gay λ, “Diemsen wvun, ke me n'yaa ηkee fiεε fi wo jemyi ke.” Ke no wvú to bεε jemyi nonen, kan mwaan ε nyimshie mum toη. ⁶¹ Ε Tata banke ye ε ejise eye tasen bô yo Bitα. Ε Bitα kume ηjeme wvù Jisos be jeme λ, “Nyimshie ke enu le yí etoη eben, ε wo ε ma wase me bokan botete.” ⁶² Ε wvú ne fó buy ekfuη, bee kpwe baay.

Ε bó no keηηke bvuu suunke Jisos

(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Ε bonyii bô to jici Jisos e mum kew no keηηke bvuu suunke wvú, ⁶⁴ sôm bvushiw bwew bô ndvu, gay ê wvú λ, “Ke geε kewee ntum Nyo' kuw. Ke see wee wvù suη wo.” ⁶⁵ Ε bó bvuu no baale wvú bô boncun nteen.

Ε bó saw nsaw Jisos

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ Ε bvú buy yuu ε bonyii bô saake woη bocii bô bocee ncese bo baay baay bocii noo bonyii bô duηci bonci bo Nyo' le baance ye. No bó baanceε, mum jo Jisos gen bô

wvú fô bó to ké no saake bonsaw. ⁶⁷ No bó γενεε bó wvú nonen, ε bó bife ê wvú le, “É è nu wo Mboyse wvù Nyo' to kawεε, é wo see ê bese?” Ε wvú tfuse le, “É me nseηe lo ê ben, ben saa ebee κε. ⁶⁸ É me mbife fiεε ê ben, ben saa etfuse κε. ⁶⁹ Geenεn, ε kew yî keseen e, wee wvù diee nu Waawee nu ke eshii ê εbo ke εεεy ke Nyo' mvunγay e.” ⁷⁰ Ε bó mum sese bocii le, “È fen nu wo wvù Waa Nyo'?” Ε wvú tfuse le, “Fí nu no ben gayte.” ⁷¹ Ε bó mum gay le, “È nulo é bó ebvuu egomte wee wvù esee le la? Beene nu ε yuw wase fiεε fi wvú jeme bó diuw we.”

23

Ε Baylet bó 'Elod biwεε mwεεm ê Jisos

(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

¹ No bonyii bò saake bonsaw jemyεε nonen, mum ja bocii jo Jisos no gene dvú fô Baylet e. ² No bó γενεε buy fó, mum kew no cuci mwεεm yî ye le, gayte le, “Wee wvun nen ghane bvunse woη wese, tune fo bonyii elaanke shile ê Kaysa Nfon wvu Lum, bvuu jemyi le wen nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, fi duηci le wvú nu nfon mvu.”

³ Ε Baylet bife ê Jisos le, “È nu wo wvù Nfon Bojuu le?” Ε Jisos tfuse ê wvú le, “È nu no wo gay.” ⁴ Ε Baylet mum ne jeme ê bocee ncese bo baay baay bó bonyii bò to nu fó le, “Me mbaa n'yen fiεε fi wee wvun jay e κε.”

⁵ Ε bó bocii mum no taame κε le, “Wee wvun ghane yεεyi bonyii bocii, bεyse le bó etemyi bikuu. Wvú to kew Galilee, to ghan Judea jocii, ε no nu wase ê elaante jan keseen.”

⁶ No Baylet yuw fin nonen, mum bife le, “Wee wvun nu wee wvu Galilee le?” ⁷ Ε bó bee, ε wvú mum ciinse Jisos fô

Nfon 'Elod e, njefo è to nu wvú wvú to saake keba ke won e kedvu, ε wvú to nu ten Jelusalem kefew kedvu le.

⁸ Ε bó γεν bó Jisos, ε Nfon 'Elod yen wvú le yuw njon, njefo wvú to shee yuuke wase ekume wvú, mum no kenke shiee keeyen wvú le, shieele ten le sekemew é Jisos ege fiε fi dunji mvungay mvu Nyo' le é wen eyen. ⁹ Ε wvú she biwce mwεem ê Jisos nteen, geenen ε wvú fanε yaa etfuse fiε ke. ¹⁰ Wvú to biwci ε bocee ncese bo baay baay bó bonyii bò to dunji bonci bo Nyo' le leeme fó cuci mwεem mvú temyi yî Jisos e. ¹¹ Ε Nfon 'Elod bó bonyii bew bo nci le ke ja mum kew no kenke bvuu sewsee wvú, tfume ndvu won yî ye le, tfuse wvú ε bó no tuu dvú jim fô Baylet e. ¹² È to nu ε Baylet bó Nfon 'Elod banene. Ebvubwe, ε bó tu nsán.

*Ε Baylet sumten nsaw no bonyii to koonke
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)*

¹³ No bó tfuseε Jisos jim, ε Baylet kum bocee ncese bo baay baay noo bonyii bò to saake won, bvuu kum bonyii bocii. ¹⁴ Ε bó tase, ε wvú gay ê bó le, “Ben be to bó wee wvun fen le wvú gee ε bonyii temyi bikuu, me ε ndioo ntasse mwεem mvú ben taame dvú ê ben ejise, ben eyeke eyuw, ε nfanε n'yaa n'yen le mwεem mvú ben cuci yî ye le nu ε wvú ε ge fimew ke, ¹⁵ ε Nfon 'Elod be baa yen ten ke. È nu fiε fi be ge wvú ε kase ε tfuse wee wvun jim ê beene. Ben eyen ten le wee wvun baa jay fiε fi è nulo é bó eyu lo wvú ke. ¹⁶ Me nu entam ke lo wvú, encine wvú le, é wvú egene.” ¹⁷ [È to ké dioo nu kefew ke nkaw Danεfey wvun e, ε Baylet no kenke keebvuse wee mwaan yew ncaw e enya ê bonyii.] * ¹⁸ Ε bonyii bocii mum ne kew no wamte lo gene dvú le, “Lese lo wee wvun, ebvuse Balabas yew ncaw

23:8 9:9 **23:11** Mat 27:28; Mak 15:17; Jon 19:2 * **23:17** Borwa' bo boyvuum bomew nu ε bvuse kencim ke 17. **23:18** Lem 3:13-14

e enya ê bese.” ¹⁹ Balabas wvun to nu yew ncaw e njefo wvú to nu ε kew mvunlaa elaante bvuu yu wee.

²⁰ Ε Baylet yuw nonen bvuu jeme ê bonyii bocii njefo wvú to gomte keecinε Jisos e. ²¹ Geenεn, ε bó no wamte ke le, “Bó eta lo wvú yî kentam e, bó eta lo wvú yî kentam e.”

²² Ε Baylet bvuu jeme ê bonyii yî bokanη bo botete le le, “Bó eta wvú nje la? Fieε fi befe fi wvú ge nu la? Me mbaa n'yeη jay wvù wvú ge le wvù bó eyu lo wvú ke. Me nu entam lo wvú, encine wvú le.”

²³ Ε bó mum mey no wamte lo bô mvungay le “Bó eta lo wvú yî kentam e.” Ε n'wam wvubo ghaw Baylet. ²⁴ Nonεn, ε Baylet sumten nsaw cine wvú le, le bó ege bô wvú no bó koonke. ²⁵ Ε wvú mum bvuse wee we yew ncaw e, ε è nu wvù bó to biite, wvù kewεε mvunlaa elaante bvuu yu wee. No wvú bvuse, mum nya Jisos no bó to gomte.

Ε bó ta Jisos yî kentam e

(Mat 27:32-34; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

²⁶ Ε bó mum jo Jisos no gene dvú. No bó to gene, ε bô bo wee mvu tasen ε wvú kfuuyi ηkpwaante ε diee diew nu Semon, ε è nu wee wvu Selin. Ε bó koo wvú mum gee kentam ke Jisos e fô wvú gbew, ε wvú mum tuu no bii Jisos e. ²⁷ Ε bô bó mum no gene, ε ηgoo bonyii bii wvú le. Ε bomew nu bokεnε bò to beele, taanke bongew bew. ²⁸ Ε Jisos ke nε banke ye gay ê bó le, “Bokεnε bo Jelusalem, fo ben ebeelè fô me le ke. Ben ebeelè ε è nu fô bikuu binen e, noo fô boom bonen e. ²⁹ Ben ekeè le kefew too lo kè bó nu ke egayte le, njoη wvu baay nu wvu bokεnε bò nu bokase bò ke baa boo wase wan, ε bó ke baa yamse wase wan ke. ³⁰ È nu ke enu kefew kedvu le, é bonyii efuunke ê dikum di baay baay le, ‘Ben egbweken yî yese le,’ efuunke ê dikum di caan caan le, ‘Ben ebanye bese’. ³¹ Bó nu ke efuunke

nonen njefo é bonyii ge kfuu fin fiεε bô kete kè beε leε, é bó ke ege neε bô kè nu ε yum wase.”

³² No bó to gene bô Jisos nonen, bó to keηke bonyii bo ncaw e bofeε bô bó to gene keeyu ten. ³³ Ε bó gen buy bvudvuu bvù bó teηe le ηgbwow Ekole le, mum ta Jisos fó yî kentam e, mum ta ten bonyii bo ncaw e bo bofeε ba yî bintam e, wvù mwaaj ê εbo ke Jisos e ke εεεy e, wvumvu ê εbo kew ke ηηkoηko le. ³⁴ Ε Jisos ke ne gay le, “Icem, leεshe kebefε ke bonyii ban e, njefo ke bó kee fiεε fi bó gee ke.” Ε bonyii bodvu jo ndvú Jisos tum kaη dvú keegaw ê bikuu bibole. †

³⁵ Mwεem mvun mvunciim to kooyi bô Jisos nonen, ε bonyii leeme fó taale. Ε bonyii bô to saake woη kaa ne fibole no buu lo wvú duu le, “Wvú se fii bonyii bomew, wvú efi le ekole kew keseen, é wvú fen nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, caw.” ³⁶ Ε bonyii bo nci le ten no εwsee wvú, nya mbvuum mo ηgbwayηgbwayi ê wvú, ³⁷ gay le, “É wo fen nu Nfon Bojuu, é wo fi ekole kuw.” ³⁸ Bó to nu ε saη ηwa' ta ê we jo ekole ke Jisos e le, “Wvun nu Nfon Bojuu.”

³⁹ Ε wee ncaw mvu ba le bô to njeyte yî bintam e fó, ne no nan'yi Jisos, gayte le, “È nu ke wo wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε le? Fi ekole kuw, efi ten bese.” ⁴⁰ Ε wvumvu we yuw fiεε fi wvú jeme, wamen wvú, bife le, “Ke wo fane Nyo' le? Wo nu yî ηgew e diεwe wvú le. ⁴¹ Bee wo kpwee cεεy cεεy fii ε è nu nlawma mwεem mvù befe mvù bee wo ge, geenεn ε wee wvun kpwee fiew ε wvú baa jay fiεε ke.” ⁴² Ε wee ncaw wvun mum gay le, “Jisos, ke ekumyì me seke wo nu ke esaake bvunfon bwuw.” ⁴³ Ε Jisos gay ê wvú le,

23:33 Yeša 53:12 **23:34** Mben 22:18; Mat 5:44; Luk 6:28; Lem 7:60

† **23:34** Bojwa' bo boyvuum bomew nu ε bvuse kencim ke 34a.

23:35 Mben 22:7-8; 109:31 **23:36** Mben 69:21 **23:37** Mat 27:11

23:43 2Kol 12:3

“É me ensee ê wo keceey le eben nu e bee wo nu ke enu bvudvuu bvü njon e bvü Nyo' le.”

É Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ É diuu ke ben wase dioo lewse, ε εkfunj ne jiim wonj tfuu gen buy didiuu ditete emvunsheerj. ⁴⁵ É ndvu yì to gawsene yew ncese ente mum sele entelej buy biba bifεε. ⁴⁶ É Jisos no nu yì kentam e, ke ja wam foweewe le, “Icem, me n'yaa keyoy kem can yo le.” No wvú gay nonen, mum yoy n'yoy wvu fokemεse.

⁴⁷ É cee ekole bonyii bo nci le wvù to leeme fó, dioo yen fiεε fi to kooyεε le, nya mbense ê Nyo' gay le, “Kecεey, keceey, wee wvun se nu se jay.” ⁴⁸ É bonyii bocii bò to nu ε tase fó keeyen fiεε fi to kooyi le, mum ja kase no kfuuyi εla εbole ε bó ε laj wem. ⁴⁹ É nsáa Jisos yicii to to fibole leem ε è nu ntamndwee no yene fiεε fi kooyi le. É bomew to nu bokεne bò to nen'yεε Galilee no bii wvú le.

É bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Wee mvu to nu kefew kedvu le ε bó teje le Yosεw, ε è nu wee wvu ê kelaante ke Bojuu le kemew kè bó teje le Alimatia. Wvú to nu wee wvù jee bvuu nu wee wvu teyteny ê Nyo' εjise, bvuu ceyte kefew kè Nyo' nu ke eto esaake bvunfon bwew. Wvú to nu ten wee ηgoo bonyii bò to saake bonsaw e. Geenεn, wvú to baa bee fiew fiεε fi bó to seyσεε ege bò Jisos ke. ⁵² É wvú gen fô Baylet e, lεke keegen ejo gvune di Jisos e. ⁵³ É Baylet bee, ε wvú gen shike gvune didvu, baance ê ndvu le, gen jike ê jem e ε bó ε cow yì kεmbaan e, ε bó ke baa yuu lese wase wee jó ke.

⁵⁴ È to nu Diuu di Nseyse le keeley diuu di mbam e, ε è to shæete wase caan é mbam wvudvu ekew.

⁵⁵ Ε bokene ba bò to nen'yee Galilee bi Jisos e, bi Yosew e fô jem, γεν γεν no wvú jiwsee gvune di Jisos e ê jem. ⁵⁶ Ε bó ke ne fó, mum tu jim ela εbole, γεν seyse bonfiefy bò jee noo bò ké no shfuunkene bò bó to ké no yeefe digvune dvú. Ε è no nu diuu di mbam e, ε bó she mbam no nci wvubo to gomte.

24

Ε Jisos buy yî kpwe le

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ Ε diuu di mbam e ke buy fey, ε bvú yuu diuu di fwe yî kema le. Ε bokene bodvu buy saa lo bvutfuu, jo bonfiefy bò bó to seysee mum no gene dvú fô jem. ² Ε bó dioo γεν buy fó, γεν ε bó ε birse wase te di bó to banee diuw jem dvú. ³ Ε bó ley γεν ê jem fanje yaa γεν gvune di Tata Jisos e ke. ⁴ Ε bó mum leem fó ηgemten lo. Ε fi kooy le bolemse bofee to nu ε ne to leem mbew bó le, ε bó ε tfume ndvú ε yí baa lawkene. ⁵ Ε bokene bodvu fan baay, mum tum bikuu fokuse. Ε bolemse ba bife ê bó le, “È nu nje la wvù ben gomte wee wvù bee dvú ente jo bonkfu? ⁶ Ke wvú yaa nu fen ke, wvú nu ε buy wase yî kpwe le. Ben ekume fieε fi wvú to gayee ê ben seke ben ε bó to nu Galilee. ⁷ Wvú to nu ε gay le, ‘Wee wvù diee nu Waawee nu ε bó nu ke enya wvú can bonyii bò befe le, é bó ke eta wvú yî kentam e, é ke dioo nu ediuw eta, é wvú ebuy yî kpwe le.’ ”

⁸ Ε bó mum kume fieε fi Jisos to jemyee ê bó. ⁹ Ε bó ke ne fô jem, kase tu jim γεν see mwæem mvun mvunciim ê boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow mwaan noo bonyii bocii bò to bii wvú le. ¹⁰ Bokene bò to sejee fieε fi to kooyee

fidvu ê boom bo ntum e bo Jisos e to nu Maalia Magdalen, Joana noo Maalia wvù bwee Jem bô bokene bomew. ¹¹ E bó yuw njeme wvudvu ke diewe è nu kenlamse, faŋe yaa bee naa lo ke. ¹² Geenen, e Bita ne ke we, lewte gen buy fô jem, ŋgvuwce taa ê jem yen ke e è nu ndvú yì bó to njimee Jisos dvú. E wvú mum ne no tuu jim fô yew e keŋke ŋghaw yî fiεε fi kooyεε le.

E bonyii bomew yen Jisos e je yi Emayus e
(Mak 16:12-13)

¹³ E fi ke ne kooy ke ebvubwe le, bonyii bomew bofεε bò to ké no bii Jisos e to nu e ne Jelusalem no gene ntew wvù Emayus e, wvù to nu diewe bomay bosooshwiγ keegen buy jó le. * ¹⁴ E bó no gene jemyi ebonebon ekume mwεem mvù to kooyi mvun mvunciim. ¹⁵ No bó to lene jemyi ghayte nonen, e Jisos kebee bence to mbew bó le no lene bô bó. ¹⁶ E fiεε fimew ge le fo bó ekiεε wee wvudvu ke. ¹⁷ E Jisos mum ja bife ê bó le, “È se nu la fi ben lene jemyi ekume fí nen?” No wvú bife nonen, e bó leemen bô yii yî monshim mobole. ¹⁸ E wee mvu bó le wvù diee to nu Kleofas bife ê wvú le, “È mey ke wo tolo Jelusalem wvù yaa kee ke mwεem mvù se kooyi jó ediuw eγan e?”

¹⁹ E wvú bife le, “Mvù la?” E bó tfuse le, “Mwεem mvù se kooyi bô Jisos wvu Nasalet. Wee wvun se nu wee ntum Nyo', e mwεem mvù wvú se gee noo mvù wvú se jemyi se nu biŋghaw. È se nu wee wvù kuuke baay fwe dvu Nyo' bô bonyii bocii. ²⁰ Bocee ncese bo baay baay bô bonyii bò saake woŋ wese e se e nya wvú le bó eyu. Bó se e mum e ta wvú yî kentam e. ²¹ Bese se leese fisese bvufee yî ye le le è nu wvú wvù nu ke esum bonyii bo Islael can ŋgew e. Geenen, è nu wase ediuw eta no mwεem mvudvu

* **24:13** May mwaan nu bontam bo lene le ntfuke bô gee sooshwiγ (1, 700). **24:19** 7:16 **24:21** 1:68; 2:38

se kooyee. ²² Fimew nu e bokene bomew ngoo yese le e be e jeme fi e nya lo bese nghaw, le bo buy e gen fo jem entantant, ²³ e faje yaa yen gvune diew e ke. Bo e dioo kase tu jim, e see le bo be e yen bonceendaa bo Nyo' le ke diewe bo yen e file le, bo gay e bo le Jisos nu dvi. ²⁴ Bonyii bomew ngoo yese le e gen fo jem fodvu e yen yi le ke lantlan no bokene bodvu be jemyi, geenen, e faje yaa yen Jisos e ke.”

²⁵ E Jisos jeme e bo le, “O oo, biyuj bin, mvuntelem mvunen lee baay keebe mwem mvu bonyii bo ntum Nyo' le to saje. ²⁶ Ke ben kee le Mboyse wvu Nyo' to kawee to kente keeyen ngew se ley yi bvukuke bwew e le?”

²⁷ E Jisos mum kew nele e bo mwem mvunciim mvu bo to saje e e Nwa' Nyo' le ekume wvu e kew yi mvu Muses to saje le, e gen e buy ten yi mvu bonyii bo ntum Nyo' le.

²⁸ No bo toe wase buy mbew nte wvu bo to gene jo le, e Jisos ne no gee ke diewe wvu fele lo. ²⁹ E bo leke wvu shiee le gay le, “Beene egen ece. Kefew nu e ki e gen wase baay, e kfu e kew wase e no jiime.” E wvu bee keegen ce bo bo. ³⁰ E bo gen, ke dioo diekene, e wvu jo ntuw bleed, nya keyoone e Nyo', guusha nya e bo. ³¹ Kan mwaan nonen, e ejise ebo yuu, e bo mum kiee wvu. E wvu sese la e bo ejise. ³² E bo shee no ghayte ebonebon le, “Ke mvuntelem mvusebeewo be yuwse seke wvu be neci mwem mvu e Nwa' Nyo' le e bee wo e je le?”

³³ E bo mum nene kan mwaan ekiuguu jodvu no tuu jim Jelusalem. E bo dioo gen, yen e boom bo Jisos e bo ngoo le bo yuufe ncow mwaan e baance ye bvudvu bvumwaan bo bonyii bomew bo to ke no bii wvu le. ³⁴ E bo jemyi le, “Keccey, Tata wesebeene nu e buy yi kpwe le. Wvu be e sese e buynen e Semon ejise.” ³⁵ E bo mum see ten e bo fiee

fi be kooy bô bó ê je, bvuu nele no bó be kiente wvú seke wvú be guushi bléed.

*Ε Jisos buynen enteleη jo boom bew bo ηgoo le
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)*

³⁶ Κε no bó to bæe jemyi nonen, ε Jisos ke bæe mum ja ne sесе buynen ê bó enteleη mum gay bó le le, “Kembonен enù fô ben e.” ³⁷ Ε kedvum gbwo bó, ε bó no fane, kpwaake le bó yene ε è nu ηkfusay e. ³⁸ Ε wvú bife ê bó le, “Ben fane la? È ge la wvù ben maηene me? ³⁹ Ben etaa eyen can yem bô bikaa biem é ben emum ekieε le è nu naa me. Ben emomce ye yem emum ekieε, ηjefo κε ηkfusay ké no κεηke nyam ye bô bikufe no ben yene ε me κεηke κε.” ⁴⁰ No wvú gay nonen, mum dunce can ye bô bikaa biew ê bó. ⁴¹ Ε bó taa Jisos, ε njon yuwyε lo bó, ε bó mum ηgemten lo. Ε fí ghaw bó keebée le è nu wvú. Ε wvú ne bife ê bó le, “Ben κεηke fieε fidien fen e?” ⁴² Ε bó jo kencim ke bye le ε bó ε δεε, nya ê wvú. ⁴³ Ε wvú fi die ê bó ejise.

⁴⁴ Ε wvú mum gay ê bó le, “Mwεem mvun mvù ben yen eben nu mvù me nto njemyi ê ben ekumε mvú ε me mbæe beene. Me nto nduu le mwεem mvunciim mvù bó to saηεε ekumε me ê ηwa' Muses e, bô ê Boηwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le noo ê ηwa' Mbense le, κεηke keeto ekocen.” ⁴⁵ Ε wvú mum yene bvufee bvubole, ε bó kieε mwεem mvù nu ê ηwa' Nyo' le. ⁴⁶ Ε wvú jeme le, “Bó nu ε saη le Mboyse wvù Nyo' to kawεε κεηke keeyen ηgew ekpwe, é ke edioo enu ediuw eta, é wvú ebuy yî kpwe le. ⁴⁷ Ε fí bvuu nu le bó nu ke ekew Jelusalem, efewci ê bitum bicii ê diee diew e le

24:36 1Kol 15:5; Luk 2:14 **24:37** Mat 14:26; Mak 6:49 **24:41** Jon 21:5, 10; Lem 10:41 **24:44** 24:27; Jon 5:39; Lem 7:9-10, 25-27, 35, 37-39; Jon 5:46; Yesa 52:13-53:12; Os 6:2; Mben 22:31 **24:45** 24:25-27, 32; Jon 20:9 **24:46** 9:21-22; Mat 26:56; Mak 14:49; 1Kol 15:3-4; Lem 17:2-3; 28:23
24:47 3:3; Lem 1:8; 5:31; 11:18; 17:30-31; 20:21; Lum 15:19

bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole, é Nyo' emum elæshê bibefê bibole. ⁴⁸ È nu ke efewci ben ban bòn nu eyen mwæem mvun e. ⁴⁹ Ben eyekε eyuw, me nu ηke enciinse nya yì Icem to kawε ben dvú. Nonen, ben emey elaanthe jan eceyte mvungay mvù nu ke eshii fowe eto fô ben e.”

*Ε Jisos ben we
(Mak 16:19)*

⁵⁰ Ε wvú jo bó buy bô bó elaanthe jodvu, ε bô bó gen buy mbew ntew wvù Betani le, ε wvú cake can ye we, laη kembonen yî bó le. ⁵¹ Ke no wvú to bæε laanηe kembonen yî bó le nonen, mum ja no bene we, mum ben la. ⁵² Ε bó nya mbense wvu baay ê wvú, mum ja fó tu jim Jelusalem bô nlanηaη fô mvuntelem mvubole. ⁵³ Ε bó gen no shee yew ncese le, bensee Nyo' sekecii.

24:48 Lem 5:32; Jon 15:26-27 **24:48** Lem 1:8, 22; 2:32; 3:15; 4:33; 10:39-41; 13:31 **24:49** 4:18 **24:50** 9:51; Mak 16:19; Lem 1:9; 3:21 **24:52** Lem 1:12; Jon 14:28; 16:22 **24:53** Lem 2:46; 5:12

Ŋwa' Nyo' Moŋkan mo MonƐm **New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Noone

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Noone

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Sep 2021 from source files dated 9 Oct 2020

5b12a3f8-7a2a-5b6f-b1da-1bf94b13fc2e